és akkor eljött hippokratész...

BÁRÁNYI LÁSZLÓ ILDIKÓ – BÁRÁNYI FERENC

ÉS AKKOR ELJÖTT HIPPOKRATÉSZ

Az elektronikus könyv megjelenési éve: 2016

Szöveggondozás: Gergely Erika
Műszaki szerkesztés: Farkas-Ráduly Melánia
(szovegkovacs.blog.hu)

© Bárányi Ildikó, 2016

ÉS AKKOR ELJÖTT HIPPPOKRATÉSZ

2016

TARTALOM

HÉTKÖZNAPOK HUMÁNUMA

Levél egy kollégához (B. L. I.) 7
Ha félreverik a harangokat (B. L. I.) 8
Babona…? (B. L. I.) 10
A sánta (B. L. I.) 12
Amíg kitör az örökbéke! (B. L. I.) 15
A harmincas ágy (B. L. I.) 18
„Annuska drága…” (B. L. I.) 20
Omlás alatt (B. L. I.) 22
A trónörökös (B. L. I.) 24
Hallod a csendet? (B. L. I.) 26
Záróra (B. F.) 28
A harmadik menet (B. F.) 35

REKESZIZOM

Bosszú (B. L. I.) 48
Diplomás kapufélfa (B. L. I.) 52
Fácán-reklamáció (B. L. I.) 56
Alfréd nyomában (B. L. I.) 58
Szakmai irigység (B. L. I.) 64
Családi költségvetés (B. L. I.) 67
Emberhangok (B. F.) 70
Péter és Pál (B. L. I.) 75
Nem kell a kutyabőr (B. F.) 76

TESTÜNKBŐL A VAS

Credo (B. L. I.) 80
Hiányzol (B. L. I.) 80
Felhő csak addig maradok (B. L. I.) 81
Ha nem az örök csillogást keresnéd (B. L. I.) 82
Holnap is nap van (B. L. I.) 82
Nosztalgia (B. L. I.) 83

Tartozás (B. L. I.) 84
A vasfa (B. F.) 86
Ikrák (B. F.) 89
Galambszerelem (B. F.) 92
Éjféli monológ négy hangra (B. L. I.) 96
Meghalni könnyű (B. F.) 104
Eljött Hippokratész (B. F.) 110

HÉTKÖZNAPOK HUMÁNUMA

Levél egy kollégához

Ha gyermekét vesztett fiatal anya hozzád jön értelmetlenné vált, tejtől gyulladt mellével, s a szíve fáj…

Ha húszéves öreg az élet értelmetlenségéről kárál, foltos farmert húz magára, s közben a hasa fáj…

Ha valaki téged szemel ki arra, hogy megmutassa beteg önmagát…

Mielőtt a gyógyszert sietve felírnád, nézd meg januárban munkába menet s jövet a villamos ablakát!

Míg kába döcögéssel végigbóbiskol az első körön, őrzi magán az álomtalan rövid alvás nyomát. Nem kíváncsi semmire. Ablakszemeit tejfehér jégszemhéj alá rejtve reménytelenül igyekszik meghosszabbítani az éjszakát, mert minden felsíró fékcsikorgásra a szunnyadásból riadt kezek ijedten simítják szét a zúzmarát.

„Csak nem aludtam el a leszállást?”

S a kéz nyomán a jég álmosan hunyorgó résnyire nyílik.

A második körfutás alatt sápadt asszonykák ablakot törölgetve próbálják kidörzsölni nyűgös gyermekük szeméből az álmot.

Hiába, kicsi még. Ágyban lenne a helye. „Ne sírj, szemem fénye, ne sírj! Gyere, nézz ki! Látod, milyen furcsán fehérek téli reggel a fák? Majd, ha kisüt… Jaj, csak el ne késsem a kondikát…"

S míg a bogárszem lassan nevetésre vált át. A lehelet, akár az atropin, kitágítja az ablak-pupillát.

Délben két lábtaposás közt csodálkozva látod, hogy amíg dolgoztál, az ablak kivirágzott. A résben, mit emberi melegség fakasztott, most hideg pálmaerdő s jégpáfrány pompázik. De csak ott! A széleken hályogfehéren bámul rád a fagy. Vakablak!

Mert paradox ugyan, de így igaz: meleg nélkül még jégvirág se nyílhat!

Vannak vigasztalhatatlan fájdalmak, melyeket csak Idő-kolléga gyógyíthat… s mégis…

Mielőtt ön-tehetetlenségedtől bosszúsan a Napotont sietve felírnád, nézd meg tél derekán munkába menet s jövet a villamos ablakát!

Ha félreverik a harangokat

Már harmadik napja fújt a Kosáva. Száraz, kegyetlen szél. Időnként hallatszott, ahogyan a homokot az ablakhoz csapja. Az asszony különösen nyugtalanul vajúdott. Titkolt félelemmel figyeltem.

Bevallom, már-már babonás vagyok. Sokszor tapasztaltam, hogy a szülő nők – akár az űzött vad – előre megérzik a ve-

szélyt. Újra megvizsgáltam. Minden normálisnak tűnt! Ha valami történik, míg a mentő harmincöt kilométerről idevánszorog, s amíg a kórházba ér…

Nem! Gondolni sem szabad erre. Különben is, ilyen állapotban már szállítani se lehet.

Megindult a szülés. Végre! Minden jól megy, csak az anya nyugtalan, de Rúzsa, az ápolónő nagyon ügyesen féken tartja. Talán mégsem lesz baj…

Hirtelen félrevert harangok zúgása, rohanó léptek, kiabáló emberek zaja tört be a szülőszobába. Az asszony emberfeletti erővel dobálta magát, szinte lehetetlen volt lefogni.

Csak hangfoszlányok jutottak a tudatunkig, majd egészen tisztán hallottuk a kétségbeesett szavakat:

„Ég a falu!… Ég Petrovics csűre… Segítség, emberek! Siessetek, ég a falu!”

Rúzsa hirtelen a falnál is fehérebb lett, s az asszony kitépte magát a kezéből, hajszál híján futásnak eredt.

Idegesen förmedtem az ápolónőre:

– Ne tátsd a szádat! Éghet az egész világ, most csak egy dolog fontos! Ezt a gyermeket a világra kell húzni, másképp vége.

Rúzsa halk, szinte tompa hangon válaszolt:

– A szomszédom csűre ég… Otthon van mindkét gyermekem!

Most az én lábamból futott ki az erő.

– Ha akarsz, menj! De egyedül nem tudok az asszonyon segíteni. Látod, olyan, mint egy őrült, nem lehet vele értelmesen beszélni. Ha itt hagysz, a gyermek halott!

– Szegény, ő is érzi a szerencsétlenséget – csak ennyit felelt, és maradt. Kétségbeesett erővel fogta az asszonyt, aki negyedóra múlva fiával együtt túl volt a veszélyen.

Mire körülnéztem, Rúzsa már nem volt sehol. Lélekszakadva rohant az utcán.

Másnap meghatottan mesélte, hogy mégis van emberség… A szomszédok kimentették a gyermekeket és a bútorokat is a házból, mire hazaért.

A tüzet is sikerült megállítani. Nem égett le a csűrön kívül semmi. A határőrök is segítettek.

Arra nem is gondolt, hogy ő hozta a legnagyobb áldozatot.

Babona…?

– Anyám! Végy nekem egy karikás korcsolyát! – mondta a fiam, de éppen nem értem rá odafigyelni.

Azzal voltam elfoglalva, hogy jól megnézzem magamnak újabb két-három hónapra. Nem volt még lakásunk akkoriban, és az ország túlsó végén lakó nagymama vette védőszárnyai alá „azt a szegény gyermeket". Minket természetesen egy pillanatig sem sajnált, csak azt hajtogatta: „Ezek a mai fiatalok olyan felelőtlenek! Még semmijük sincs, de gyermek – az igen!"

– Ugye, Édesanyámnak is volt karikás korcsolyája, amikor kicsi volt?

– Nem, fiam, nekem nem volt.

– Miért nem volt?

– Mert amikor én kicsi voltam, nem lehetett görkorcsolyát kapni. Háború volt…

Egy darabig emésztette a hallottakat, de kis idő múlva újra megszólalt:

– Ugye van háborús idő és nem háborús idő?

– Van, fiam.

– De ugye, most nincs háborús idő?

– Nincs, fiam.

– Jól is tette, Édesanyám, hogy nem hozott hamarébb a világra, csak amikor tudta, hogy nincs háborús idő!

Ez a beszélgetés a fiamat, úgy látszik, hosszú időre megnyugtatta. Elkönyvelte, mint annyian mások, hogy a lehető legjobbkor született. Neki Vietnam vagy Izrael legjobb esetben földrajzi fogalom csak, bár abban sem vagyok biztos, hogy pontosan tudja-e, merre van. De engem azóta sem hagy nyugton a gondolat – vajon tényleg jókor hoztam a világra?

Mostani énem megpróbálja ellenőrizni akkori önmagát. Próbálom tárgyilagosan felmérni, hogy a fajfenntartás ősi ösztönén túl milyen erők munkáltak akkoriban még bennem.

Mert nem szeretnék így utólag óriási nagy elméleteket belemagyarázni mindennapos eseményekbe. Hiszen a háború alatt, a bombazáporban is gyermeket szültek az asszonyok, és akkor se szánták őket ágyútölteléknek!

Egy dologra biztosan emlékszem. Rettenetesen büszke voltam arra, hogy *fiam* született. Egészséges, szép fiam, aki mégse megy soha a harctérre. Akkoriban kezdődtek a leszerelési tárgyalások, és én biztos voltam benne, hogy húsz év múlva a hadsereg, mint olyan, csak történelmi fogalom lesz a fiatalok számára.

Hiába, huszonhárom éves korában az embernek két évtized hatalmas idő. S valahogy azóta mintha sokkal gyorsabb iramban szállnának az évek… A húsz esztendő már odavan. S a tárgyalások egyre csak tárgyalások maradnak. Ma már tudom, hogy egy-két évtized mennyire kevés. Nem csoda hát, hogy újra és újra kísért a kérdés: vajon jókor mentem a szülészetre? Nem von-e felelősségre a fiam?

Aggályoskodásom feleslegesnek tűnik. Az apám ötéves volt, amikor az első világháború kitört. Az ő fia alig három, amikor a frontra kellett mennie. Az én fiam tizennegyedik esztendejét fogyasztja megingathatatlan nyugalommal, s úgy érzi, a legjobbkor született. Minden szilveszteri petárdadobbanást óriási lelkesedéssel fogad. Én pedig, mihelyt a tudatomig jut, hogy csak üdvlövés volt, s a szívem visszaáll nyugalmi ritmusába,

hasonló örömmel veszem tudomásul, hogy ismét sikerült kicsikarni egy békés esztendőt a már-már végzetnek tűnő háború markából. Ilyenkor babonás libának szidom magam, s úgy érzem, meg kellene köszönnöm valakinek ezeket az ajándékba kapott békés éveket. Valakinek, aki képes arra, hogy bölcsességgel, megfontoltsággal megálljt parancsoljon a végzetnek. De hangosan csak boldog új évet mondok, mert a fiam biztosan nevetségesnek találná, hogy valaki azért hálálkodjon, ami nincs. Ő még nem tudja, hogy a rossz hiánya mindennél nagyobb jó.

Hogyan is érezhetné meg, hogy még mindig összerezzenek, ha repülőgép húz el a fejem fölött? Neki inkább az jut eszébe, hogy jövőre repülővel menjünk a tengerre. Mekkora különbség! Elképzeli, hogy onnan fentről milyen kicsinek látszhat a katedrális, és nem kell arra gondolnia, hogy minden ember, akármilyen parányi is, célpont lehet…

Hát így állunk. Nézőpontunkat egészen szubjektív okokból nem tudjuk azonosítani. Bár beismerem, a fiam szempontjai egyre objektívebbek… Ezért is vette rossz néven, hogy egyre csak ígéreteket kap görkorcsolya helyett. Mégsem tehetek róla. Nem tudom kiűzni magamból a babonás félelmet. Úgy érzem, ha megveszem azt a vacak korcsolyát, „elkiabálom" a békét… Majd az unokám… az már nyugodtan megkaphatja a „karikás korcsolyát"!

A sánta

Minden héten meglátogattam. Reménykedő madárarca szinte teljesen betöltötte a parányi ablakot. Ott ült órák hosszat és várt. Két nagy szeme végigkísérte minden léptemet, ahogy az agyagos sarat tapostam a háza előtt. A temető mellett lakott.

De lakhatott volna akárhol, akkor is közelebb lenne a sírhoz, mint bárki más.

Hadirokkant. Az egyik lábán teljesen elzáródott a verőér. Rothad a lába centiről centire, és a felszívódó anyagok mérgezik a szervezetét. Élő halott. Már járni sem képes, csak panaszkodni tud – de azt tud.

– Hej, sokat álltam én ki, doktornő! Miután hazajöttem a frontról, egy év múlva meghalt a feleségem. Itt maradtam öt apró gyermekkel. Már akkor is fájt a lábam, de ki nézte akkor azt?! Kellett a kenyér! Öt éhes száj várt haza mindennap, nem tudtam én orvoshoz szaladgálni. Pedig, ha akkor kezelnek… ki tudja: De hát rég volt az. Felneveltem a gyermekeket, elkerültek a háztól. Csak ez a leányka maradt velem, a legkisebb. Jó lelkű teremtés, gondját viseli szegény öreg édesapjának. Csak egy kicsit járni tudnék, úgy be vagyok ide zárva!

– Ne búsuljon, Sándor bácsi! Jobban lesz még – vigasztaltam, s úgy éreztem, a hazugság az egyedüli bocsánatos vétek a világon. – Csak nem szabad pálinkát inni, egy kicsit kemény a mája.

– Dehogy iszom én, drága doktornő, dehogy iszom. Húsz éve nem járt pálinka a számban. Az ízét is elfelejtettem már. Pedig valamikor… De hát nagy volt a család. A sok gond, meg a lábam…

Egy nap Sándor bácsitól jövet behívtak az egyik házba.

– Az onokám meghűlt, ha megnézné a doktorné… Tessék, kerüljön beljebb!

Székkel kínáltak. Jólesett az ülés, aznap már eleget jártam.

– Már megint Sándornál volt? Elnézem, hogy mennyit jár utána. Rothadna már el végre, a vén gazember, magának is könnyebb lenne. Messze esik ez mindennap.

– De Rozi néni, hát hogy beszélhet így?! Nem fél az istentől? Már maga sem fiatal. Az az ember felnevelt öt gyereket

sántán, s húsz éve nem ivott egy korty pálinkát sem! Hát hogy mondhat ilyet!

– Hogy az isten szorítsa össze a gigáját! Nem ivott hát! De ivott vóna…

– Nem ismerek magára. Hát miért haragszik ilyen nagyon arra a szegény Sándorra?

– Ammán igaz, hogy szegény, akár az ördög, mert nincs lelke. De elmondom én! El én! Maga nem idevalósi, hát nem tudhatja. De itt mindenki tudja, kiféle, miféle.

A háború végén történt. A faluban sokan ugyanannál az alakulatnál szolgáltak. Az egyik nap a százados elővezetett húsz asszonyt s leányt. Kiadta a kivégzési parancsot. De a katonák csak álltak, nem lőtt egyikük sem. A parancsnok dühében tíz liter pálinkát ígért annak, aki fegyvert fog. S akkor Sándor – az én szegény Sándor bácsim – előállt. Társai is akadtak, más vidékről való katonák. Mint megszállottak, vedelték a pálinkát. Sándor azon az éjszakán hat embert lőtt agyon… hat védtelen asszonyt és leányt.

Aztán hazajött. Nemsokára meghalt a felesége, s az emberek azóta is azt suttogják, bánatában emésztette el magát, mert meghallotta, hogy az ura mit csinált.

– Jó, jó, Rozi néni! De hát, ha erre tanú van, miért nem állították törvény elé? Lehet, hogy ez is csak olyan falusi szóbeszéd…

– Törvény?! Csak a parancsot teljesítette, azt mondhatná. S ha becsukják? Az asszonynak lett volna büntetés, a gyermekeknek. Azok pedig igazán nem hibások. De most maga is láthatja! Az isten nem ver bottal. Elevenen rothad meg. De pálinkát, azt tényleg nem ivott azóta! Pálinkáért adta el a lelkét az ördögnek, hát pálinkát, azt többet senki nem adott neki. A kocsmában akart venni – mert hát pénzért kell adjon a

kocsmáros, nem a sajátját árulja –, de az emberek nem engedték. Olyan részeg még senki sem volt a faluban, hogy Sándort megsajnálja. De hát, ugye, maga nem tudhatta…

Most már én is tudom. Inkább ne tudnám! Azóta sárosabb az út, messzebb van a temető s kevesebb az időm. De a madárarc a kalitkaablakban változatlanul vár.

– Jövök, Sándor bácsi, jövök már!

…Amíg kitör az örökbéke!

– Mi a baj, kedves, mi történt?

– Semmi. Csak sírok, mert van isten.

Fennkölt arcú, hófehér hajú néni. Valamikor nagyon szép lehetett.

– Hány éves?

– Honnan tudjam? Azt mondják, hatvanhárom. Biztosan nem vagyok még annyi. De ezt a milícia mondja, hát akkor annak úgy kell lenni… Nem?

Mari néni bájosan mosolyog, én pedig érzem, hogy itt valami nincs egészen a rendjén.

– Be kellene mennie a kórházba, kivizsgálásra.

– Azt nem lehet. Azt a szégyent nem engedhetem meg. Tudja, az uram egy olyan vén bolond, soha nem hagy békén. Még mindig jön hozzám, fogja a cicimet s gyömöszöl, nyomkod. A kórházban is csak azt csinálná velem. Az pedig szégyen. Hát nem?

– A kórházban békességben lenne. A kapus nem engedi be az urát!

Csodálkozva néz rám:

– Hogyhogy? Egy szellemet is meg tud állítani a kapus?

– Miért? A maga ura halott?

– Dehogy! Ha meghalt volna, nem csinálna ilyeneket.

Rendelés végén utánanézek a krónikus betegnyilvántartásban, s a lelki betegek csoportjában megtalálom Mari nénit.

Másnap eljön a férje is. Vékony, aszott, elgyötört ember.

– Említette a feleségem, hogy be akarja küldeni a kórházba. Hát az nagyon jó lenne, mert sokáig már nem bírom én se.

Nem elég, hogy főzök, mosok, takarítok, ráadásul egyfolytában gyanúsítgat, hogy biztosan van valakim, azért nem csinálok neki gyermeket. Ilyen korban… Hát hallott már ilyet? Nem hiába mondják, hogy mindenki magából indul ki…

Azt hiszi, hogy én is azt csinálom, amit ő. Ami csúfságot az életben ennek az asszonynak lenyeltem, azt nem csinálná utánam senki. A faluban engem csak úgy hívnak, „a húszlejes Mari férje”. Mert szégyen ide, szégyen oda, ennyiért volt kapható az én feleségem. A csúfnév pedig rajtunk maradt, hiába, hogy már ingyen sem kellene senkinek. Igaz, hogy a háború előtt nem volt ilyen cafka, csak mióta lelőtték a húszéves fiunkat. Hát tehetek én róla, hogy csak egyszer maradt terhes? Azt mondta, hogy én vagyok a hibás, s attól kezdve fűvel-fával gyermeket akart csinálni.

Nagy csapás volt ez nekünk, kérem. Sajnáltam azt a szerencsétlen asszonyt, hát elnéztem neki a hőbörgéseit, reméltem, öregségére lecsendesedik. De nem az! Képzelje, mit csinált! Elégette a születési bizonyítványát és meghamisította a személyazonossági iratát, mert nem akart megöregedni.

Vén fejemmel hetekig jártam a milíciára, nem akarták elhinni, hogy a sok összevisszaságban én bizony elfelejtettem, mikor is született az asszony. Végre aztán kiállítottak egy másik írást. Most őrizhetem zár alatt, nehogy megint a fejemre hozzon valami bonyodalmat.

De ezt is kibírnám már. Kérem, én annyi mindent kibírtam életemben, hogy ez a legkevesebb. Csak a gyanúsítgatá-

sait nem tudom elviselni. Ennyi áldozat után én ezt nem érdemlem. Mert, ugye, ha tényleg nem szeretném – tegyük fel –, hát ott hagyhattam volna húsz évvel ezelőtt, s kapok magamnak másik, rendes feleséget. Nem voltam én se púpos, se sánta, se bélpoklos. De hiába magyarázom neki, csak fújja a magáét.

– Nem kell úgy a lelkére vennie! Hiszen maga is tudja, hogy a szegény asszony nem egészen beszámítható. A többi mellett nézze el neki ezt is.

– Képtelen vagyok! Higgye el! Ha őt nem küldi be a kórházba, akkor én megyek a bolondok házába, vagy világgá, vagy akárhová, de ez így nem mehet tovább!

Természetesen Mari nénit küldtem a kórházba… Most egy darabig békesség lesz. Legalábbis így hittem én. Mert alig egy kurta hét múlva Mari néni megint a rendelő várószobájában ült és titokzatosan mosolygott.

– Ilyen hamar kiengedték? Na, jöjjön be, Mari néni és mutassa a kibocsátólapját.

– Azt én nem mutathatom, mert az nincs. Ami pedig nincs, azt ugye nem lehet megmutatni… Mert ami van, az a doktor úrnál van zár alatt, mert az, kérem, katonai titok… Úgy történt, hogy megérkeztünk a kórházba, s még aznap éjjel, hogy az uram hazajött, kitört a világháború a cigányokkal. Hát azt a lövöldözést! S a nyitott ablakon csupa pucér cigány ugrált be… Mindenki tette magát, hogy nem látja őket, hátha akkor ők se vesznek minket észre. Nem is láttak meg, pedig ott másztak az ágyamon keresztül… Aztán jött a legnagyobb borzalom, mikor a bombázás elkezdődött. Vijjogtak a repülők, az ablakot csapkodta a légnyomás. Azt hittem, soha nem lesz reggel.

Aztán egyszer csak kivilágosodott, s akkor rögtön be is mentem a doktor úrhoz… elmeséltem neki az egészet. Elvégre ott lakik ő is a kórház udvarán, hallhatta, mi volt, nem bolond,

hogy meghazudtoljon. Mondtam neki, hogy én ebben a cigányháborúban egy percig sem maradok tovább, mire ő nagyon megnyugtatott... „Igaza van, Mari néni, én se maradnék a maga helyében. Hát csak nézzen körül, hogy szép titokzatosan, hogy tud innen kijutni, mert a cigányok élő lelket se ki, se be."

Én pedig szót fogadtam. Kilestem, mikor ül be az őr a kulipintyóba vacsorázni, s a háta mögött a kapun suttyomban kiléptem. Ha már itt vagyok, adhatna valamit, mert kutyául fáj a fejem...

– S mivel jött haza a szanatóriumtól idáig?

– Gyalog, lelkem. Azelőtt is mind gyalog jártak a népek.

– Hát jól van, Mari néni, akkor küldje be az urát az orvosságért!

– Szépen vagyunk mi ketten, hallja-e? Most mit csináljak? A kórházba se veszik vissza a feleségét, ha egyszer megszökött!

– Nem is akarom én már, hogy visszamenjen. Holnap odautazom, visszaviszem a kórház ruháit, s elhozom a feleségem holmiját meg az iratait. Ahogy nem vagyok mellette, még az árnyékától is megijed a szerencsétlen. Tetszik tudni, ott a közelben van a repülőtér, attól lett neki világháború! Ne törje magát tovább velünk. Csak írjon valami jó erős idegcsillapítót – nekem! Majd megleszünk valahogy, amíg...

A harmincas ágy

Tüdőtífuszjárvány tört ki az állatorvosi fakultáson. Félóránként újabb beteg érkezett. Már ötvenen feküdtek a harmincágyas kórházban. A zsebemet teletömtem Piramidonnal meg lázcsillapító porokkal, és megkezdődött az éjszakai szolgálat.

– Mennyi a lázad?

– 39,2 ...

– Tessék egy por s egy Piramidon, ezt még vedd be!

– Mennyi a lázad?

– 39,4…

A harmincadik ágynál járhattam, amikor már csak egy porom volt. Gépiesen a beteg kezébe nyomtam. A következőnek már csak Piramidont adhattam.

– Tessék adni port is, az jobban leviszi a lázat.

– Nincs. Elfogyott. Mit csináljak?!

– Doktornő, itt van az én porom, tessék odaadni neki – szólt utánam a harmincadik ágy betege.

– Szent ég! Amikor átvettem a szolgálatot, azt mondták, van egy 41 fokos lázas. Nővér, ki az? Annak most mit adok?

– Ne tessék nyugtalankodni, az én vagyok… Igen, a harmincas ágy!

– Mit mondasz? Hogy ez nem bizonyít semmit? Hogy csak egy egyszerű lázcsillapítóról van szó, kicsit vagánykodott a srác. Komoly veszély esetén senki sem bolond lemondani a gyógyszeradagjáról?! Hát ide hallgass:

A Duna partján elég gyakori a vipera. Sok kígyómarásos betegem volt arrafelé. Az egyik délután újabb érkezett. Nem volt szérumunk. Azonnal telefonáltam az Aviasannak, s két óra múlva megérkezett a testsúlyra kiszámított pontos adag.

De mintha időzítették volna, a második viperamarásos is. Újabb telefonálgatás…

– Kérünk még egy adag szérumot!

– Lehetetlen.

– Már hogy volna lehetetlen, ha mondom. Újabb viperamarásos.

– Elhiszem, ne kiabáljon! Lehetetlen elküldeni. A szél megerősödött, vihart jeleznek. Sötétedés után különben sem repülhetnek ezek a gépek. Osszák el a szérumot!

– Tudja, mit beszél? Ha az adagot kettéosztom, lehet, hogy egyiket sem tudom megmenteni.

– Tudom, ne oktasson. Csak reggel küldhetek újabb szérumot. Érti? – és letette a kagylót.

Értettem, hogyne értettem volna.

A két ember végighallgatta a telefonbeszélgetést. Fölösleges volt minden szó. Nézték egymást s én őket. Sápadt volt mind a kettő, homlokukon veríték gyöngyözött. Ha most megfognám a kezüket, érezném, jéghideg. De lehet, hogy nem is érezném. Az én kezem is hideg, pedig izzadok. S a méreg közben terjed... A két fiola itt van a zsebemben – nem volna nehéz kettéosztani. De egy adag. Az első beteg adagja. Neki kértem... az ő kilói alapján. Mióta a kagylót letettem, érzem, mit jelent a végtelen. Fojtogat a csend, hármunk némasága.

– Doktornő, ossza ketté az adagom. Vállalom a felelősséget, ha kell, írásban is! Talán reggelig mind a ketten kibírjuk fél adaggal is...

Szerencsére korán virradt, de még nagyobb szerencse, hogy vannak még „bolondok", akiket én egyszerűen csak Embernek nevezek.

„Annuska drága..."

– Jaj, drága doktornő, jaj nekem! Meghalt az én férjem, mi lesz velem?!

Majdnem kicsúszott a számon, hogy hál' istennek, de még idejében visszaszívtam.

P. bácsi fiatal felesége, sűrűn szipákol, azt gondolja, így illik.

Kissé idegesít ez az ingyen színjáték. Hisz mindenki tudja, hogy tíz évvel ezelőtt azért ment hozzá, mert szép nagy háza volt és kiadós szívinfarktusa. Remélte, hogy hamarosan gazdag özvegy lesz. Bár tízévi betegápolással valamelyest törlesztett

a lelkiismereti adóból, mégsem állom meg teljesen szó nélkül: – Hagyja a csudába, ne sírjon. Mind a kettőjüknek jobb, hogy meghalt. Úgyse volt az már élet. Nem lakott még jól koszos ágyneműmosással?

– Igen, de amikor egy kicsit jól volt, olyan szépen tudta mondani: „Annuska, drága…" Most már ezt nekem senki sem mondja többé… s újra keservesen sírva fakadt. Valódi könynyeket dörzsölt szét fonnyadásnak indult arcán, mint a nagy tragikák.

Hirtelen az egyik esti vizit jutott eszembe … Annuska havonta egyszer kihívatott, hogy a szomszédok ne mondhassák, nem törődik az öreggel. Titokban biztos azt remélte minden alkalommal, hogy hátha azt mondom…

Rendszerint nem sok jóval biztathattam, azzal se, hogy lábra áll, azzal se, hogy vége. Változatlan állapotban feküdt az emeletesre tornyozott párnán. Időnként magához tért egy keveset, mint akkor este is, egyébként ki tudná megmondani, hol kalandozott. Mikor megfogtam a pulzusát, kinyitotta a szemét és rám csodálkozott: „Annuska, drága, milyen szép vagy ma este …" Életem legönzetlenebb bókját így kaptam – tévedésből! Hagyom hát sírni a feleségét békében, s kitöltöm a halotti bizonyítványt, ha már mást nem tehettem érte…

S bár ez a történet így mutatós és kerek, az igazsághoz az is hozzátartozik, hogy fél év múlva újra a rendelőmben sírt Annuska. Vajon még mindig az a baj, hogy nincs, aki azt mondja neki: „Annuska, drága…"?

Nem kérdezem. Elmondja magától is, mert amúgy egészségesnek látszik…

– Jaj, drága doktornő, jaj nekem. Fiatal az én uram, mi lesz most már velem? Csak olyan bután tisztességes ne lettem volna?! Ha ezt én így tudom… Jaj, szegény megboldogult öreg

férjem… Csináljon valamit velem, fiatalítson meg… mert én ezt el nem viselem… túl nem élem!

– Álljon meg egy percre, jóasszony! Nem egészen értem… Tehát újra férjhez ment?

– Na, nem hivatalosan. Nem vagyok bolond, hogy a férjem utáni nyugdíjat elveszítsem.

– Akkor meg mi a hézag? Küldje haza a fiatalembert!

– Azt nem lehet! Maga mit képzel? A volt uram unokaöcscsét vettem magamhoz. Csak nem herdálom el a drága belsőséget egy jöttment senkiházira! Már pedig egy férfi csak kell a házba, vizet hozni, fát vágni. Még a ház szaga is más, ha ember is lakik benne. Ha meghalok, úgyis csak ő örökölne. Így a sajátját élvezheti, s jobban törődik a házzal, mint egy idegen… Nem volna semmi baj, csak olyan szerelmes természetű ne volna, vagy én olyan tisztességes ne lettem volna…

Újra sírva fakad: – Jaj istenem, hogy szégyellem magam. A fennvaló is megáldja, adjon valamit, hogy… hogy megfiatalodjam. Hát nem érti?

Dehogynem. Legszívesebben bombát írnék fel receptre. „Ds: egyetlen adagban arra az átkozott házra dobandó!" De mit szólna hozzá a patikus?

– Értem, Annuska, drága! Ne búsuljon, itt a recept. S ne feledje el, idővel mindent meg lehet szokni, mint a cigány lova a verést…

S mint én azt, hogy ilyenkor már nem kiabálok. Annuska könnyes szemmel, boldogan mosolyog rám. Azóta nem láttam.

Omlás alatt

Szép szőke lány. Orsováról jár Temesvárra a szüleit meglátogatni. Mindig éjszaka utazik. Nappal nincs ideje. Ahogy ott döcög vele a vonat az új vasútszakaszon, az ablak fekete tük-

rös hátterén egymásra vetül finom arcéle és az éjszakai munkatelep fényfüzére. Soha ragyogóbb ékszert még asszonyon nem láttam. Mögötte nagy-nagy sötétség nyeli el az alvó házakat s a tájat.

– Nem, nem megyek tovább! Elnyel a sötét!

– Vigyenek ki innen, a szakramentumát!

– Segítség! Vigyenek ki! Családom van, gyermekeim…

Mélyről, tompán hallszik a kiáltás. Kinn egykedvű szürke eső szemerkél s mossa a hegyoldalt. A föld finoman, apró göröngyökben pereg arra a nagy kupacra, amelynek mélyéről a hangok érkeznek. Huszonöt, harminc férfi tocsog a sárban tehetetlenül, köztük az igazgató is.

Egy keskeny deszkaalagutat csúsztattak a földomlás alá. Éppen akkorát, hogy egy ember befér rajta. A lyukban megjelenik a főmérnök feje.

– Nem bírom tovább! Értsék meg, három apró gyermekem van. Nem bírom… Húzzanak ki!

– Segítség, vigyenek ki!

– De emberek, hát senki sem mer lemenni?!

– Könnyű magának papolni, doktornő. Meglátnám, ha férfi lenne, mit csinálna?

– De hát értsék meg, három ember életéről van szó. Ki kell szedni őket, még mielőtt az omlás összeroppantaná a deszkákat. Nincs maguk között egyetlen igazi férfi se?

– Fogja be a száját!

– Beszélni könnyű!

– Az istenit a prédikálójának, hát az én életem nem élet?

– Mit ér vele, ha három helyett négyen döglünk meg?!

– Nem bírom, értse meg! Megpróbáltam, de nem bírom.

Hát igen. Akkor ő is úgy érezte, hogy elnyeli a sötétség. Először villanylámpáért fordult vissza. Másodszor egy mor-

fiummal megtöltött fecskendőt kért. Harmadszorra azzal biztatta magát, hogy mindig szerencsés ember volt, nem lehet, hogy így fejezze be. Még arra sem volt ideje, hogy férjhez menjen, gyermeket szüljön. Neki innen ki kell jutni… És csúszott lefelé. Lent tenyérnyi nyílás volt szabad csak. Azon nem lehet egy embert áthúzni, de a fájdalomcsillapítót be lehet adni ruhán át a vállba… És visszakúszott.

– Az alagutat ki kell szélesíteni. Lenn egy deszka zárja el a nyílást. Hozzanak gerendákat, támasszák alá. Fogjanak hozzá, emberek, siessenek!

Már senki sem kiabált. A doktornő pedig motorra ült, újabb gyógyszereket hozott a rendelőből. És feketekávét. Belekeverte a gyógyszereket és levitte nekik. Háromszor ment le, míg elkészült a járat és újra háromszor, míg felhozta a három agyonfázott ázott, ijedt embert.

Aláírta a mentőknek a menetlevelet.

– De hiszen én nem hívtam őket… már túl vannak a veszélyen!

– Az igazgató telefonált… Hát akkor menjenek!

Mikor befejezték az építést, kapott egy körzetorvosi állást ugyanott. Az építőtelep vezetőségét a határidő előtti átadásért kitüntették. De fényfüzérkoszorút a hajába senki más nem kapott, és nincs még egy arc, amely ily tökéletes harmóniával illeszkedne ebbe a vadonatúj tájba, ha éjszaka a vonat éppen arra jár.

A trónörökös

Javában fortyogtam… Hát érdemes így húzni, mint egy barom? És egyáltalán, minek töri magát az ember, amikor nincs is ember… Hát nem? Volt képe azt mondani – mikor

azt kérdeztem, miért nem jött be a beteg gyermekkel idejében –, hogy: „Na s aztán? Nem pénzért vettem, még csinálok!"

Szóval, mondom, javában fortyogtam, mikor Zsófi titokzatos mosollyal beállított, és bejelentette, hogy ő azt hiszi, gyermeket vár. Ez lesz az ötödik… Hiába, nem veszi pénzért.

Mind a hatan egy faluvégi putri egyetlen szobájában laknak, mert Zsófiék egy kicsit kreolbőrűek. De hát ez igazán nem vétek!

– Zsófi, lelkem, minek kell neked még egy ötödik gyermek; így is alig fértek el – tettem fel kíméletesen a kérdést.

– Hát, tetszik tudni, az uram egy fiút szeretne, mert a többi négy mind leány. Azt mondja, legyen, aki a nevét örökölje.

Ez előtt az érv előtt kénytelen voltam meghajolni. Egyebet úgy sem igen hagyhat örökbe, s ha ez a kívánsága? Attól kezdve Zsófi boldogan várta a fiát, én pedig annál boldogtalanabbul egy újabb gondot okozó csecsemőt, aki biztosan angolkóros és mindenféle nyavalyás lesz. Kínlódhatom majd ezzel is, mint a többi néggyel, amíg túljut a kritikus egyéves koron.

Aztán megszületett… az ötödik leány. Zsófi nagyon boldogtalan volt, én talán rajta is túltettem. Mi lesz még ebből, te jó isten?!

Lett is. Alig telt el két hónap, jöttek egy este pereputtyostul, mert a többi négyet sem volt kire hagyni. Beteg a legkisebb. Méghozzá komolyan beteg. Szegény kicsi poronty úgy küszködött a levegőért – az orrszárnyai remegtek –, mint valami ijedt pille. A nyakán minden izom megfeszült az erőlködéstől. A szája s a körmei már egészen lilák, s ami a legrosszabb: már láza sincs. Bronchopneumonia, collapsus.

– Hát bizony ennek tüdőgyulladása van. A vérkeringése is nagyon lassú. Kezét-lábát fel kell melegíteni… gyorsan vizet a kályhára, majd üvegekbe öntjük s körülrakjuk vele, hogy jól átmelegedjen.

Gyógyszert vettem ki sietve a szekrényből, s éppen arra készültem, hogy jól összeszidjam őket, miért nem vigyáztak rá, ha már a világra hozták, de ahogy megfordultam, belém fagyott a szó, elszégyelltem magam.

Az apa ott térdelt az ötödik lánya mellett, nagy bütykös markába fogta óvatosan a két kis vézna lábat s leheletével melengette. – Addig is, amíg a víz megmelegszik. – Doktornő, ugye megmenti? – csak ennyit mondott. De nagy barna cigányszemmel olyan jól lehet könyörögni.

Hallod a csendet?

– Hallotta-e, lelkem, a Gáspárék Julija má' harmadszorra mondott nemet a Kaszásék egyetlen fiának. Pedig micsoda szép szál legény! Az én időmben, szent igaz, szebbek vótak a legények, de ilyen, mint ez a Pista fiú, még akkoriban is ritkaság volt. S ott a szép nagy ház es, a belsőjük es szomszédos… Buta az a Juli, meg kell adni, hogy aszongya, nem hagyhatja ott az apját, ha az nem hozott mostohát a házhoz, mert mihez kezdjen egyedül az öt apró gyermekkel. Várjon Pista, amíg felnőnek a kisebbek.

– Hát ha egy csepp esze van, biza nem vár! Az ilyen beképzelt nem es érdemli meg.

Hogy Pistának esze mennyi volt, azt nem tudom, de a türelme nyilván elfogyott, mert fél év se telt bele, beköltözött egy más asszony a nagy házba. Hiába, a férfiúi hiúságot nem lehet büntetlenül megbántani. Köszönni nem köszönt többé Julinak, de azért lopva mindig átpislogott a szomszédba, ha az udvaron civódó apróságok között békét osztott a lány. S az ember valahogy megérzi, ha nézik.

A Juliék udvarán pedig lassan elcsendesedett a perpatvar. A legkisebb fiút is szakiskolába adta az apja, Julinak nem volt többé kiket békíteni. A szomszéd udvaron annál gyakrabban sivított fel valamelyik apróság. A Pista két fia rendszeresen cibálta egymást, s Juli szomorúan figyelte őket.

Most már nem volt értelme, hogy mindig otthon üljön. Esténként el-elment ő is a faluba. S az emberek, akik már-már megfeledkeztek róla, újra felfedezték.

– Ne te, ne, a Gáspárék Julija! Örökké egyedül jár… De hát kivel es járhatna? A vele egykorú lányoknak rég bekötötték a fejét.

– Azért nem adja alább most se. Nézd csak, milyen divatos a ruhája, akár egy városi kisasszonyé. Pedig maga varrogatja.

– Hallá-e, lelkem, nem hiába mondják, hogy várt leány várat nyer. Julinak kérője van. Az új postamester veszi el. Aszongya, neki éppen ilyen asszony kell, nem valami futri fruska. De én azt hiszem, csak a lakás kell neki. Odaköltözik Juliékhoz.

Amikor a köszönését nem fogadták a szomszédok, Zoltán egy kicsit csodálkozott. Juli aztán mindent megmagyarázott. Attól kezdve nem erőltette a dolgot. Az asszony pedig hálás tudott lenni az ő emberének, amiért megérti, és soha nem emlegeti a múltat.

A kisfiú úgy félesztendős lehetett, amikor megszületett Pista harmadik gyermeke. Alig két hét múlásával, az asszonyt valami betegséggel kórházba vitték.

Pista sehogy sem boldogult egyedül. Egyik gyermek jobban rítt, mint a másik. A legkisebb meg olyan szívszaggatóan óbégatott, mint tavaszi éjszakán a szerelmes macskák. Nem lehet az ilyet sokáig hallgatni… Juli becsukott ajtót, ablakot, de a keserves hangot nem tudta kizárni. Beszűrődött az a re-

pedéseken, betört a kulcslyukon, ott kalapált egyre az agyában. Azt észre sem vette, hogy a férje is milyen nyugtalan, míg csak meg nem szólalt:

– Julika, lelkem, nem mennél átal a szomszédba? No? Gondold meg. Ugye megteszed? Megszoptathatnád a kicsi Rozikát, a mi fiunknak úgysem kell már…

Julit elöntötte a forróság. Furcsa érzés, amikor az ember legrejtettebb gondolatát is kitalálják.

– Hát … én nem bánom, ha te mondod… Akkor vigyázz a gyermekre, míg visszajövök.

– Gyere apához, kisfiam! Persze, hogy vigyázok rád – vigyázok rátok… Gyere! Hallgassuk csak! Hallod a csendet?

Záróra

Vacsora után földimogyorót rágcsáltunk, amitől még illatosabb lett az enyedi muskotály. Alaposan kibeszélgettük magunkat, volt is miről, hisz több mint tizenhárom éve nem találkoztunk Lajival.

– Tudod-e, mi volt Kanabé Zoli legutóbbi figurája? – kérdezte Laji, de be sem várta válaszomat, már mondta is: – Zoli felszedett valahol egy jó alakú szőkét, aki azt mondta magáról, hogy táncosnő, csak éppen nincs állása. Zoli felajánlotta rögtön, hogy szerez neki egy egészségügyi statisztikusi állást, amely nagyon jó, mert jár a fizetés és semmit, de semmit nem kell csinálni.

– Hol van ez a csodálatos hely? – érdeklődött a hölgy.

– Nálam, a körzetben – kuncogott Zoli.

A nő úgy tett, mintha értené, és nála, a körzetben, a Békás-tó partján boldogan éltek két-három hónapig. A csaj főzött Zolinak, ő pedig megtanította a primadonnát kaláberez-

ni, amin aztán összevesztek. A nőnek eszébe jutott, hogy tulajdonképpen nem is kapott fizetést. Zoli nyugtatgatta, de hiába, mert végül is bement a kórházigazgatóhoz, aki közölte a művésznővel, hogy Kanabé körzetében semmilyen statisztikust nem alkalmaztak és nem is fognak, mert ilyen állás nincs is. A balerina sírva fakadt, az igazgató megvigasztalta, és azonnal kinevezte titkárnőhelyettesnek. Ilyen állása, úgy látszik, hogy volt.

– Te Laji, mikor láttad utoljára Zolit?

– Most a nyáron, szabadságom alatt. A Békás tavon keltünk át hajóval. Gyönyörű út volt. Zolit egy hordókból és kopott gumiabroncsokból összeeszkábált kompon pillantottam meg, amelyhez a hajónk is kikötött. Markában fogta az orkánkabátját, és a hajót nézte. Egy nő is volt vele, de nem szőke. Tulajdonképpen csak akkor vettem észre, amikor hajónk már távolodott a komptól. Kiáltottam neki, ő hadonászott, hogy szálljak le, a hajót is meg akarta állítani.

Intettem, hogy ne tegye, erre nagyon dühös lett, földhöz vágta az orkánját, de azért sokáig integetett utánunk. Le is fényképeztem, majd küldök neki egy képet.

– Azt nehezen. Jobban tetted volna, ha leszállsz, és beszélgettek néhány órát.

– Persze, hogy jobb lett volna – bólintott Laji. – De tudod, milyen a szabadság. Pontos program, állandó rohanás, nehogy valamit elmulasszunk, így aztán kevesebbet pihenünk, mint év közben.

– Hát azt tudod-e, mitől lett híres orvos Kanabé a Békás környékén? – s folytattam: – Az első hetekben, amikor odakerült, leszidta a büfést, mert piszkosak voltak a poharak. Éppen akkor –mint rendesen – ott ivott a környék leghírhedtebb verekedője.

Hatalmas dromedár alak, civilben kőtörő. Nem tűrte, hogy Zoli hangoskodjék, kivette a kését és az asztalba verte

és ordított, hogy rögtön kettéhasítja az orvost, ha az nem megy ki.

Tudod, Zoli nem volt óriás, de annak idején birkózott, jógázott. Szépen kiment, de azonnal beüzent egy gyermekkel – pár lejt is adott neki, mondja jó hangosan – hogy az új doktor kinn várja, mikor kér bocsánatot tőle az, aki megsértette. Kitódult mindenki, lássanak csodát. Láthattak is, mert Kanabé úgy elverte a behemótot, hogy azonnal be is kellett kötöznie. Azóta kezitcsókolomot köszön neki a verekedős, de a milicista is.

– Ez nem így történt, én egészen másképp hallottam – tiltakozott Laji. – Mennyi mindent mesélnek… Bár lehet, hogy az általam hallott történet sem igaz. Csak Zoli lenne a megmondhatója… Mindenesetre az én sztorim szebb, mint a tiéd.

Az úgy volt, hogy egy zivataros őszi éjszakán Zoli egyedül volt a rendelőben, amikor valaki rugdosni kezdte az ajtót. (Látod, mennyivel romantikusabb?!) Egy hatalmas juhász préseli be magát az ajtón. Csimbókos subájáról és nagyon apró, de nagyon zsíros kalapjáról könnyen és bőven pereg le a víz, és árad belőle a birkabűz.

– Most meg naturalista vagy – jegyzem meg. – Nos, eddig rendben is van, mert ez a páciens is óriás, de mikor veri már meg Zoli?

– Ne siess … A csobán ledobja magáról a subáját, széttépi mellén az inget, és…

– Kezdi verni a mellét egy fél téglával, közben sűrűn ismétli: mea culpa, mea culpa, mea culpa

– Ne csúfolódj! Én bezzeg meghallgattalak – tölt magának Laji, aztán nekem is. – Szóval a bács mutatja a mellét, hogy Zoli kötözze be, mert őt meg akarták ölni. Kanabé nem lát semmilyen sebet, még horzsolást sem, azt viszont annál jobban, hogy a paciens részeg. Ezt közli is vele, mire az előránt egy hatalmas kést és beleveri az asztalba, pontosan az

egészségügyi nevelésről szóló jelentés közepébe. – Erre Kanabé doktor kirántja a kést, megcélozza vele a szemétkosarat, és az „Aki legény, az vegye ki" című ária kíséretében istenmáriásan elnáspágolja a bácsot. Aztán bekötözi a frissen ejtett sebeket, tetanusz injekciót ad, és kész. Igazam van, Lajos?

– Hiába erőlködsz, nem találod ki a végét. Hozzá kell tennem, miután Zoli megszelídítette a jóembert, lefektette a vizsgálóágyra, hadd aludja ki magát reggelig.

De ami ezután következik, azt biztosan nem találod ki – dörzsölte Laji a kezét, s közben a pincér még egy liter bort hozott. Jól tette. – Két hét múlva visszajött a bács. Csíkos tarisznyájából hatalmas juhsajtot vett elő:

– Nézze meg, doktor úr, milyen gyönyörű sajt! – Kanabé bólogatott, és magában méricskélte, hány kilós lehet.

– És azt is nézze meg, milyen ember vagyok én! – Erre előrántotta a kését. Azt a bizonyos kést. Bevágott a sajt közepéig, majd mellette még egyszer. Így küllő alakban kimetszett egy ujjnyi széles szeletet. Körülbelül annyit, amennyit vacsorára szokás venni.

– No, ez a magáé, doktor! Fogja és fogyassza el jókedvűen! – A meglékelt sajtot pedig akkurátusan visszacsomagolta a szőttesbe, az egészet bele a csíkosba.

– És elhúzta a csíkot.

– El ám, és közben hangosan röhögött.

– Lajikám, elismerem, ez sokkal jobb sztori, mint az enyém. El tudom képzelni, milyen bambán nézhette Kanabé a húszdekányi sajtot.

A könnyünk is kicsordult, úgy mulattunk Kanabé Zoli rovására, akinek végre túljárt az eszén valaki, mégpedig egy okos juhász.

– Erről persze nem írtak riportot… Különben olvastad a cikkeket Kanabéról? Én megőriztem vagy öt-hatot…

– Én csak egyet, de abban is az egekig dicséri a riporter, valami fehérnép... No, nem azért mondom! Zoli igen jó orvos, és nemcsak feje, hanem szíve is van. Éppen ezt írja meg a nő nagyon szépen... Zoli a befagyott tavon, csecsemő, szódásüveg, olvastad?

Nagyon jól emlékeztem a cikkre, sőt a folytatását is ismertem, azért csak intettem Lajinak, hogy mondja!

– Kanabé egészségügyi körzetéhez vagy öt-hat falu tartozott. Amikor annak idején felduzzasztották a Békás-tavat, a víz leválasztotta az egyik községet, amely légvonalban alig két kilométerre volt a rendelőtől, de így – a tó túlsó partján. Nem is volt probléma, mert csónakkal, télen pedig a vastag jégen át könnyen jártak a betegek. Másképp nem lehetett... Esetleg hegyi ösvényeken megkerülni a tavat, ami jó harminc kilométert jelentett. Nos, egy tavaszi reggel telefonáltak, hogy az éjszaka szült egy asszony és az újszülött nagyon beteg.

– Azonnal hozzák be, hogy kórházba küldhessem a gyermeket! – így Kanabé.

– Ne vicceljen, doktor! Olvad a jég, a tavon át nem lehet. Körbe nem érdemes, mert mire odaérünk, meghal. Mondja doktor, mit csináljunk? Maga tanult ember, magára hallgatunk...

– Várjanak nyugodtan ölbe tett kezekkel, majd én átrepülök magukhoz. Jó?! – Azt hiszem, Zoli még olyasmiket is mondott a telefonba, amiket nem szokás kinyomtatni. Aztán megrendelte a mentőt, berúgta a piros Jáwáját, maga mögé ültette a kocsist és oda hajtott, ahol a legkeskenyebb a tó.

Alig egy kilométer, de hajóknak is elég mély. A jég elég vastagnak nézett ki, de a parttól csak háromméternyire kezdődött. A szélén már elolvadt, tiszta zöld víz fodrozódott. Zoli le-föl járkált, nézegette a vizet, köveket hajigált a jégre. Egyszerre csak mint a villám, lerohant a meredek parton és fejest ugrott... a jégre... vagy inkább hasast, de úgy, hogy éppen csak

érintette a jég felszínét, mint a lapos kő a víz tükrét. A kocsis követ tett a pufajka zsebébe, úgy dobta utána.

Túloldalt sokáig kiabált, míg valaki meghallotta és csónakot tolt a jég szélére. A néptanács túlfűtött szobájában meghűlt a vér a tagokban, amikor a doktort meglátták.

Az újszülött bölcsője mellett sárga gyertyák égtek… Az anya sírt, a férj pedig kijelentette, őrültség ilyenkor jégre menni. Ezt Zoli is belátta visszafelé menet. Akkor már délfelé járt és tovább olvadt. Alig tett meg pár métert, amikor a jég nagyot roppant alatta. Ez volt az első rianás. Ettől még megijedt. A tejfehér csík gyorsan futott végig a túlsó partig, s a csattogó robaj, mint ágyúdörgés, visszhangzott a békási hegyek között. Helyenként levegő került a jégpáncél alá, amitől hullafoltos lett a tó. Az újszülött már szederjes volt, de még lélegzett. Pólyástól, mindenestől alig volt nagyobb egy szódásüvegnél az egész fröccsentés…

Kocsisa közben fenyőt döntött, amelynek koronája messze benyúlt a jégre. A parton mentőkocsi várt.

– A rendelőben pedig egy minisztériumi ellenőrző brigád – folytattam, mint aki jól értesült. – Az orvosok nagyot nevettek, veregették Zoli vállát, de nem nagyon estek hasra. Hiába, orvosok ők is, és ellenőrizni jöttek… Fentről. Viszont volt velük egy újságírónő is, aki ezt az első cikket megírta, amit most elmondtál. Utána még sokan írtak róla. Doktor Kanabé Zoltán egészen divatos téma lett. Hallottam, munkaérdemrendre is felterjesztették. Ó, nem azért az esetért, hanem úgy általában a munkájáért, eredményeiért. Zolit már azelőtt is kitüntették vagy kétszer.

– Látod, látod, ilyen az orvosok sorsa. Naponta születnek hőstettek, de ha történetesen nincs jelen az újságíró és nincs egy fecsegő kocsisod, semmit sem tud a világ rólad. Kanabét szeretem, nem irigylem, de te is be kell hogy lásd, nagy szerencséje volt…

– Mondd, Laji… te tényleg nem tudod?

– Mit?

– Azt, hogy Kanabé Zoli meghalt.

– Meghalt?! Ez lehetetlen… Mikor?

– Alig két hónapja. Májrák tüdőáttétekkel. Vásárhelyt még felnyitották, de hiába… Mondják, magától ment be a klinikára, tudta, mi a baja.

Laji csak nagy későre szólalt meg, és halkan, mintha halottasházban lenne:

– Szívből sajnálom, hogy nem szálltam le a hajóról. Siettem. Ezentúl hajót, vonatot, sőt az időt is leállítom, ha kell, hogy találkozhassak a barátaimmal, önmagammal. Miután az első cikk megjelent róla, levelet írtam neki. De nem küldtem el soha. Ezt sajnálom és ezért adósának érzem magam.

Laji a mogyoróstálban turkált. Már csak szénné égett szemek és fehér sócsomócskák voltak, megkövesedett könnyek a barna törmelékben.

– Miért nem mondtad meg, amikor beszélni kezdtünk róla?

– Mert éppen azt akartam, hogy beszélgessünk róla. Így! Siránkozás nélkül!

– Miért?

– Hogy emléket állítsunk róla magunkban… Hogy olyannak lássuk, amilyen volt … Érted?

Laji aprókat kortyolt, aligha érezte már a bor illatát. Furcsa, de nekem most jobban fájt Zoli elvesztése, mint akkor, amikor halálhírét vettem. Úgy éreztem, hogy most gyászolom igazán.

– Hagyjuk ezt, Lajikám! Beszélj magatokról, hogy vagytok? – próbáltam feloldani a hangulatot.

– Hogy vagyunk? Hát… panaszkodunk, de jól élünk. Ahogy Kanabé Zoli szokta mondani… és ezután ha sajtot vásárolok vacsorára, nem fogom elfelejteni, hogy „ez a magáé, doktor, fogja és fogyassza el jókedvűen”.

Laji mosolygott, én is, aztán kacagtunk, végül hahotáztunk mind a ketten. Könnyen ment. Úgy éreztem, nyomás alól szabadulok. És szívből jött. Annyira szívből, hogy még a könynyünk is kicsordult.

Magunkra maradtunk. A terem felét már elsötétítették, felrakták az asztalokra a székeket, lábaikkal felfelé, mintha a sötétben minden fordítva lenne.

Záróra!

Hívás nélkül jön a főnök és számol.

Még maradnék, de menni kell. A záróra ideje sohase tőlünk függ.

A harmadik menet

A könyv a padlóra koppant. Úgy látszik, elszundítottam. Nem is csoda, hiszen ma már holnap, pár perccel múlt éjfél. Rosszul alszom ezeken a kényelmetlen kórházi ágyakon, amikor éjszaka szolgálatos vagyok. Még ha hagynak, akkor is. De most is csoszogást hallok a folyosón, a kövér éjszakás nővér közeledik. Tudom, hogy értem jön, de szeretném, ha tévednék. Mire kopogtat, már sóhajtva kapcsolom be vérpiszkos fehér szandálomat.

A folyosón zavart emberek állnak egy pufajkával letakart hordágy körül. Egy asszonyka sír, a mentősofőr türelmetlenül nyújtja felém a fuvarlevelet, és olajpiszkos körmével megböki azt a helyet, ahol alá kell írnom.

– Közlekedési baleset. Nekifutott egy tehergépkocsinak. Azt hiszem, részeg – legyint a sofőr. – Mit írjak be?

A pufajka alatt izmos, szőke férfi zihál. Bal szemén szilvakék „monokli”. Mellén tetoválás, egy tank csövén két bamba galamb csókolózik. Ismerősnek tűnik az arca. Még így, ön-

kívületi állapotban is nagyon ismerős. Ez a horgas orr és vértől csapzottan is északias szőke haj… Vajon csak utcán láttam, vagy talán minden reggel együtt utazunk a trolin? Egy pillanatra úgy tűnik, az alattam való osztályban járt a középiskolában, de az sincs kizárva, hogy aprozári elárusító. Tudom, hogy nem ez a legfontosabb, mégsem tudok szabadulni a gondolattól. Turkálok az agyamban, mint a könyvespolcon, amikor egy olyan könyvet keresek, amelynek sem a címét, sem a helyét nem tudom… Csontos, erélyes szemöldökíve van.

Pali bácsi, az edzőnk, mindig azt mondta, az ilyenekből lesz a jó bokszoló, mert ezek szívós, konok emberek.

A beteg nyugtalanul dobálja magát, vicsorít, szürcsölve köhög. Szaggatottan, kapkodva harapja a levegőt.

Kapkodva kutatom én is emlékezetem mikrofilmkockáit, mert érzem, ezt az embert valahonnan ismerem!

Hülyeség, de hirtelen az az érzésem támad, hogy én fekszem a földön, és ez a szőke, kék monoklis fej hajol fölém.

– Tessék már beírni a diagnózist – sürget a sofőr.

– Úgy hívják ezt a beteget, hogy Ruta?

– Nem. Veres Károlynak hívják a férjemet.

– Hol lakik?

– A Nyomdász negyedben.

– Nem a Blaskovics-telepen? – bontakozik ki előttem a múlt.

– Ott az anyósom lakik.

(Ő az, ő az, a híres blaskovicsi bandavezér, akit Roşunak becéztek – ujjongott bennem a felismerés bizonyossága. – Húsz éve nem láttam…)

Hangosan csak a diagnózist mondom, s írom be a lapba: többszörös bal oldali bordatörés, mellkasi belső vérzés, agyrázkódás.

Tehát itt van Roşu. Megint összejöttünk. De most mennyire másképp…

Amíg a nővérek levetkőztetik, orrán át oxigént, duzzadt ereibe gyógyszert fecskendezek – én emlékezem. (Most már könnyen megy. Egyetlen mozdulattal tépem le valamelyik agytekervényem szürke polcáról a két évtizede felszegezett függönyt, és újraélem azt, amiről azt hittem, már nincs is bennem. De milyen érdekes: nem érzem, hanem látom magam.)

Középiskolás koromban az Atlanta klubba jártunk táncolni. Ott volt a Józsefvárosban, a hármas villamos mentén. Szinte mindenkit ismertem. De akkor este a zenekar előtt egy új lány táncolt.

Vörös, arany gombos blúzát derékban tejszínű széles nejlonöv szorította le. Akkoriban nagy eleganciát jelentő csehszlovák baszketcipőt viselt. És jól belépett. Rögtön lekértem. Éreztem, hogy nekem is jól belép, talán még jobban. A szünetben nem ment el, megfogta a kezem, és szabályos kúp alakú mellével a vállamnak dőlt.

– Az a szőke, kockás inges csávó járni akar velem, de én nem kamelom. Ne adj oda, ha lekér…

De odaadtam. Igaz, vissza is kérettem azonnal egy haverommal. Ismét lekérték, én megint vissza. Hölgyválasz után már békén hagytak.

Az utolsó három tánc alatt már feltűnően sűrűsödött a zsebre dugott kezű idegen fiúk csoportja a kijárat körül.

A szőke Roşu várt blaskovicsi híveivel. Alig tudtunk megspurizni, s fel a villamosra! Örvendtünk a tolongásnak. Szorosan egymásnak dőltünk. Tíz ujjamat másik tíz szorította.

Ott áll a felesége az ágy lábánál. Annyira meg van rémülve szegény, hogy sírni sem mer. Vörös, vastag ujjait összeszorítja, a vékony, keskeny gyűrű mélyen bevág a húsba. Biztosan le sem lehetne húzni.

Nézem az asszonyt. Semmi sem emlékeztet arra a lányra. Bár igaz, annak az arcára nem emlékszem, csak vörös blúzára és a melle alakjára. Sudár, rózsaszínű lány volt… Ez ala-

csonyabb és fakó. Viszont húsz év telt el azóta… Talán mégis! De nem, ez nem az. Nem lehet az.

Zuhan a vérnyomás, a pulzus szapora. Úgy látszik, a vérzéscsillapítók nem tudták elállítani a belső vérzést. Előkészítem a vérátömlesztésre. Nincs idő megvárni, amíg a hűtőszekrényből kivett vér megmelegszik. A nővérek tenyerükkel melegítik a vörös-fekete életet tartalmazó üvegeket. Egyet az asszony egymást marcangoló kezei közé nyomnak. Úgy reáfonja ujjait, hogy elfehérednek a körömházak. Talán mégis ez volt az a lány…

Kimegyek egy füstre. Kicsit később az asszony is kijön, az üveget óvatosan maga előtt tartja, mint pap az oltári szentséget.

– Ugye, életben marad?

Megnyugtatom. Elsírja magát. Nem zokog hangosan, szívszaggatóan, mint a fiatal lányok, de nem is fojtja vissza, mint a férfiak, csak úgy csendesen, szűkölve, szenvedőn. Hirtelen megtörli a szemét. Ismerem ezt a pillanatot. Most beszélni fog, panaszkodni.

Hagyom. Könnyebbüljön meg.

– Ma este berúgott. Máskor nem szokott…

Érzem, hogy hazudik. Szépíti az urát.

– Összevesztünk, és meg is ütött – tör fel belőle a zokogás.

Most vajon kit sajnál? Önmagát vagy a férjét?

– Aztán elrohant a Carpati motorettáján, de már a sarkon megtörtént a szerencsétlenség. Rémes volt. Az ablakból láttam. Mire odaértem, ájultan feküdt a motor mellett.

(Miután leszálltunk a villamosról, a legsötétebb utcákat választottuk. Olyan szorosan fogtuk egymást, hogy alig tudtunk lépni. Jól csókolt. Nyírott fagyalsövény mellett bandukoltunk egyre lassabban, mert egyre gyakrabban fonódtunk össze. Már reszketett a térdünk, amikor nekitámasztottam a falnak. Blúzának legfelső aranyozott gombja lepattant. Ő nem bánta, én

sem kerestem. Már a harmadik gombot matattam, amikor mögöttem megzörrent a sövény. Négyen fogtak körbe. Tudtam, hogy itt nekem tömjénfüst, ezért elsőnek ütöttem, vaktában. Nem találtam. Ők igen. Hogy melyikük ütött le, nem tudom. Elájultam…)

– Pedig az utóbbi időben jó volt. Jól éltünk. (Ez az aszszony piros, aranygombos blúzban? Ki van zárva!)

– Amióta kijött a börtönből. Ó, nem! Igazán nem volt hibás. Ő nem is tudott semmiről. Diszpécser volt egy építészeti trösztnél, ahonnan autóval lopták a cementet. Ő csak a fuvarleveleket írta alá, de ugyebár ő nem tudhatta… Különben is, a barátai leitatták!

Mindezt gyorsan, egy szuszra mondta el. Érezni lehetett, hogy nem először. Jó hangosan beszélt, mint aki szükségét érzi annak, hogy bizonyítsa az igazát.

(Felráncigáltak a járdáról. Első gondolatom az volt, hogy bepiszkolódott az egyetlen jó ruhám. Ketten fogtak két oldalról, egyik kezükkel a csuklómat, másikkal a könyökömet. Előttem és mögöttem is sok fiú volt. Honnan kerültek elő és főleg mikor? Ilyen sokáig feküdtem kábán? Az utca vége felé vittek. A lányt is vitték, de őt nem fogták. Zúgó fejjel lépkedtem.

Tudtam, menekülésről szó sem lehet. Felszakadt szemöldökömből vércseppek hulltak a kabátomra. Nagyon sajnáltam az ünnepi zakómat és alig tizenhét éves magamat.)

A vércseppek szaporán gördülnek alá az átlátszó műanyag szerelékben. Mégsem elég gyors a vérátömlesztés. Kézi pumpával felgyorsítom a cseppek iramát, mígnem sugárban zúdul a rubin áradat a sápadt testbe.

– Még! És még! Mindet, amennyi csak van! És ha nem elég, még kérünk!

A vérnyomás emelkedik, és most először kinyitja a szemét.

Megitatom. Nagy kortyokban nyel.

Engem néz mereven.

– Jó reggelt, Roşu! Na, mi a hézag?

Nem válaszol, elfordul, és erős akarással harapja ketté a feltörő jajgatást. Férfiasan szenved a ráirányított lámpa fényében.

(Egy villanypózna alá, a lámpa fénykörébe cipeltek. Ott elengedtek. Roşu állt velem szemben.

– Ide figyelj, csávó! Ez a rányi az én spiném! Miért vágódtál be? Blaskovicsi lánnyal idegen nem járhat, mert meghirigeljük. Kifasírozunk, érted?!

Értettem, hogyne értettem volna, de tudtam, bármit is válaszolok, úgyis megvernek.

– Bunyózd meg, Roşu és hagyd a francba! – szólt oda az egyik srác.

– Rendben van, Roşu, te azt mondod, tiéd a lány, én azt, hogy az enyém. Gyere, bunyózz meg, ha tudsz. De csak te egyedül. A barátaidhoz semmi közöm.

– Roşu, keverj be neki egy taslit, hogy ne járjon a kosnija… csak nem félsz egy ilyen józsefstedleri spónfádlitól?… Csinálj spándlit belőle – hangzottak a jótanácsok. De a vezér ügyet sem vetett rájuk, nyugodtan folytatta.

– Ugye, csávó, te bokszoltál a Pali bácsinál?

Bólintottam és rágyújtottam egy cigarettára. Messzire tartva fújtam el a gyufát, hadd lássa mindenki, nem reszket a kezem. A lány is ott volt. Nem szólt semmit.

– Hány kilós vagy? – mért végig a vezér.

– Hatvannyolc.

– All right! Én 65. Kölyök, spurizz haza a kesztyűkért.

– Tehát döntött a vezér. Megverekszik velem a lányért. Szép volt tőle, hisz egyszerűen megverhettek volna.

Leültem a földre, a villanyoszlopnak dőltem és fölfelé fújtam a füstöt, oda, ahol éjjeli pillangók keringtek az égő körül. A többi srác is letelepedett, várakozón ülték körbe a fényudvart. Csak a lány maradt állva a körön kívül. Roşu a körön

belül volt. Senki sem beszélt. Én a lepkéket figyeltem. Vakított a fény, a körön kívül semmit sem láttam. Bizonyára nem is volt semmi, csak békés tücsökcirpelés és nagy-nagy feketeség.)

Az egyik nővér feketét főzött és adott az asszonynak is. A kórterem előtti kis asztalra tette a csészéket. Amíg a vér folyik, úgy sincs mit csinálni, nyugodtan megihatjuk a kávét.

– Azelőtt Békáson dolgozott. Megtanulta a különleges vasbetonszerelést a svéd mesterektől. Akkor vettük a lakást is…

Még csak kavargattam a kávét, amikor elkezdődött a köhögési roham. Alighogy letörlöm, újra tajtékzik, mint sebes vízen a habgomba. Sípol, búg, forr a megkínzott, vérrel elárasztott tüdő.

– Ugye, nem hal meg? Mentse meg! Tízéves a kislányunk – jajveszékelt az asszony.

Kiküldöm egy nővérrel. A beteg egyre nehezebben lélegzik. Sürgősen el kell végezni a légcsőmetszést.

(Három kilóval nehezebb vagy, mint én, de én szarrá verem a pofádat. Itt, hogy a rányi is lássa! Aztán jöhet a mutterod, hogy cipőkanállal vakarjon össze.

Roşu láthatólag ideges volt. Megjött a kölyök a kesztyűkkel. A nekem adott bal kesztyűnek hiányzott a hüvelykujja, a jobbat pedig zsebkendővel kötötték a csuklómra.

Alighogy öklömön éreztem a sok izzadságtól cserzett bőrt, azonnal megnyugodtam. Már egy cseppet sem féltem. Felmértem az alkalmi ringet. Középen a villanypózna vakító fényt árasztott. A fényharang szegélyén a banda rugalmas köre.

Egy sovány, begörbített hátú, tenyérnyi gumitalpon imbolygó srác a Pobedáját nézte. Majd fél téglával megkongatta a póznát. Első menet. Egymáshoz érintettük a kesztyűket.)

Steril gumikesztyűt húzok. Jód, Novocain, izolálás. Felettünk a sokszemű műtő-reflektor ontja ránk a kör alakú fényt. A fényharang partján a nővérek fehér köpenyes köre. A kö-

rön belül csak mi ketten. Roşu fuldoklik. Kezemben a kés, amelynek nincs árnyéka.

Kezdhetjük.

(Először ő ütött. Hatalmas lendülettel suhant el az ökle mellettem. Nem nagyon védekezett. Előre görnyedve, nyílt gárdával vadászott a nagy ütésre. Egy hatalmas bal swinget lehajlással védtem ki. A srácok kórusban biztatták:

– Roşu, közelebb... csak a mutrájába... üsd ki... látod, hogy fél!

Valóban féltem. Óvatosan tanulmányoztam ellenfelem. Egy-egy balegyenest pöccintettem az orrára, de csak úgy tapogatózva.)

Bal ujjaimmal kitapintottam a pajzs és gyűrűporc közötti szabad részt. Ott kell majd bemetszeni, és az ezüstcsövet a légcsőbe vezetni.

(Sokat ütött, de szerencsére nem talált. Nem is bokszolt, hanem verekedett. Féltem, nehogy a rögtönzött ringből a srácok közé szorítson. Ezért nemcsak előre, hátra is kellett figyelnem. Mindenre.

Egy erősebb balegyenesem telibe talált. A feje hátrabicsaklott. Világosan láttam az ádámcsutkáját.) Ott, az ádámcsutka alatt metszem a bőrt. Apró erekből bugyog a lila vér. Sietnem kell, a beteg már nem kap elég oxigént. A penszek száraz ropogással mint értelmes ujjak fogják le a síró ereket.

(Nagyon elcsodálkozott. Úgy látszik, azt hitte, nem merem megütni. Egy kicsit hátrált, hátával és egyik talpával nekitámaszkodott az oszlopnak, majd hirtelen ellökte magát.

– Hohó, ez szabálytalan!?

– Karja mint a kinyújtott bot száguldott felém. Gondolatnyi kihajlás balra, és a jobb upper-cutom éppen állcsúcson találta. Jó horog volt. Minden kilóm benne ült. Akár a zsák, úgy ment össze. Hiába, nem volt technikája.)

Gondolkodásra nincs idő. A légcsőmetszés leggyorsabb technikáját választom. Egyből metszem át a légcsőporcok közt feszülő hártyát. Szikém alatt az ellenállás hirtelen megszűnik, a kés üregbe fut. A légcsőben vagyok, jól számítottam.

(A pobedás számolni kezdett. Úgy látszik, komolyan vette a szerepét. De a banda félrelökte. Ápolta a vezért. Most én támaszkodtam az oszlopnak. Legalább a hátam legyen védve. Ki tudja? De senki sem törődött velem. A lány sem. Zsebkendővel törölgette Roşu arcát. Simogatta is és gügyögött neki!

– Hagyjátok a csávót! Én akarom kicsinálni. Egyedül! – hörögte a vezér. Megszólalt a „gong". Két percet pihenünk. Vége az első menetnek.)

– Na, most kifújhatom magam egy cseppet.

A légcsőbe vezetett kanülön át mélyen, egyenletesen lélegzik a beteg. Az előbbi haláltusához viszonyítva, ez pihenés számára. Én pedig rágyújthatok.

(Szívesen rágyújtottam volna, de bokszkesztyűvel nem lehetett. A második menetet éppen olyan frissen kezdte, mint az elsőt. Eszeveszetten csapkodott összevissza, de már nem távolról és nagyokat, hanem egészen közelről és gyűlölettel. Mind gyakrabban akaszkodtunk egymásba. Nyögve, fogcsikorgatva löktük el egymást, de pillanatokon belül ismét egymásba martunk. Mindketten jól kaptunk. A közönség üvöltött. Hogy mit, az nem jutott el az agyamig, csak az, amit a lány sikított: „üsd, üsd…"

Elborult aggyal is megértettem, hogy ez a biztatás nem nekem szól. Roşu is tudta. Már nem féltem. Dehogy féltem! Egyetlen gondolatom volt: ütni, ütni minél többet, minél nagyobbat, amíg a gong megszólal. Hogy mi lesz azután? Hát, semmi. Egyszerűen semmi. Világos. Tudtam, csak addig létezem, amíg ütni tudok.

Töményen éltem. A vezér croséját felemelt kesztyűvel védtem, horoggal válaszoltam, de a könyököm is elcsúszott az

álla mellett. Balegyenest kaptam a gyomromba. Nem is túl nagyot, mégis kihagyott a lélegzetem. Hátráltam egy lépést, hogy magamhoz térjek. Még egyet behúzott. És akkor a tarkómon koppant valami kemény…

Leütöttek hátulról a disznók – villant agyamba, de rögtön rájöttem, nem lehet igaz. Egyszerűen bevertem a fejem a villanypóznába. Furcsa szédülés hullámzott a gyomromban.

Miért a gyomromban? A fejemet vertem be!… A fénykör rohamosan tágult, a srácokat kicsiknek láttam, akár a törpéket. – Ni csak, ni, hófehérke és a hét… fenéket! Hópiroska és a hét…

Röhögnöm kellett. Előttem állt Roşu. Ő nem volt törpe. Nagy volt. Óriás. Ütni fog. Na és? Pihenek.

Mintha ló rúgott volna meg. Nem fájt semmim, de meginogtam. Úgy, mint amikor meghúzzák a vészféket.

S a ló még egyszer megrúgott. Nem is csodálkoztam rajta. Természetes. A lónak két lába van! Aztán a nagy feketeség közepén ott állt Roşu, én feküdtem, ő fölém hajolt.

– Jé, a bal szemén monokli. Ki verhette meg? És hogyan? Miért?

Már ültem, amikor megszólalt a síp. Mindenki elszaladt. Láttam a lány lábát alulról, hátulról, ahogy a fényből kifutott. Jó lábai voltak… A milicista kényelmesen, hunyorogva lépett be a fénykörbe. Mint az állat, menekültem én is. Nem szaladt utánam, lomha kövér volt.

Rohantam vagy csak botorkáltam, nem tudom. Egyetlen szó dobolt bennem: Ki-ü-töt-tek! Ki-ü-töttek!)

Egy megrémült nővér rohant ki a műtőből.

– Gyorsan, *gyorsan, doktor Úr! Szívmegállás!*

– Kiütöttek, megint kiütöttek – ordítom, suttogom, vagy talán csak gondolom magamban, mert ami ezután következett, az teljesen összekavarodott bennem.

Roşu szederjes-lila. Nemcsak a szeme, ahogy fölém hajlik… frászt… én hajlok ő fölé… hanem mindene. Nem lélegzik.

– *Oxigént!* – de ezt már nem suttogom.

Tenyerem a szíve tájékára tapad. Kissé a középvonal felé, oda, ahol a harmadik aranyozott gomb volt. A milicista a fülembe ordít: – Rühes kölyke! Kimentél bagózni és itt hagytad Roşut, a fényben. Megállj csak, megmondom anyádnak, hogy bemocskoltad a ruhádat.

– Nővér, adrenalint, hosszú tűvel.

– Maga pedig mondjon, amit akar. Hiába fut a lány után, úgysem fogja meg. Inkább álljon be, és nézze meg a harmadik menetet. Ebben én leszek a győztes! Érti? Muszáj!

– *Stoppolni az időt! Másodpercre! Ha három perc alatt nem indul meg a szívműködés, nekem knock-out!* Azaz, *nem ezt akarom mondani, hanem azt, hogy akkor beáll a halál.*

Érti-e a banda? Az ott az ellenfelem. Az a csontváz. Kaszát teker az öklére, azzal bokszol. Nekem nem kell kesztyű. Nincs rá idő. Majd így, szabad kézzel.

Jobb kezem merev, mint a bot. Minden kilómat beleadom, mert a mellkast jól össze kell nyomni ahhoz, hogy a szünetelő szívből a vért az erekbe nyomjam. Ettől függ, lesz-e még a halottból élő.

Pontosan, kapkodás nélkül, ahogy Pali bácsitól tanultam. Csupa jobbegyenest húzok be, teljesen nyújtott karral, ritmikusan. Ropognak a bordái, vigyorog a csontember, óriási szemgödrei, mint hatalmas halálosan tág szembogarak merednek rám. Érzem, hogy két élet vagyok egy testbe sűrítve.

Sok idő telt el, vagy csak pillanatok – nem tudom. Sohasem tudtam. Nekem mindig a harmadik menet a leghosszabb…

– A *pupillák szűkülnek* – jelentik. – Ez jó jel!

Semmi kapkodás. Csupa ritmusos jobbegyenes. – Két perc telt el, átvegyem? – ajánlkozik valaki.

– *Nem*. Ez az én menetem. *Én csinálom végig, egyedül.*

Nocsak, a csont-ellenfél, mintha szédülne. Összevissza csapkod. Hát persze, nem lát jól, szűkülnek a pupillái. Szemgödrei helyén egy-egy aranygomb. Semmi idegesség. Most kell rámenni pontos technikával. Csak jobbegyenest. És mindent egy helyre, oda a szívgödörbe… Már inog! Na, még egyet… és még… és ha nem elég… Már nem is kell. Éktelen, fémes ricsajjal omlik össze és háromszázhatvanöt darab csonttá hull szét. Levertem a műszeresdobozt, attól volt a zaj. Az egyik nővér négykézláb szedi össze.

Már hajnalodik, amikor kimegyek a folyosóra. A beteg a szemét nyitja, mondani szeretne valamit. Az ezüst cső rövidzárlatán át a levegő kisípol, nem jut a hangszálakhoz. Csak a ajkai mozognak, arról próbálom leolvasni, mit akarhat.

– *A felesége?… Itt van kint… Jól van, jól, mi baja lenne?*

Ott áll az asszonyka háttal az ablaknak. Inkább csak erőlteti magára a szomorúságot, azt hiszi, így illik. Éppolyan jól tudja, mint én, hogy minden veszély elmúlt, hiszen a nővérek ötpercenként elmondták, mi a helyzet. Hiába, a nővérek mindent kifecsegnek.

Veréb száll a külső párkányra. Kormos, csapzott, városi veréb. Csiripelése visszhangzik a kórházi folyosón. Későn veszi észre az asszonyt… alig dereng. Még folyik az utolsó menet az éjszaka és a nappal között.

Vajon miért mondják, hogy a hajnal rózsaszínű, mikor nem is az. Inkább lila.

– Ne búsuljon, szépasszony. Nincs már semmi veszély. Hamar kiheveri és viheti haza. Na jöjjön, igyuk meg a feketénket, már egészen kihűlt – dobom le magam a székre.

Egyből feloldódik. Megvan a bizonyosság, most már hivatalosan is szabad örülni és mondani valami szépet, valami nagyot… ezt a momentumot is ismerem.

– És... és... mit hozzak neki? Mire van szüksége?

– Hát... egy üveg borvizet – mondom, hogy ne rontsam el a kedvét.

– Hozom! Rögtön, azonnal!

Szalad, és kislányosan csicsonkázva fékez a cementen az ajtó előtt. Szoknyáját meglebbenti a lendület.

Szürcsölöm a jéghideg kávét... Hm. Jó lába van. Talán mégiscsak ő volt...

Megiszom a másik kávét is. Az asszonyé keserű, meg sem keverte. Szükségem van rá, mert mintha mi sem történt volna, új nap kezdődik.

REKESZIZOM

Bosszú

Úgy vártuk a technikust, akár a Messiást. Egy hónapja áll a röntgenkészülék a padláson. De ma végre a helyére kerül… Én ugyan még nem találkoztam a szerelővel, mert a Polio-oltás órára időzített, de megüzenték, hogy megjött és hozzáfogott a munkához.

Tiszta szerencse, mert ha így ment volna tovább, a disznópásztoron is kitör lassan a „röggöny-láz". Rózsi néni egészen belebetegedett. Három héttel ezelőtt kifestettem vele a kamrácskát sötét vörösre, a fekete függöny is elkészült már. Csak a technikus sehol. De azért úgy szép csendben megmondom neki a magamét. Addig bolondított, hogy holnap jön vagy holnapután, hogy közben a néptanács elnökét is elfogta a hadifogoly-idegesség. Tegnap eljött megnézni a röntgenszobát.

Én oltani voltam, akárcsak ma, s jobb híján Rózsi nénit szedte elő, hogy minek festette olyan ocsmány vörösre azt a falat, elvégre ez egy egészségügyi intézmény, és nem… Rózsi néni jól idomított személyzet, tudja, ha valami nem tetszik a

feletteseknek, rögtön sírni kell, hogy ez sincs, az sincs. Hát rákezdte most is: „Minek hát, minek! De azt nem kérdezi, hogy mivel pingáltam volna szebbre… Ezt a bűn vereset is a kollektívtől koldultuk… Ezzel mázolják az istálló padlóját. Adjon másikat, újra bemeszelem!"

És adtak! Szép fehéret, hogy ragyogjon. Rózsi néni háromszor festette újra, mert „erőst nehezen fogta fehérre", de sikerült. Ragyogott. Olyan büszkén mutatta a művét, hogy nem volt lelkem kitépni a haját.

Inkább a néptanácsra vágtattam, s elővettem az elnököt. Milyen jogon avatkozik az én szakmámba stb. stb. Ő, szegény, úgy gondolta, hogy a meszelés nem kimondottan orvosi munka, s azt hitte, segít rajtam, annál is inkább, mert telefonáltak, hogy a technikus már egy napja a megyeszékhelyen van, s reggel itt lesz… Legyen minden rendben!

Nem maradt más választásom, Rózsi nénivel éjszaka újramázoltattam a szobát, újfent ocsmány veresre. Akkor fejezte be a nyomorú, amikor oltani indultam. S egyre kérte a bocsánatot, hogy ne haragudjak, nem tudhatta, hogy az pont veres kell legyen, másképpen nem világít a „röggöny". Ronggyá volt menve az öreglány alaposan. Mondtam neki, holnap reggelig meg ne lássam a rendelőben, aludja ki magát. Legfeljebb, ha visszatérek, összekotrom egy kicsit a faltörmeléket, nem kér az enni másnapig!

Annál inkább kérne már az én gyomrom, s ha nem egyéb a technikusé is, aligha etette meg valaki helyettem. Nagy úr az éhség. Egész úton hecceltem magam, hogy így megmondom, úgy megmondom, s most tessék, ehelyett meghívom ebédre. Annál is inkább, mert azzal fogadott, hogy:

– Kész! Estére, villanygyújtáskor ki lehet próbálni. A transzformátort én akarom beállítani. És ne haragudjon, hogy előbb nem jöttem, de nagyon nehéz ide magukhoz eljutni. Csak most kaptam egy alkalmi kocsit.

Dörzsölt fickó ez, egyből leszerelt. Már csak annyit válaszoltam, hogy: „Nekem mondja?!" Annál inkább sem mondhattam többet, mert a technikus indult kezet mosni… s abban a pillanatban beviharzott a rendelőbe egy elegáns, jó nagy darab fehérnép. Se te jó napot, se, hogy ő kicsoda, csak elkezd kiabálni:

– Hát ez itt mi?! Ez rendelő? Ez disznóól!

– De asszonyom…

– Miféle rendetlenség van itt? Hát így kell kinézzen egy egészségügyi intézmény? Egy fenét!

Tiszta szerencse, hogy egyedül válaszol is a kérdéseire, engem úgy sem enged szóhoz jutni. Kidughatná már az orrát a technikus is a mosdóból, legalább megmondaná, mitől van itt ilyen felfordulás.

– Hol a takarítónő?…

Úgy látszik, erre a kérdésre tőlem várja a választ.

– Szabadnapos – felelem távirati rövidséggel.

– S akkor meg kell egye a kosz a rendelőt?! Maga nem tud egy seprűt fogni a kezébe?

– Dehogynem, asszonyom. Mihelyt maga oltani megy helyettem, azonnal mesterséget változtatok. De addig még én vagyok itt az orvos, és nem tudom, hogy ön kicsoda, és milyen jogon kiabál itt!

Bár meg se tudtam volna. Hogy én soha nem tudom megválogatni, hogy kivel vesszek össze?! Rózsi nénivel sokkal kifizetődőbb lett volna. A technikus integetett ugyan az ajtó mögül, egyre rakta az ujját a szájára. Én balga, azt hittem, nem akarja tudatni, hogy ő is itt van. Pedig csak óva akart inteni, elvégre ő ismerte a hölgyet. Együtt utaztak… Az ellenőrző brigád tagja volt!

Egy hét múlva megérkezett az írásbeli megrovás „tiszteletlenségért és hanyag munkáért". Rettenetesen felbőszültem. Annyira, hogy elhatároztam, addig nem nyugszom, amíg min-

takört nem csinálok. Beiratkoztam illemtanórára és süketnéma tanfolyamra, s mikor mindent példásan előkészítettem, vártam az újabb látogatást. Teltek az évek, ellenőrök jöttek, ellenőrök mentek, de a hölgy többé nem jelent meg… Mikor a városi egészségügyi felügyelőségre helyeztek, anélkül az elégtétel nélkül kellett elhagynom a rendelőt, hogy bár egyszer az életben gyönyörködhettem volna madame elégedettségében. Éppen az ellenkezője történt:

Az egyik külvárosi iskolában évkezdés előtti ellenőrzésen voltam. Néhány tanteremben még meszeltek. Nagyjában rendben volt minden. Két hét alatt be lehet fejezni a takarítást is. Az iroda után néztem, hogy az ilyenkor szokásos jegyzőkönyvet megírjam… Az ajtóval szemben, az asztal mellett elegáns, nagydarab fehérnép ült. Nagyon ismerősnek tűnt

– Jó napot kívánok! Az egészségügyi felügyelőségtől jöttem.

Örvendek! – s bemutatkozott.

Tehát nem tévedtem. Ő az! Az vesse rám az első követ, akibe hasonló helyzetben nem bújik bele az ördög:

– Micsoda rendetlenség van itt?! Micsoda kosz! Ebből a felfordulásból két hónap múlva sem lesz rend. Hogy képzeli ön az iskola megnyitását? Sehogy! A mesterek után azonnal takarítani kellene! Hol vannak a takarítónők?

– Még nyári szabadságon… holnapután jönnek be, akkor kezdik a takarítást

– És addig? Addig egye meg az iskolát a kosz?! Maga nem tud egy seprűt a kezébe fogni? Vegye tudomásul, hogy megrovásban részesítem az 1-2-3-4-5-6-7-8-9. paragrafus alapján.

Persze a hölgy elájult, én leöntöttem hideg vízzel, megkínáltam Carbaxinnal, s elénekeltem neki azt a szép dalt, hogy „jegenyefák, jegenyefák nem nőnek az égig”… aztán szembekacagtam és felébredtem!

S reggeli rendcsinálás közben azzal biztatgattam magam, hogy csak türelem, lassan minden és mindenki a helyére kerül.

Diplomás kapufélfa

Úgy kezdődött, hogy vettünk egy Daciát. És mert beosztással élő, előrelátó emberek vagyunk, még a balesetekre is gondoltunk. Olyan biztosítást kötöttünk, hogy ha a férjem vezetés közben a kelleténél jobban meg találná nézni egy csinos milicica bokáját, és elviszi az újságosbódét az árus nénivel és a Sportul populárért sorban állókkal együtt, akkor az újjáépítéstől a kórházköltségekig, mindent az ADAS fizet.

Szóval, mindent előre láttunk, csak azt nem, hogy a kocsink nem fér be a kapun. Akkor pedig új kaput kell csináltatni, mert Ducikából csak nem faraghatunk le. Hogy mennyibe kerül egy kovácsoltvas kapu? Hát kerül, amibe kerül, ilyen kocsihoz más nem illik! Elvégre az embernek tartalékai is vannak…

Mit szaporítom a szót?! Tartalékok voltak, a tartalékok elfogytak, elkészült az új kapu, csak fel kellett állítani. A régi lebontásáért azonban félezret kértek. S mint már említettem, tartalékok csak voltak. Múlt időben. A joghurtot pedig már látni sem bírjuk. Így született meg az évszázad legnagyobb ötlete: mi lenne, ha mi magunk bontanánk le?!

– Nagyszerű! – lelkendezett a férjem. – Hogy nekem milyen okos kis feleségem van! Úgyis egyfolytában azon nyavalygunk, hogy ez az ülő életmód egészen elpuhít. Itt a jó alkalom egy kis egészséges fizikai munkára. S nemcsak, hogy nem kapunk érelmeszesedést, de a költségvetést sem borítjuk fel holmi kölcsönökkel.

Boldogan közöltük elhatározásunkat az öregekkel. Legnagyobb csodálkozásunkra, egyáltalán nem voltak elragadtatva az ötlettől. Anyuka sírni kezdett: „Ezért gürcöltem én, ezért járattalak egyetemre, hogy most kőművesmunkát végezz?!

Arra nem gondolsz, hogy mit szólnak majd a szomszédok?" Ugyan mit szólhatnának? Dolgozni csak nem szégyen? Az iskolában is azt tanították, hogy a munka nemesít! Anyuka szerint viszont az iskola még mindig nem az életre nevel, és kioktatott, hogy nálunk nincs szükség nemesekre.

De ne vágjak a dolog elébe. Szóval a szomszédok egyelőre nem érdekelnek. Szarvas-címeres hátizsákunkból előszedtük a melegítőt és a kirándulóbakancsot, s elkezdtük vésni délutánonként a jó öreg kapu tartóoszlopait.

Szó, ami szó, alaposan megépítették! Fél köbméteres terméskövek cementtel összefogva. Nagyapám az örökkévalóságnak szánhatta. Ha jobban megnézem, hát ezer lejért sem vállaltam volna. De itt most már magasztosabb célokról volt szó.

Ahhoz képest egészen szépen haladtunk. A férjem néhány órás gyakorlat után, már csak minden negyedik kalapácsütésnél vert a kezére, én talicskára raktam a kivésett törmeléket és nagy szakértelemmel egy közeli, feltöltésre váró telekre szállítottam.

Arról igazán egyikünk sem tehetett, hogy a sarkon korcsma volt, s aki onnan kijött, az mind megállt bámészkodni. Egyikük meg is szólított: „Nagyságos asszony – így mondta! Nem magának való munka ez!"

Na – gondolom –, ez is elitta a pénzét, s most szeretne egy decire valót keresni. Oda sem kell figyelni. Igen ám, csakhogy a második fordulónál újra megszólít: „Nagyságos asszony! Hát nem kár azért a drága szép fehér kezéért?!" Adtam a süketet tovább. Különben is, nyikorog a talicska, nem vagyok köteles meghallani.

A következő szállítmánynál egészen elszemtelenedett. Utamat állta, hogy félreérthetetlenül tudomásul vegyem, amit mond: „A mindenségit az ilyen rongy férjnek! Hagyd ott azt a pókhasút, hallod-e? Ha hozzám jössz, havi háromezret teszek a kezedbe, s becsületemre, nem dolgoztatlak!"

A következő talicskával már a „pókhasú" férjemet küldtem, remélve, hogy a nők talán mégse tesznek házassági ajánlatokat az utcán. Én pedig átvettem a vésőt…

Néhány nap múlva a férjem kiszállásra utazott, s elábrándoztam, milyen kedves meglepetés lesz számára, ha mire hazaérkezik, lebontom azt a keveset, ami még hátra van. Egészen izom- és lámpaláz nélkül dolgoztam már. Megszoktam az erőfeszítést s a nézőközönséget egyaránt. Egy-egy nagyobb kiemelt kő után szinte vártam, hogy felzúgjon a taps a járda túloldalán.

De csak egy jól öltözött úriember állt meg mellettem, és közölte, hogy ő a harmadik szomszéd, mérnök, és már rég szeretne bemutatkozni. Én igen sajnáltam, hogy éppen könyékig poros-sáros vagyok. Mire ő, hogy hát nem kár ezekért a szép fehér kezecskékért? Mire én: ezt a szöveget egy sarokkal odébb szoktam hallani, és bocsásson meg: dolgom van!

Elvonult. No, ennek a fejezetnek is vége. Csak az bosszantott, hogy egyetemet végzett emberek sem tudnak ilyenkor valami okosabbat kitalálni: „Azok a fehér kezecskék…" De még napirendre sem térhettem a történtek felett, megint ott terem, és közli, hogy ő nem tudja tétlenül tovább nézni, menynyit kínlódom, segíteni akar nekem.

Nocsak! Ezt a pasast érdemes jobban megnézni! Ebben a ruhában?! Hát persze nem úgy gondolja, de van egy remek kőművesbrigádja, az egy félóra alatt szétdobja ezt az egész vacakot, s mi közben megiszunk egy finom kávécskát. Ott is álltak már mellette vagy hatan. Nem kerül semmibe, ne nyugtalankodjam.

Próbáltam megmagyarázni, hogy sajnálatos véletlen folytán engem kötelez a nemesség. Egyébként a férjem is mérnök, annak is lennének munkásai, akik tennének egy kis szívességet a „főnöknek". Értse meg végre – könyörögtem –, hogy ezt a kaput ÉN akarom lebontani, saját kezűleg, becsületesen.

Végighallgattak. Aztán a munkások kellő tömörséggel kiköptek: „Ezt a fukarságot, apám?! Sajnálja tőlünk azt a liter pálinkára valót."

Faképnél is hagytak, s bevonultak a korcsmába. Útközben még egyre azt mutogatták, nyilván a fejemmel van baj…

Ezek után mit tehettem volna? Bementem és szépen felöltöztem. Kifestettem magam, és leültem a lebontatlan kapubálvány csonkjára.

AZÓTA IS OTT ÜLÖK ÉS CSODÁLKOZOM.

Csodálkozom, mert nincs nézőközönségem. Ajánlatokat is csak úgy fél szájjal kapok záróra után, és senki sem elég pityókás ahhoz, hogy az első visszautasítás után még egyszer próbálkozzon. Akárhogy számolom, igen nehéz lenne így a kapu bontására való pénzt összeszedni…

Pedig a tegnapelőtt a szomszéd még azt is megkérdezte, mennyit fizessen, hogy hagyjam ezt a vacakot széjjelszedni. Igaz, ma is kecses meghajlással üdvözölt, ahogy az egy úriemberhez illik, és megvallotta, hogy boldog. Boldog, hogy végre abbahagytam azt a hozzám méltatlan munkát, hogy megtanultam viselkedni. Biztosítottam, hogy amióta őt megismertem, imádok viselkedni. Ennek ellenére továbbment, és még csak egy finom kávécskára sem hívott meg!

Nézem a kezecskéimet. Hova lett a régi varázsuk? Pedig anyuka minden reggel megjelenik a portörlővel és albás vízzel újra fehérre mossa, aztán kihívja a szomszédokat valamilyen ürüggyel, reméli észreveszik, hogy milyen lánya van!

Az autók közben befröcskölnek sárral, a madarak szerencsét pottyantanak a fejemre, a szél port rak a vállamra, betömi a számat.

Pedig mondanám már, hogy legalább egy táblát akasszanak ki a mellemre: DIPLOMÁS KAPUFÉLFA. De képtelen vagyok szólni. Pedig kiabálni kellene, hogy „most" nézzetek ide, emberek!

Még csak el se jajdítom magam, mikor a férjem a vésőt belém vágja, csak kicsit furcsa, hogy vér helyet kőtörmelék folyik belőlem!

Áldozatom hiábavalóságának tudata sokkal jobban fáj. Lám, a kapufélfát mégiscsak le kell bontani. Erőm fogytán. Talán csak képzelem, hogy anyuka kiszól az ablakon:

– Azt a szép márványfehér kezet nehogy eltörd! Föltétlenül be akarom tenni a vitrinbe mint családi ereklyét.

Ha tudnám biztosan, hogy lesz méltó számú csodálója, nyugodt lélekkel azonnal össze is omolnék!

Fácán-reklamáció

Egy szilveszteri ételkiállítás naplójából

– Jaj, de guszta ez a ropogósra sült malac a szájában citrommal, összefut tőle a nyálam.

– Miért, az az ászpikos hal tán kutya? S milyen eredetien van díszítve!

– Az semmi. Ezt a fácánt nézd meg, hogy van tálalva! Érdemes lenne megkérdezni a szakácsot, hogyan készítette.

– Valóban. Ilyen élethű fácánt én még soha sem láttam, lőve se. Csak hogy fel nem repül… Tudod mit? Ezt most azonnal megvesszük.

A mostanig előttem andalgó, jól hízott házaspár hihetetlen fürgeséggel indul a felelős keresésére. Le kell foglalni a fácánt, még mielőtt megelőzné őket valaki.

Hát akkor, amíg még lehet, bámuljam meg én is. Férjem szerint a főzés csak intelligencia kérdése. Majd kiderítem én, hogyan készítették. A feje helyén egy keményre főtt tojás, benne műcsőr és taraj sárgarépából. A szemei borsból, a szárnya és farka pirítós kenyér talapzatba van erősítve. Folytatnám a csendes leltározást, de megzavar a házaspár a felelőssel.

– Sajnálom, kérem, hogy csak a kiállítás bezárása után szállíthatom, de meg tetszenek érteni. Ez a tárlat legdekoratívabb darabja. Gratulálok az ízléséhez, asszonyom. Azonnal ráteszszük a cédulát: „Eladva". Köszönöm, kérem alássan. Legyen szerencsém máskor is! A házaspár elbűvölt tekintettel nézi kiállított jogos tulajdonát: – Kár, hogy a nevet nem tették rá.

– Nézd meg, milyen drága! Milyen aranyos! Valóságos csoda, hogy meg nem szólal. Pi-pi! Cuki!

– Van egy ötletem. Gyere, hívjuk el Izabelláékat is, hogy megnézzék!

Soha meg nem tudják, hogy a pénzükért mit veszítettek, mert alighogy magunkra maradtunk, a csodafácán megszólalt és elmesélte élete nagy tragédiáját:

„Óriásfridzsider a világ, s benne fagyos fácánként nyakig a páclében ülök, s várom a holnapi napot – vagy tán a holnaputánt? Mert előbb-utóbb eszükbe jutok, nem kerülhetem el a feldolgozást. Besorolnak a hivatalos menübe, s feltálalnak egy ünnepi vacsorán. De előbb ízekre szednek. Kettétörik a gerincemet. Aztán megtűzdelnek szalonnával. Egy fazékba raknak egy egész életében elégedetten röfögő koszos állat füstölt oldalával, s közben azt képzelik, ettől jobb leszek. Péppé kaparják a májam, felőrölik a szívem – állítólag ettől lesz pikáns a szósz, mivel tálalás előtt nyakon öntenek.

Felhasználnak belőlem minden felhasználhatót. Díszes tollaim is a tetemem mellé tűzik tán, csak a fejem nem kell senkinek. Szemétbe dobják: Félnek, hogy mérgező anyaga orvul bosszút áll. Nem tudnak különbséget tenni egy felfuvalkodott pulyka és énközöttem. Ez nagyon fáj."

– Ne búsulj, fácán! Még soha se volt úgy, hogy valahogy ne lett volna.

„Hiába minden. Vigasztalhatatlan vagyok. A páclében fejetlen nyakig volt időm alaposan végiggondolni mindent. Nem rehabilitáció az nekem, hogy pompás ravatalom előtt csodá-

lók százai vonulnak végig. Sőt, az anyagmegmaradás nagyszerű törvénye se nyugtat, mármint az, hogy anyag nem vész el, CSAK ÁTALAKUL A NEMES VAD."

Éreztem, valamit mégiscsak tenni kellene érte. Távozáskor a kiállítási naplóba jól olvashatóan bejegyeztem: „Fácán fejestől sokkal értékesebb". Rövid meditáció után, hogy érdemes-e exponálni magam az aláírással vagy sem, még odakanyarítottam: „így képzeli: egy Balfácán."

Apró kárörömmel még magam előtt láttam a kereskedelmi igazgató felhúzott szemöldökét, mikor eléje kerül az iktatószámmal ellátott reklamáció fácán-ügyben, s ezzel örökre elfelejtettem volna az egészet, ha a véletlen nem pontosan az én rendelőmbe vezérli egy hét múlva a jól hízott házaspárt.

– Borzalmas görcseim vannak, s csupa zöld epét hányok.

– Én is, kedves doktornő, és le tudnám nyúzni a bőrömet, annyira viszket. Ez valami kibírhatatlan.

– Tetszik tudni, vettünk az ételkiállításon egy fácánt... Ilyen ötletei is csak az én feleségemnek lehetnek.

– Nem jól mondod, Tihamér! A fácánnal nem volt semmi baj!

– Igazad van, drágám! Csak a szalonna, amivel meg volt tűzdelve.

– Mondom, hogy nem jól mondod! A feje, kérem! Azzal volt a baj. A tojás ugyebár gyorsabban romlik...

Hát látod, te Balfácán! S még nem akartad elhinni, hogy néha egy hiányzó fej is bosszút állhat.

Alfréd nyomában

– Tessék eljönni Malvin kisasszonyhoz, megnézni...

– Hogy hívják a kisasszonyt, hány éves, hol dolgozik, mi a címe? Diktálja le, majd rendelés után kijövök.

– Nem kisasszony az, kérem, csak mi úgy mondjuk, mert úgy szereti… Van vagy nyolcvanéves, s engem küldött a doktornő után, autóval jöttem, hányra jöjjek vissza?

Ilyen úri kihívásban sem volt részem rég.

– Magának kicsodája az a kisasszony? Valami rokona?

– Nem. Csak a szomszédban lakom, s hogy van autóm, hát én szoktam apróbb szolgálatokat tenni neki, meg én hordozom. Vannak rokonai is, de azok nem sokat törődnek vele. A múlt héten is én kellett kihozzam a professzor urat a városból kétszer is, mert rosszul érezte magát a kisasszony. De sehogy sincs jobban, pedig annyi orvosságot beszed… Hát most nagyon megharagudott a professzor úrra, és azt mondta, hozzam el a doktornőt, mert a szomszédasszonytól hallotta – már megbocsásson, ő mondta így – „Lehet, hogy ez negyedannyit sem tud, de törődik a betegeivel, s akit lehet, lábra állít, akinek pedig nincsenek napjai, becsületesen megmondja, hogy ne költsék hiába a pénzt!”.

No, szép hírem van, mondhatom.

– Megérkeztünk. Tessék várni, kössük meg a kutyákat. Hé, Sajó, Burkus, Dolfi!Jöjjön, szabad már az út!

Hímzett selyemruhában fekszik a vetett ágyon Malvin kisasszony. A két keze tele aranygyűrűvel. Briliáns, gyémánt, rubin. A többi lila meg zöld követ nem is tudom, hogy hívják. A nyakában egy ócska teklagyöngy, azon egy vagyont érő elefántcsont-faragvány fityeg medálként. A karján színes műanyag karperec… Megbűvölve állok. Ilyen díszesen csúfat én még életemben nem láttam. Lehet, hogy csak az ágy fejénél gubbasztó fekete macska teszi, de úgy érzem, Malvin kisasszonyt veszélyes megharagítani.

– Jó napot! Készül valahová?

– Ilyen állapotban? Tréfás kedvében van a doktornő. Hiszen éppen az a baj, hogy nem tudok sehová se menni. Egy hete kínoz az epém, kihányom a belemet.

– Csak azért gondoltam, mert látom, hogy fel van öltözve.

– Ó, én mindig ezt viselem. Elvégre a szép ruha s az ékszer arra való, hogy viseljék! Vagy nem? Mire tartogassam? A legnagyobb botorság eltemetni. Előbb-utóbb úgyis elörökli valaki, hát legalább addig még koptatom egy kicsit. Ha nem segít rajtam, akkor már nem sokáig... Mari, megint kezdi ez az átkozott! Gyorsan a mosdótálat!

Dóczy papa szerint a beteg igen gyakran kiköpi, vagy kihányja a diagnózist! Tudós képpel vizsgálom én is a tálat, de sehol semmi, kevés nyák, epének nyoma sincs.

Malvinka kimerülten roskad vissza számtalan párnája közé, én is a székre, az asztal mellé. Mit cifrázzam?! Aki már ült rá macskára, annak úgyse mondhatok semmi újat. Jobban körülnéztem, s kiderült, hogy a harmadik macska a kandalló párkányán nyugszik, a negyedik pedig lábtól a kisasszonynál az ágyban.

Ettől végre visszanyertem az előzetes professzori vizit és Malvinka díszei láttán már-már elvesztett önbizalmamat, s átvettem a parancsnoki szerepet:

Marika, a macskákat ki! – Malvinka, a ruhákat és gyöngyöket le!

S megvizsgáltam mint a többi közönséges, földi halandót, de sokkal okosabb ettől sem lettem!

– Lássam, milyen gyógyszereket szed?

– Marika, lelkem, hozd be a gyógyszereimet! Két takaros piaci kosár került az asztalra tele gyógyszerrel.

– Na, most szép sorban megmutatja, hogy miből menynyit szedett!

Megindult a leltározás, s megkerült a tettes: Lanatosid: egy; Dogoxin: egy; Digitalis purpurea titrata: egy.

Ez éppen az adag háromszorosa. Digitalis mérgezés...

– Ezt, kérem, az a barna doktornő adta, aki maga előtt itt volt... Ezt a professzor úr írta fel, emezt a poliklinikán a

doktor úr, akihez két hete Jani az autóval elvitt... Bevettem én mindent becsületesen, de ma már semmit sem tudok lenyelni, a vizet is kihányom.

Kiválasztottam az Emetiralt.

– Ezt a zöldet pedig akkor is le fogja nyelni, s addig nyeli, amíg magában marad! Megértette? Semmi más orvosságot holnapután ig ne szedjen. Akkor visszajövök...

– Azt én már biztosan nem érem meg. Jaj istenem!

Biztonság kedvéért a két kosár gyógyszert magammal vittem. Alig csukódott be a kapu mögöttem, elengedték a kutyákat...

Két nap múlva enyhe lámpalázzal zörgettem Malvinka kapuján. A kutyák meg voltak kötve. Ezt jó jelnek tekintettem. Nem akar darabokra tépetni a kisasszony. Bizonyosan jobban van.

Mindenki a megszokott helyén trónolt, Malvinka és a macskák egyaránt.

Malvinka arca ezerráncú mosolyban ragyogott.

– Isten hozta, kedves! Juliska, lelkem, gyere, vidd ki a macskákat.

Ezt a megtiszteltetést!

– Ügyes unokahúgai vannak. És milyen segítőkészek!

– Nem rokonaim ezek nekem. Csak albérlők. Unokahúgom csak egy van, de az egy fikarcnyit sem törődik velem. Pedig tavaly adtam neki tízezer lejt, s azóta errefelé sem dugja az orrát. Igaz, ki nem állhatom, valószínű, ő sem engem..., de azért legalább úgy tehetne, mintha érdekelné, hogy mikor fordulok fel. Főleg, hogy a végrendeletet is megcsináltam, és minden pénzemet reá testálom. Az unokaöcsém, akire a házat hagyom, legalább eljön nagy ritkán, s olyankor olyan jól elbeszélgetünk. Ő az egyedüli, aki férfi létére megérti egy gyöngéd női lélek ki nem mondott panaszát, az áldozatos évek lemondását, és a várakozás gyötrelmeit. Mert én még most is

várom a vőlegényemet… Ezerkilencszáztizenhétben tűnt el az én drága jó Alfrédem… Hát megérti, hogy élni szeretnék még. Ezért különösen hálás vagyok magának, hogy megmentett azoktól az undok gyógyszerektől, amit az a sok sarlatán felírt!

– Ez enyhe túlzás, Malvinka kedves! Azok nagyon jó gyógyszerek, csak nem szabad egyszerre szedni őket…

– Hát, akkor írja fel pontosan, hogy mikor mit szedjek, csak gyorsan állítson lábra, mert a jövő héten kap szabadságot a sofőröm, a szomszédék Janija, tudja annak én minden évben fizetek száz lej napidíjat, ezenkívül a benzint, a szállodát, a kosztot… Az idén Félixfürdőre megyünk, azt hallottam, az nagyon szép, jó és szolid hely. Tudja, a Jani a kesztyűgyár igazgatóját hordozza egész évben, persze nem a saját kocsiján, így nekem is megfelel mint sofőr, persze a saját kocsiján…

Közben Jani is pihen, mert én nem kérek tőle mást, csak, hogy megvédjen a kíváncsi tömegek tolakodásától, meg, hogy naponta szerezzen két liter tejet a macskáknak… A Jani ezt zseniálisan meg is oldja, elegáns fehér függönyöket tesz a kocsi ablakaira, csak nekem vigyázni kell a macskákra, hogy ne másszanak fel hátul a polcra, mert akkor a Jani nem lát! Ha maga engem rendbe hoz, akkor mi a jövő héten indulunk körútra. Mert a pénz arra való, hogy elköltsék…

S ami megmarad, inkább a doktorokra, meg a professzorokra költöm, hogy ismét utazni tudjak. Még rengeteg helyet meg kell nézzek, és lehet, hogy a sors újra összehoz szegény Alfrédemmel, mert láttam a televízióban egy filmet, ahol egy férfi elfelejtett mindent, de én emlékszem Rá, és lehet, hogy az én drágámmal is ez történt, másképp a világ végéről is eljött volna értem… Hát akkor most, kedves doktornő, megméri a vérnyomásom, hogy nehogy több vagy kevesebb legyen, és aztán felír valami jó, epe elleni gyógyszert az útra, de írja

csak ingyenes receptre, mert nekem úgy jár. Kevés a nyugdíjam, tudja, itt a szelvény. Ahhoz, hogy mit örököltem, ugye senkinek semmi köze, sajnos még utánam is örökölnek, mert nem élek annyit, hogy mind elkölthessem.

Látom, csóválja a fejét, már megint sok a vérnyomásom, pedig egy hétig, maga is tudja, semmit sem ettem, bár máskor is úgy élek, olyan szegényesen, mint Toldi lova a szemétdombon, igazán nem tudom, hogy mitől megy fel. Ma is csak teát ittam és egy szelet libazsíros kenyeret sós paprikával.

Hát akkor, írjon valami vízhajtót is. Biztosan a sok idegességtől a lányaimmal, mert, ugye, szegény egyedülálló nő, ebből a kevéske nyugdíjból nem bírnék megélni. Kénytelen vagyok lányokat tartani, ez ugye elég kifizetődő, látszólag, mert hatszor kétszáz… de ennyi a vérnyomás is, mert nagy a felelősség. Ennyi fiatal teremtésre vigyázni kell. Ezért tartom és etetem a kutyákat is. De hát kell a pénz ugye, az én koromban – hatvan elmúltam – vigyázni kell az egészségre.

Ugye, a doktornőtől sem kívánhatom ingyen, hogy idejárjon, hát ezt a huszonöt lejt csak tegye el szépen, s máskor se maradok adósa, ne féljen, csak most nem tojnak a tyúkok. Akkor most nézze még meg a fejemet, a jobb fél oldala úgy zúg…

Bevallom őszintén, irigylem Malvin kisasszonyt. Nem az ékszereiért, sem a pénzéért, még a macskáiért sem, csupán azért, hogy csak a fél oldala zúg… Őszintén csodálom Janit, a sofőrt, aki ettől a dumától még nem ment neki az első fának, és kibírja két hétig napi potom százasért.

Egy hónap múlva újra eljött értem Jani, a hős!

– Megérkeztünk a körútról. Egy kicsit megviselte Malvin kisasszonyt a Mici elvesztése. Várad után kiugrott az ablakon.

– És Alfréd bácsival mi van? Megtalálták?

– Ugyan, kérem! Azt nehéz lenne. Az igazság az, hogy tizenhétben szerencsésen visszajött a frontról, és feleségül is

vette Malvin kisasszonyt. Csak huszonegyben szökött meg Amerikába – oda menekült Malvinka elől. Onnan küldte a pénzt a házra, szabadsága fejében. A tavalyelőtt halt meg, azt az örökséget költi most a kisasszony – a keresésére… De ha neki ez jólesik, akkor engem igazán nem zavar. Még egy ilyen szabadság, és meglesz az első részletem a lakásra…

Engem sem. Egyetlen problémám, hogy mostanában tojnak-e a tyúkok vagy nem…

Szakmai irigység

– Könnyű neked… Egy állatorvos mindig kiváltságos helyzetben volt és van. Törvény írja elő, hogy lakást építsenek nektek a faluban. A fizetésetek is nagyobb. Bezzeg mi… Én például három esztendeig vártam, míg végre egy padlós lakást kiutaltak, mert a régiben, ha a gyermek tizenötször esett fenékre naponta, akkor ugyanannyiszor cseréltük a nadrágját, mert a téglás földet pirosra festette a házigazda, hogy szebb legyen. Mit tudod te, mi az, hogy falu… A domb tetejébe építettek neked egy fürdőszobás palotát, s onnan fitymálod a szegény humán kollégát. Na, de béküljünk ki… Egy pohárka erőset? Étvágygerjesztőnek! Hát: isten-isten…

– Egészségedre! S úgy általában: minden jót! De mi az, hogy bezzeg ti? Ismerd el, jóval nagyobb anyagi felelősség hárul ránk. Azoknak a „régi jó időknek" vége, amikor a falusi inkább kezeltette a marháját, mint a fiát! Ha egy beteged menthetetlen, hát, istenem, „meg voltak számlálva a napjai!"

Senki sem kéri, hogy megfizesd… Tegnap is jön János bácsi a falu másik végéről – na, mert az is egy figura, hogy az állatorvosi lakást a falu végére biggyesztik –, s hozza a beteg tehenet. Ellés utáni fertőzés, vérmérgezés…

– Szóval borjúágyi láz – a mi nyelvünkre lefordítva.

– Az. Kiszámítom, hogy ennyi meg ennyi a Penicillin stb. Erre János bácsi káromkodik egyet, hogy ennyit borjastól sem ér ez a kivénhedt marha… Inkább hazaviszi, levágja, legalább nem kell neki több széna a télen. Fenyegethettem én büntetéssel, miegymással, fogta a tehenet s elment. Nekem pedig felelnem kell a marhaállomány szaporodásáért. Hát, szép kis szaporodás, nem mondom!

– Nem olyan fekete az ördög, barátocskám, mint ahogy festegeted. Amíg az ember a „paciens" májából rostélyost vacsorázik, nem lehet olyan nagy baj… Bár ez az összehasonlítás kissé ízléstelen, de elnézed nekem. Szakmai deformáció…

– Honnan veszed, hogy megesszük a „paciens" máját?

– Nem veszem én sehonnan! (Bár lehetne kapni!) De ismerd el, hogy előfordul. Mert tegnap este az én ablakomon is bekopogtattak… Na, gondolom, ennek az éjszakának is lőttek. Biztosan a Dávidék Julcsája. De „csak" János bácsi volt.

Forgatja igen a kucsmát a kezében, s nagyon kérlel, hogy könyörüljek meg rajta, mert itt, a ház előtt összeesett az ő drága Riskája a hóban. Hát, kapja ölbe szaporán, s hozza be – mondom –, csak nem akarja, hogy kint, a hidegben vizsgáljam meg. Jajgat az öreg, hogy nem tudja ő felemelni, meg se tudja mozdítani.

Riska lett rosszul, nem Mariska! Nahát, a többit elképzelheted. Első dolgom volt hozzád küldeni. Erre fel fél óráig magyarázta, amit te is elmondtál az előbb… Már csak az hiányzott a kazuisztikámból: borjúágyi láz!

– Ugratsz? Hát akkor hol van Riska, mert a ház előtt nincs.

– Hol lenne? Hazament! Tudod, milyen gyenge szívem van – megsajnáltam. Elővettem a fülmosó fecskendőt, a kétszáz millilitereset. Aztán bele: tíz glükózt, négy Strofantint, öt Algocalmint. Lázas volt a szegény pária. Szerencsére jó vastag, vénás tűm is volt… Egy kicsit mégis zavarba jöttem, nem voltam biztos benne, hogy van-e a tehénnek vénája, s ha van,

hol a könyökhajlat… Már majdnem utánad szalasztottam, de János bácsi ajánlkozott, hogy majd ő megmutatja…

– Még a végén kiderült, hogy megtaláltad?

– Na, csak ne ilyen gúnyos hangon, kedves kolléga. Mert hála János bácsi anatómiai tudásának, meg a marhavéna marhavastagságának, igenis megtaláltam. Hát, apám! Annak olyan vénája van, hogy a padlásról bele lehet találni lámpás nélkül. Különben ezt te jobban tudod… De szeretném látni, mit csinálnál te egy tönkrement fehérnép cérnavénájával?!

– Most nem ez az érdekes! Mondd, mit csináltál te Riskával! Csak nem akarod azt mondani, hogy meggyógyítottad?

– Azt én nem is mondom. Én csak azt tudom, hogy elkezdtem nyomni Riska nyakába a „koktélt”, s még be sem adtam az egészet, amikor elbődült hosszan, fájdalmasan…

– S kinyiffant!

– Egy frászt! Felkelt, s megindult hazafelé, de olyan sebesen, hogy alig tudtam a tűt kihúzni. János bácsi utána… az istenfizessét is csak futtában hadarta el…

– S azóta is boldogan élnek, ha meg nem haltak. Isteni sztori. Hiába, pályatévesztett ember vagy!

– Azt mondom én is. Lehettem volna állatorvos – az este bebizonyosodott –, s akkor most enyém lenne a lakás…

– Dehogy állatorvos. Költő, vagy legalábbis regényíró lehetett volna belőled.

– Az nem. Én csak ételkölteményekösszeállításához értek. De ahhoz nagyon. Majd meglátod… Na, még egy kupica erőset, aztán tálaljuk az aranylevest. Csigatésztával… Előételnek pedig marhavelőt kapsz pirítós kenyérrel. Jó forró… A sóbafőtt mellé tormás paradicsommártást rendeltem. Remélem, a borjúmájat szereted fokhagymásan is.

A „ház” specialitása a kirántott tehéntőgye lesz. Kész költemény, ugye?

– Te Miska, csak nem?!

– Ne izgasd fel magad, drága barátom! Árt a vérnyomásodnak. Ez az első és utolsó eset, amikor én is a „páciensem" máját eszem. Hajnalban hozta János bácsi, kipótolta az este elmaradt hálálkodást. Azóta egyfolytában irigyellek. Gondoltam, becsületesebb, ha nyíltan bevallom, ezért hívtalak meg ebédre…

– Hát, ha ezt tudom, nem töröm magam még ajándékon is! Én süket… azt hittem, legalábbis születésnapod van!

– Ma nincs! De ígérem, amikor lesz… nem hívlak meg!

Családi költségvetés

Tavaly szilveszterkor meglátogatott a tántikám. Árgus szeme rögtön észrevette, hogy sem autónk, sem damaszt asztalnemű, még csak egy koszos tizenkét személyes étkészletünk sincs a házban. Szóvá is tette.

De hát miből vennék? Nem vagyunk milliomosok!

Spórolni kell, lelkem. Spórolni. Én a kicsi nyugdíjamból mindig tudok valami maradandót venni, mert a kicsi dolgokon kell spórolni. Ha utánanézel a költségvetésednek, biztosan találsz egy csomó felesleges kiadást.

Utánanéztünk. És találtunk. Itt van mindjárt a villanyszámla. Elvégre akkor is élt az emberiség, amikor nem volt villany. Igaz, hogy Lenin mondott valamit a villanyáram és a szocializmus összefüggéséről, de arra úgysem emlékszem pontosan, és nem is hiszem, hogy úgy értelmezte volna, miszerint minden szobában legyen három neoncső. Megteszi az egyszerű villanykörte is. Azt sem szabad nappal is égetni.

A napilapokban pontosan megírják minden napra, hogy napfelkelte ennyi óra ennyi perckor – napnyugta annyi óra annyi perckor. Ebben aztán nincs sablon. Minden napra más

érték. (Erről lehet felismerni a legjobban, hogy melyik a mai újság és melyik a tegnapi.) Tehát kiszedtük a fénycsöveket – kétszázötven lej darabja – és vettünk három villanykörtét potom tizennyolc lejért. No meg előfizettünk a Szabad Szóra egy egész évre. Továbbá elhatároztuk, hogy ezentúl nem használjuk a villany kávéfőzőt és darálót, sem a hajszárítót. Reggel sötétben öltözünk, este idejében lefekszünk. A régi szenes vasalót is kiveszem a fiam házi múzeumából. Kifüggesztjük a: falra a villanygyújtás és -oltás pontos programját és ELLENŐRIZZÜK!

A következő villanyszámla már húsz egész lejjel kevesebb volt. Lássuk csak: az egy évre 240 lej tiszta haszon. Csak az anyósom, aki nem szívelheti a tántikámat, csak ő terjeszti rólunk, hogy az egész spórolás tulajdonképpen katasztrófa…

Azt állítja, hogy évente 1500 lej értékű fénycsövet hagyunk kihasználatlanul, melynek az üzemeltetési költsége akkor sem haladja meg a száz lejt, ha éjjel-nappal égetjük. Ezzel szemben három szvettert köttettem meg a szövetkezettel csak azért, hogy a villanyáramot ne fogyasszam. Ez legkevesebb háromszáz lej veszteség! Kacér libának nevez, aki csak azért spórol a villannyal, hogy reggel a kötényruha helyett a sötétben a kombinét vehesse a blúz fölé. Arra nem gondol, hogy mi komoly áldozatokat hozunk.

Reggel sohasem iszunk kávét, mert a kézi darálón nincs idő ledarálni, a munkahelyemen sem, mert az nem kávébár, és különben ott is takarékoskodunk a villamos energiával. Le is vannak pecsételve az áramelosztók (íme, egy kihasználatlan ötlet!). Egész délelőtt szédelgek az álmosságtól, mert – nem tehetek róla – alacsony a vérnyomásom. Amikor hazaérkezem, első dolgom meginni azt az áldott, illatos nedűt. De egy kávé csak pár órányi egyensúlyt biztosít. Korán lefekszünk, s nem tudunk elaludni. Mikor érzem, hogy még mindig nem

alszom, eszembe jut, mennyire álmos leszek másnap. Akkor kezdődik a szuggesztió-tréning. „Aludni kell, aludni fogsz, aludni…" Aztán egyesével számolok. Úgy tízezer táján valamikor elnyom az álom. Anyósom pedig ebből az egész önfeláldozásból annyit lát, hogy az utolsó hónapban nem teljesítettük a tervet, és száz lejjel kevesebb fizetést hoztunk haza. Fogalma sincs, mit jelent átállítódni, hogy potom öt év alatt az ember megszokja a kilenc órai lefekvést és elalvást. Akarat kérdése az egész…

Elvakult anyagiassága odáig megy, hogy a veszteségek listájára írja fiacskája szénnel kiégett nadrágját is – háromszázötven lej értékben –, pedig csak akkora a lyuk, mint egy huszonöt banis. Sőt, a tűzoltók kiszabta büntetést is, a kétszáz lejt! Ugyanis a fiam – aki igen szófogadó, rendes gyermek – bement a szobába, és véletlenül becsapta maga után a biztonsági zárat.

Arra lettem figyelmes, hogy kétségbeesetten rángatja az ajtót és kiabál: „Ég, ég!…" Még szerencse, hogy a telefon az előszobában van és gyorsan hívhattuk a tűzoltókat. Betörték az ajtót. Hát valóban égett a… villany! Mégpedig hivatalos napnyugta előtt. Anyósomnak végképp nincs érzéke a takarékosságra neveléshez.

Képes volt felpofozni azt a szegény gyermeket (pedig ő gyújtotta fel a villanyt, amikor a gombostűt kereste!), és azt mondta, hogy a spórolt összegből most már nyugodtan leszámíthatom az ajtó javítási költségeit is, az is lesz vagy két darab százas. Sőt! A homloküreg-gyulladásom kezelési költségeit, a gyógyszerek árát sem restellette felszámolni, pedig nekem azelőtt is volt… Azért is vettem meg a hajszárítót.

Számításainak végösszege, hogy egyetlen hónapban hozzávetőleg kétezer-hatszáz lejbe került a villanytakarékosság. Azt mondja, spóroltam volna akkor, amikor a befektetéseket csináltam, és hogy meglévő dolgok üzemeltetésén spórolni

csak az akarhat, akinek halvány gőze sincs a… háztartáshoz. „Csak tudnám, mi a fenét tanították nektek azon az egyetemen a politikai-gazdaságtan órákon, ha még ennyi józan számítási készség sem ragadt rád?" – zsörtölődik egyfolytában.

Próbáltam megmagyarázni, hogy mindenekelőtt nagyvonalúságot, de a családi béke kedvéért kénytelen voltam visszarakni a neoncsöveket, s azóta borús időben nappal is égetjük a villanyt!

A spórolásról mégsem mondtam le. A tántikám szaktekintély az ilyesmiben, s ő azt mondja: „Sok kicsi sokra megy!" Csak meg kell találni a legmegfelelőbb kicsiséget. Igaz, ezt elég nehéz. Tegnap is új üveglapot kellett vennem az íróasztalra. Hiába mondtam, hogy a félkristály fényűzés ilyen spórolási időszakban…

„Arra nem gondolsz; hogy a bútorfényezés majd többe kerül, mint az üveg?" Mit felelhettem erre?! Nehéz az élet, ha anyósa van az embernek. De az elveimből azért mégsem engedek!

Elhatároztam, a jövő hónapban az aragáz gyújtásához négybe vágott gyufát használok, s a cigarettának mind a két végét meggyújtjuk egyszerre! Mi több: a kocsonyát és a fagylaltot melegítés nélkül fogyasztjuk. Aztán lássam, hogy mit tud szólni az anyósom! De megbosszulom én még ezt. Ha összespóroltam az autót, egyszer sem viszem kocsikázni!

Emberhangok

…Ezek után, kérdem én! Ki vesz télen fürdőruhát? Bezzeg vastag alsónadrág és sárcipő, az nincs, de napszemüveg és fürdőköpeny, amennyit csak…

…vegyél háromszor egy evőkanállal belőle, és meggyógyulsz. Nekem elhiheted. Igaz, egy kicsit gusztustalan, nyálkás

folyadék, de Salló is azt mondta, hatvanhatféle vitamin van a japán gombában…

…és aztán minden birkát beraktak a kádba és megmosták albaluxszal, hogy szép fehérek legyenek. A bizottságnak tetszettek, de az állatok egytől egyig elpusztultak. Hát, barátom, én csak azt mondom, ha én főnök lennék… én mindenekelőtt…

…Már hogyne rohannék. Én ott kell, hogy legyek. Prémiumot kaptam!

– Gratulálok! Erre iszunk.

– Ojjé, ebből a nagy pénzből. Száznyolcvan lej.

– Vigyázz, nehogy sérvet kapj. Azért fizethetsz egy sört, én majd megmondom az asszonynak…

…nesztek, galambocskáim… finom kenyérmorzsa… tineknek hoztam… hü-hü-hüty… egyetek szépen, egyetek. Sicc, te ronda macska! Ne féljetek, elkergetjük… Mi van? A villamostól féltek? Nem jön ide… Hát nem esztek?… Nem kell az én morzsám, amit én gyűjtöttem nektek?… Ó, ti ronda állatok! Hess…

…édesanyám, Ferike nem hagy békén, mind azt mondja, én vagyok a Szende-Szundi-Hapci-Kuka…

…én csak azért mondom, mert én egy olyan ember vagyok, ha egyszer azt mondom, igen, akkor az igen, velem aztán senki se kukoricázzon! Mert hogyha egyszer azt mondom, hogy nem, akkor az nem, a szűzmáriás úristenit neki. Mert én olyan ember vagyok…

… folyik, folyik, állandóan folyik. Pedig csak most festettük a lakást. A folyosóra minden mosdótálunkat és bilinket kiraktuk már, hogy a parkett ne menjen tönkre.

A mennyezet állandóan csöpög, nemsokára esernyővel járunk a lakásban. Én kihívtam a szerelőket, azok lezárták a főcsapot és elmentek. Az egész ház egy csepp víz nélkül maradt. És képzelje, még a felső szomszéd méltatlankodott. Hi-

ába, látszik, nem fürdőkádban mosták a pelenkáját. A házfelelős azt mondta, ne csodálkozzak, ezekben az új blokkokban szilvaízzel ragasztják a vízvezetékeket. Hallott már maga ilyet? Én is tudtam, hogy gyenge munka, de hogy éppen szilvalekvárral…

…még hogy én vagyok a hibás! Hát hallott már ilyet a mérnök elvtárs? Én, aki mindig csak hibátlan árut adok ki a kezemből. Príma export árut. Engem mer pocskondiázni az a semmirekellő. Engem! No, de tudom, hogy a mérnök elvtárs úgysem hiszi el… Sokkal komolyabb embernek tetszik lenni. Különben tessék bárkit megkérdezni, milyen ember vagyok én. Sőt. Inkább egyenesen az igazgató elvtársat. Ő ismer. Én építettem a víkendházát, resztliből… hogy törjük ki a nyakát annak a…

… a hagymát egészen apróra kell vágni. Fél darab vajjal és egy négy ötvenes szardíniával én habosra keverem. Pirítós kenyérrel, teával…

…a közönség felhördült, és én már hálóban láttam a gólt. Uram, figyeljen rám! Ilyet még úgysem pipált Európa. A kapus kényelmesen kisétált, és a tizenegyes pontnál egyszerűen levette a lábáról a labdát. Kérem, ez fantasztikus. Ha nem láttam volna, nem is hiszem. Ugyan, kínáljon meg egy cigivel…

…aztán az egy szoba-konyhát elcserélem a pincérrel, az ugyanis összeveszett a bátyjával. A nyugdíjasnak fürdőszobát építtetek a Dózsa utcában, ezért ő átadja a mehalai két szoba-konyhát. Ezt elcserélem azzal a mukival, akit a lakáshivatalban ismertem meg és a Nyomdász negyedben lakik, de szabadulni akar az anyósától. Így aztán én beköltözöm a három szoba összkomfortba, központi fűtéssel. Tizedik emelet, de központi fűtés, öregem, érted-e már?

– Hát, nem egészen!

– Már, hogy a fenébe, mikor olyan egyszerű. Még egyszer elmondom… A Dózsa-nyugdíjas feladja Mehalát. A veszeke-

dős pincér költözik az enyémbe. Én a háromszobás összkomfortba, központi fűtéssel. Az anyós a pincérhez, a lakáshivatal Mehalára. Na!

Megállni! Van még egy másik lehetőség is. Ebben az esetben a nyugdíjas marad. Miért ne maradna, hiszen csak nyugdíjas? Jó neki Mehala is. Külvárosban jobb a levegő. A pincér kapná a fürdőszobát, de csak, ha kibékül a bátyjával, hogy az is átadja a neki járó részt.

Az anyós hozzám jön, a lakáshivatalos a pincér bátyjához. Én pedig a három szoba összkomfortba, központi fűtéssel. Érted-e már végre? Ez a világ legegyszerűbb négyes cseréje!

– Hát… szóval… tudod mit, inkább fizetek egy sört.

– Az jó lesz! De ha netalán az anyósnak nem tetszene a…

…azt mondják, én öltem meg! De hát miért öltem volna meg? Különben is, meg lehet ölni egy ilyen semmiséggel…

… ne haragudjon, nagysád, hol tetszett venni ezt a szép libát?

– A józsefvárosi piacon, nagysád, egy rékási asszonytól.

– És milyen drága volt, nagysád?

– Kilencven lej, nagysád.

– Az nem is drága, és legalább biztosan friss, nem úgy, mint ezek a fagyasztott nejlonbaromfik.

– Jaj, nagysád, az én gyermekeim nem esznek meg akármit. De nem ám! Tetszik tudni, a fiam mérnök. Ma reggel is azt mondta a fiam: „Mutti, csak a legjobbat és a legdrágábbat tessék megvenni!" Kegyed biztosan csodálkozni fog, de az én gyermekeim nem szeretik a libamájat. Egyszerűen nem tudják lenyelni. Én mindig eladom a máját és a tollát. A múltkoriban is… hihi, hetven lejt kaptam érte.

Megértem kegyedet, nagysád. Az én gyerekeim is nagyon válogatósak. Ezt a bolti pasztörizált tejet csak akkor isszák meg, ha legalább két deci tejszínt töltök hozzá.

– Hajaj, nehéz az élet.

– Hajaj...

...Maga panaszkodik, Mariska? Hát ez semmi. Tőlem elvették a gyermektáppénzt, mert hat juhom van. Horvátnak ugyanolyan a fizetése, mint az én uramnak, és neki tíz juha van és mégis kapja tovább. No, de én megmutatom neki, meg én! Ha elvették, hát elvették. Százhúsz lej nem a világ! De ha nekem nincs, ne legyen neki se!

(Eleget hallottam, fáradt vagyok. Az emberekre nem emlékszem. Nem néztem a beszélő arcába, nehogy elriasszam. Csak a hangjukra emlékszem. Arra a sok magyarázó, bizonygató, vartyogó, sziszegő, suttogó, vádoló vagy gyűlölettől izzó hangra, és az mind ott zümmög a fejem körül, hiába hessentem el, úgyis visszatér, mint esti halászra a vérszívó szúnyograj...

Főleg egy-egy szótöredék rögződött agyam magnószalagjára. Mindig az, amelyet az elbeszélő a legjobban hangsúlyozott. Visszapergettem, és ez lett belőle)

– Kérdem én? – Nekem elhiheted! – Én csak azt mondom, ha én főnök lennék... Már hogyne rohannék én? – Én majd megmondom! Nem kell az én morzsám, amit én gyűjtöttem? – Én vagyok a Szende... – Én egy olyan ember vagyok, hogy én kihívtam a szerelőt! – Milyen ember vagyok én? – Én habosra keverem. – Én már a hálóban láttam a gólt. – Én a három szoba összkomfortba. – Azt mondják, én öltem meg. – Az én gyermekeim... Az én gyermekeim! – Én megmutatom neki, meg én!

Ezután még tovább töröltem, és csak azt hagytam meg, amit a hangok a legfontosabbnak tartottak. Ennyi maradt: én, nekem, én, én, én, én, és még tizennégyszer én.

Úristen, hát ezek lennénk mi? Nem tudom. Vége a sétának. Mielőtt az idő ezt is kitörölné belőlem, leültem és mindezt megírtam – én.

Péter és Pál

– Holnap lesz a napja, hogy beperelem Pál szomszédot…

– Mi a baj, Péter bácsi? Csak nem a rigófüttyön vesztek össze kendtek is? Vagy a diófa ágával van a baj?

– Ugyan! Gyerekség! Ilyesmiért ma már ki perel?! Jogos földtulajdonomról van szó… Az a gazember elvette a parcellám felét! Ezt már csak mégse tűrhetem! Mit szólnak hozzá az őseim? A dédapám, ha tudná, megfordulna a sírjában. S még azt állítja, hogy megvette azt a darab földet. Már hogy vette volna meg, amikor az az enyém! Legalább száz éve az enyém…

– Lehet, hogy egy kicsit nehéz a felfogásom, de ezt az egészet nem értem. Tudtommal, mindketten az elsők között álltak be a kollektív gazdaságba. Azóta már nincs magántulajdon, csak nem a kollektíven belül akar perelni?

– Persze, hogy beálltam a kollektívbe, ha egyszer be kellett állni. De ami az enyém, az az enyém! Azt tőlem nem veheti el senki, még Pál sem. Voltam én ügyvédnél, megbeszéltem én mindent. Azt mondta, kapok kártérítést, csak a virágokat is írjam be, mert azok is mind kárba mentek…

– Vagy én zavarodtam meg, vagy… Maguk mióta termesztenek virágot?

– Mióta a világ, világ! Hát mit lehet egy síron termeszteni, ha nem krizantémot meg árvácskát?!

– Milyen síron, jó ember?

– Milyenen, milyenen! Mennyit kérdezősködik! Hát a dédapám sírján. Az az enyém is! Jogom van hozzá. Csakhogy az egy jó helyen van… a temető régi részében, ahol a jobb családok nyugosznak, a nagy sírok vannak… Akad köztük olyan is, amelyre felírták, hogy „Műemlék!” Hát oda szeretne be-

kerülni az én Pál szomszédom, a földi örökkévalóságba. Addig járt a temető gondnokának a nyakára, míg a jobb oldalon kiszorítottak neki egy sírhelyet, s azt megvette. De két ösvényből csak szűkön s mártva telik fekvőhely, s még a túlvilágon is kellemetlen a nagy szorosság. Hát ezért az én parcellámból is odacsaptak vagy fél métert.

Csak nem tűrhetem, hogy a dédapám jobb karja a Pál szomszéd földjében pihenjen! Az ő drága dolgos jobb keze, amellyel minden földjét szerezte. Ezt már nem! Még akkor sem, ha – köztünk legyen mondva! – nem is ér odáig, mert azt a részt mindig ösvénynek használtuk, virágok sem voltak ott soha. De ez már nem bizonyítható, mert Pál szomszéd odatemette az apját, s fel van az egész ásva. Akárhogy is volt... az enyém volt! Érti?! Az enyém! Én oda egy padkát akartam állítani, hogy ha az anyjukom jobblétre szenderül, hát legyen, ahol elüldögéljek mellette. Ehhez csak van jogom? Perelni fogok!

– S volna lelke, hogy a Pál apja bal oldalát elperelje, azt, ahol az ő szerető szíve nyugszik...

– Azt nem. Nekem az már nem kell. Nem vagyok én olyan lelketlen ember. De a kártérítést megfizettetem! Abból állítok padkát lábtól, ott még van hely. Ne gondolja Pál szomszéd, hogy csak olyan egyszerűen bejuthat a jobb családok közé, mint annak idején a kollektívbe.

Aláírjuk, s kész az egyenrangúság... Ott akar grasszálni holta után, ahol az én őseim? Hát jó. De akkor fizesse meg.

Nem kell a kutyabőr

Negyedik tétel: A rekeszizom. A rekeszizom az az izom, amely a testet két részre osztja, két részre rekeszti. Felső és alsó részre. Tehát igen fontos izom, azért is, mert szerepe van

a légzésben és a csuklásban… Ennyi. Ennyit tudok erről a tételről. Pedig a könyvben egy egész oldalt írnak róla. De a többi tételekből még kevesebb jut eszembe, ezért kezdtem ezzel, a negyedikkel.

Mert azt szabad, tisztelt bizottság, bocsánat, Bizottság. Vagy nem? Apám azt mondta, írjak minden tételről, legalább valamit. Ha olyasmit is leírok, ami nincsen benne a tankönyvben, legfeljebb nem számítják be, de nem lehet baj. Igaz? Életemben még egyetlen rekeszizmot sem láttam, de nem is szeretnék. Utálom. És utálom azt a kövér csajt is, itt ül mellettem, feketét iszik termoszból és állandóan nagyokat sóhajt, de közben hosszú piszkozatokat készít, jaj, nehogy valamit kifelejtsen. Meg is fogom mondani apámnak, hogy ezért nem tudtam koncentrálni.

Jó volna elszívni egy cigit, akkor talán eszembe jutna az a rekeszizom. Nem is tudom, miért nem engedik meg, hogy dohányozzunk? Tavaly szabad volt. Bezzeg apám most vígan szívja egyiket a másik után. Tavaly, amíg én benn voltam, két csomaggal szívott el, és közben a borbélynál is volt. Sajnálta, hogy a borotválás, nyírás, masszázs csak háromnegyed órát tartott. Azt mondta, nekem könnyebb volt, mint neki, mert én megkaptam a tételt és dolgozhattam, de ő csak izgult. Nekem pechem volt a csont szerkezetével. De megmagyaráztam apámnak, hogy nekünk a középiskolában rosszul magyarázta a tanár. Ezért nem kerültem be most egy éve. Akkor nagyon izgultam, de minden tételről írtam, csak a csontról nem.

Azok jobb tételek is voltak, ugye tisztelt Bizottság, tetszenek emlékezni? De ezek! Hiába, nekem mindig pechem van… Mi történt? Az a szőke már készen is van?… Á, dehogy, üresen adja be a papírt, nem tud semmit, és mutatja, hogy fáj a feje. Nem is értem, minek felvételiznek lányok is az orvosira? Mennének inkább fodrásznak, manikűrösnek, óvó né-

ninek. Nicsak, nicsak… három fiú is kimegy. No, ezeket őszire viszik katonának. Ha legalább még vagy háromszázan feladnák a harcot, megnőnének az esélyeim, így hat és felen vagyunk egy helyre. Tavaly heten voltunk. Sőt, valamivel többen, mint heten. Apám kiszámította. És elmagyarázta az ismerősöknek, hogy csak a csontrendszerrel volt a hiba.

Eredményhirdetés után első látogatónk meg se merte kérdezni, bekerültem-e? Én hallgattam, apám izgett-mozgott, irult-pirult, végül is az oktatási rendszeren, felvételiztető rendszeren, csontrendszeren töltötte ki dühét. Mindenki engem sajnált, én pedig kutyául éreztem magam…

Még több mint háromnegyed órám van, de már semmi sem jut az eszembe. Én nem is írok többet! Azt tetszik kérdezni, akkor miért nem megyek ki? Azzal a három sorral, amit írtam, úgyse kerülök be. Tudom. De apám még nem tudja. Ott drukkol az ajtón túl, és ha túl hamar kimegyek, szívinfarktust kap szegény. Egyetlen álma, hogy orvos legyek, sebész vagy nőgyógyász.

Tavaly felkészültem a vizsgára, nem kerültem be. Most se. De olyanok se kerültek be, akiknek egész éven át három tanár tölcsérrel töltötte fejükbe a tudományt. Az én felkészítésem csak nyolcezerbe került, Matildka óráiért tizenötezret fizettek. És így talán bekerül, és ha benn van, el is végzi az orvosit? Matildka orvos!

Lehet Tisztelt bizottság, most már őszinte leszek. Én nem is akarok orvos lenni. Nem is akartam soha. Csak azért csinálom végig ezt az egész cécót, hogy apámat megnyugtassam. Nincs lelkem a szemébe mondani, hogy sem az orvosi, sem más egyetem nem érdekel. Én csak az autót szeretem, a motort. Úgy hiszem, autószerelő leszek. Az fekszik nekem. Jövője is van, és meg lehet élni belőle. Apám szerint régebben nemesek voltak és jobbágyok, ma diplomások és melósok. Ő csak a bérszámfejtői tisztségig vitte. Bennem, egyet-

len gyermekében szeretne újjászületni. Jövőre nyugdíjazzák. Hát ezért csinálom végig a cirkuszt. Szerencsére már csak heten vagyunk a teremben, Önök is nagyon unhatják, gondolom, most már kimehetek.

Tisztelt Bizottság, köszönöm a türelmüket, és nagyon kérem, adjanak zérónál valamivel nagyobb osztályzatot. Az kell. Apámnak. Egyébként betartottam a szabályokat, folytatólagosan bekezdések nélkül írtam, rajzot, feltűnő jelet, pacát nem ejtettem és nem írtam vörös tintával. Elnézésüket kérem, de én a dolgozatomat olvashatóan aláírom… így.

Most jut eszembe, a rekeszizomnak a sírásban és nevetésben is nagy szerepe van.

TESTÜNKBŐL A VAS

Credo

Hiszek az Emberben, mindenható voltában, jónak és rossznak hordozójában. Hiszek a Gondolatban, Ő egyfiában, a mi Urunkban, ki fogantaték minden ép agyban, születék alkotást kínban, s kínzaték évezredek során. Élet-kereszten megfeszítteték, előítéletben meghal, s a beteg agyban eltemettetik. Alászáll a butaság poklára, *s* feloldozást nyer a szenvedés tisztítótüzében. De minden három hónapos csecsemőagyban feltámad újra, s jogot követel ítélni eleveneket és holtakat. Hiszek a Humanitásban. Az Emberi Lélek ellen elkövetett bűnök megbocsáthatatlanságában, az élethez való jog egyetemességében, a természetes halál szükségességében, s a nemzedékváltás örök életében. ÁMEN

Hiányzol

Olyan elhagyottnak érzem magam, mint egy budi előszobájában ottfelejtett foghíjas, koszos fésű. Olyan szomorú vagyok, mint egy csillogó selyembe préselt öregasszony látvá-

nya, amint halált megvető bátorsággal protekciószerző körútra indul a férfiúnyi „kisfia" számára.

Hiányzol. S ezt olyan szégyenkezve vallom be, mint az a befolyásos valaki, aki tényleg nem tud segíteni, pedig szeretne. Mondd, miért alázzák meg magukat az emberek azzal, hogy sajnálatért cserébe segítséget kérnek? És miért alázzák meg a társukat azzal, hogy feltételezik róla: ha érdekében állna – segítene?

Nem tudom másnak elmondani mindezt. Ezért kérlek, sajnálj meg! Segíts rajtam! Hiányzol! Érted?!

Kétségbeesés és kétségbeesés között nincs nagy különbség.

Az alázat fáj. Hát ne engedd!

Felhő csak addig maradok

Szomjoltó, egyszerű forrás vagyok csak.

Vigyázz! Ha belém tapostál, zavartalanul többé nem ihatsz. Gondolj erre, mielőtt a gyanú szavait szórnád rám.

Talán soha nem kóstoltál igazán? Nem érezted, milyen metszően hideg bennem a víz? Hogy nem csak téged itattak?! Ettől azért még tiszta és hideg maradhatok.

Pedig nagyon szeretnék forrpontra jutni, és súlytalan lebegéssel a Napot szivárványövként a derekamra kötni – hogy mindenki engem csodáljon!

Utána azt se bánnám, ha meleg nyári esőként a földre visszahullnék, s bennem oldódna minden szürkeség.

Igen. Szeretném beszennyezni magam, ha ez az ára annak, hogy szivárvány lehessek. De ameddig jéghideg forrás vagyok csak, addig ne merj belém taposni!

...Mert te is szomjas vagy, mint a többiek, és inni szeretnél. Sziklaöblbe zárva kisajátítottál magadnak... Senki nem melegít... Fázom!

Ha tisztán akarsz megtartani, emelj a Napba. Próbáld meg, kérlek! Mert víz lehet piszkos, de pára soha.

Míg a te meleged tart, felhő csak addig maradok…

Ha nem az örök csillogást keresnéd

Úgy rakódnak bennem az igazságtalan bántások, mint folyók alján a homok.

Fenn a békítő szándékú tiszta víz egy-egy szemcsét néha tovavisz. Ha a Nap rásüt, még ragyog is. De a homok azért homok marad, s minden mélyebbre dobott kőtől zavaros lesz a víz.

Minél apróbb a homok, annál iszaposabb.

…Néha nem érted, miért vagyok szomorú. Hiszen te nem gondoltál semmi rosszra…

A szemenként pergő homok pedig lassan már egy tucat évet mér.

Csak a felszín sima és áttetsző…

S ha nem az örök csillogást keresnéd, az alján megláthatnád a homokot.

Kotrógép kellene!

Vagy győznéd puszta kézzel is?…

Holnap is nap van

Felfognád egyáltalán, ha elmondanám, milyen nagyon jó érzés az, amikor el tudom hinni, hogy szeretsz?!

Olyankor én vagyok a világ legszebb asszonya, amilyent csak te érdemelsz. Bőrömben ÉRZEM a nyúlánk formák tökéletességét, s ujjaim begyén a delejes varázst. Senki sem tudna olyan finom érintéssel megsimogatni, mint ilyenkor én.

Meg is mondanám talán… De vállamon nyugvó kezed, ritkuló légzésed ritmusára egyenletes szorító mozgásba kezd.

Hirtelen MEGÉRTEM, hogy szeretsz ugyan, de holnap is nap van. Se te félálomban már altatsz – úgy, mint reggel. Egy pillanatra irigylem a beteged… Ő biztonságban érezheti magát. Lám, tudatlanul sem véted el a légzés ritmusát. Ballont helyettesítő vállam apró rándítással elhúzom a kezedből. Legalább reggelig ne dolgozz.

S míg hátat fordítok, TUDOM már, hogy olyan vagyok, amilyen…

Gyorsan belealszom a töprengésbe, hogy vajon felfognáde egyáltalán?…

Nosztalgia

Ma este hegyet hazudtak a felhők, égig érő, havas csúcsokat a város fölé, amely mindent ellapít. Szép hazugság volt. Büszkébb, pompásabb, mint az igazi hegyek odahaza.

Itt minden azonos szintről indul… fű, fa, ház – ember. Itt a karcsú jegenye, százados tölgy s a gótikus torony önhitten néz végig a korán érett búzán s ősszé aszott nyáron. A táj urának képzeli magát; s benne lakó varjúsereg hangján fentről kiabál: kár… kár… kár…

Valóban kár!

Mert a méretek objektív értékrendjén a havasi gyopár s a törpefenyő sokkal magasabban áll! Gyökerét nem táplálja televény. Fejét látszólag alázatosan földre hajtva, konok kapaszkodással dacol a fákat csavaró viharral.

Pedig milyen gyakori ott a zivatar! S mégse attól pusztul ki a gyopár. Persze csak a satnyábbja, amely megelégszik a könnyen elérhető csúcsocskák szélvédett hajlataival. Mert az igazi havason – az ég határán – a bozótot csak felhő s kőszáli

sas lakja. Innen emelkedik kegyetlen magasra, akár a gondolat.

Ma este hegyet hazudtak a felhők, havas koszorúeret az alföld szíve köré. Hirtelen úgy éreztem, otthon vagyok. Borsika lettem, hó alatt szunnyadó, illatos tüskeág, valahol fenn, egy biztonságos hegycsúcson. Tavasszal legkorábban engem látogat meg a Nap. Belőlem rugaszkodik égnek a kőszáli óriás.

Nesztelen, semmi kis szél moccant. Éppen csak annyi, hogy eszembe juttassa: ma este szépet hazudtak a felhők. S a százados tölgyek varjúhangon rám kiabáltak: kár... kár... kár...

Tartozás

Hosszú túrára indultál. Egy darabig elkísértelek. A hegyi ösvényen kézen fogva mentünk egymás mellett, lépteink alatt a hó nyikorogva siratta elvesztett ártatlanságát.

– Aztán vigyázz magadra, nehogy megegyen valamilyen erdei manó – tréfálkoztál az elválásnál. – Ne aggódj! A nyomokon visszatalálok.

Hamar elnyelt az első kanyar. Sietned kell, későre jár. Visszafordultam az úton, fenyő- és nyírfaóriások sorfala között. Azt mondják, az erdőnek füle van. Behunyt szemmel hallgatózva azonnal észreveszem, ha valami mozdul.

De sehol semmi. Ekkor hirtelen felhangzott a búcsúzóul felém küldött Hahó! Holla-la-rió... Egy fáradt visszhang ráfelelt: rió...rió.

Attól kezdve úgy éreztem, egyedül csak én élek a világon. Mintha mindent, ami mozgott valaha, fehér szemfedő takarna. Még bagoly se huhog ebbe a kísértetvilágba. Szárnysuhogásnyi életzaj, vagy harkály-morzeüzenet... Semmi. Csak a fák lelke nyög keservesen a fagy szorításában, mint régi bútorok a kicsi házban, ha a halott gazda szelleme hazajár.

Méghogy manó! Csak jönne már! Piros sapkával, zöld szakállal, sárga szemmel – és hahotázna!

Szaladni kezdtem. – Gyere manó, fogj meg! Ne bújj el előlem, nem bántalak! Gyere, ugorj már! Nem fogod elhinni. Ugrott. A nyakamba, hátulról. Megbicsaklott térddel a földre esve, csak pár pillanat múlva értettem meg, hogy az egyik fenyőágat megérintettem, és a hó a nyakamba zúdult.

– Na, elég volt a képzelgésből – parancsoltam magamra. – Az ösvényre kell figyelnem. Ha a régi nyomomba lépek, akkor a jobb oldalamon végig mellettem van a te nagy, biztonságos bakancsod rajza, mintha még mindig fognád a kezem. Nem vagyok egyedül. Így haladtam, míg az ösvény egy jól kitaposott, szélesebb útba torkollt, s ott nagyon hamar ráuntam az idegen lábak cikornyáit nézni, mikor körös-körül olyan csodálatos a táj.

Fejem fölött fehér ágszövevény, mint vert csipke terült a szürkéskék égre, s már egyáltalán nem éreztem szemfedőnek. Mellettem pihe terhük alatt lassan ringó bokorágak végén, fejüket hópárnába fúrva a rügyek tavaszt álmodtak.

A kanyarban hirtelen jelzőtábla villant – tízpercnyi járás a menedékház. Nem tudtam örülni ennek. Akkor döbbentem rá, hogy már fél órája egyedül vagyok. Hiszen mióta a biztonságos, forgalmas úton járok, hűtlen lettem a nyomodhoz. S keserves volt a felismerés, hogy két embert néha csak a bizonytalanság és a félelem érzése tart kézen fogva.

Sokáig topogtam a menedékház előtt a hóban. Vezekelni akartam. Ha már nem lehetek veled, legyek egészen egyedül. A fenyők zöldje lassan feketébe váltott, s az ágak hegyén itt-ott kigyúltak a karácsonyi csillagok. Újra félni kezdtem. Téged féltettelek, míg nagy sokára felhangzott a jól ismert hahó… Akkor éreztem csak, mennyire átfáztam.

Sietve a kandalló mellé bújtam… Emlékszel? Mikor beléptél, egy könyvet lapozgatva, közömbösen kérdeztem:

– Megjöttél, kedves? Na, milyen volt?

– Csodálatos a téli erdő csendje…De rossz egyedül…(Ezért az utolsó három szóért tartoztam ezzel a vallomással.)

Városunk egyik régi házához vaspánt rögzíti a többszázados rönköt. Valamikor élő fa volt, amelybe az átutazó céhlegények, talán a lakatos- vagy a kovácscéh tagjai egy-egy szeget vertek emlékül. Emléket állítottak maguknak, mielőtt világgá mentek:

„Vannak egészen apró, sebtében kikovácsolt szegecskék, de hatalmas buzogányfejű, sőt, szív alakú, cirádás szélű gondos munkák is. A fa lassan kiszáradt, hiába, ennyi emléket nem bír ki az élet.

A legutolsó legény is réges-régen porrá lett már; de a páncélba erőszakolt szúhagyatékot még ma is támasztja a földszintes ház.

A vasfa

Azon gondolkozom, hogy testem éppen annyi vasat tartalmaz, amiből egy szokásos szeget lehetne készíteni. De micsoda vasat! Ettől vörös a vérem, húzódnak össze izmaim, e kevés vas nélkül nem is élhetnék, és ami még ennél is rosszabb – gondolkodni sem tudnék.

Mert gondolkodni muszáj, még akkor is, ha jön a rozsda és van kopás, és van szemét. Na tessék, már megint okoskodom, mint az a túl szerelmes vegyész, aki a saját véréből akart annyi vasat kivonni, amennyi egy jegygyűrűhöz szükséges. Talán sikerült volna neki, de a lány nem várta meg…

Kezeit csókolom, tündérke kezicsók… Ki volt ez?… Hogy mennyi villamosjegyet dobnak el az emberek… Állítólag a svájci városok a legtisztábbak a világon, New York viszont szörnyen piszkos. Láttam, amikor a szeméthordók egy kido-

bott mosógépet zúztak össze. No lám, emelkedik az életszínvonalunk. A sorsjegyárus közelében gyomorkorgató kolbászillat, a büfében sütik.

Köpködő büfében életemben csak egyszer ittam. Forralt bort. Kölyök voltam, és találtam negyven lejt. Két húszast. Azt ünnepeltem. A maradékra kakaós cukorkát vettem és egy fehér fürdőnadrágot, hogy valami maradandó is legyen. Első nap megsárgult a nagyszentmiklósi kénes vízben. Egész délután a medencében ültem egy mellesedő kövér kislánnyal.

Most, hogy visszaemlékszem rá, olyan volt, mint egy bájos kis bálna. Ő nem is fázott meg. Egy másik délután a kukoricásban hevertünk. Könnyen eljött velem, pedig izgultam, hogy nem akar. Aztán, amikor ott voltunk, zizegett a kukoricavirág, és én nem tudtam, mihez kezdjek vele. Talán csókolóztunk. Talán!

Azt mondják, az ember élete első felében a terveinek, második felében az emlékeinek él... Tehát már itt tartok. És mit csináltam eddig? No, no, csak semmi pózolás. Úgysem hiszem! Nem hiszem, hogy éreznénk az idő múlását, csak úgy mondjuk: Ni, mennyire megnőttek ezek a gyermekek... jé, te kopaszodsz... hány évesek is vagyunk tulajdonképpen?

Meg aztán a halálra is úgy gondolunk, mint valami kitalált szörnyűségre. Persze, nekem is meg kell halnom egyszer, de ezt csak megfogalmazni tudom, elhinni nem. Még nem. Pedig tudom, hogy egyszer mégiscsak vége lesz. Jön az érelmeszesedés, a dagadt láb, a szív összevissza ver, és...

No tessék, megint pózolok. Nem igaz! Szilveszter éjszakáján mindenki mulatott, én legszívesebben sírtam volna. Miért is örvendünk annak, ami elmúlt? Sírni kellene. Minden este megsiratni azt a napot, amely eltelt. Minden nap egy lépéssel közelebb visz a sírhoz – mondotta nagyapám. Nyomdász volt és kacskakezű. Dumdum golyó roncsolta szét a csuklóját. Halálos ágyán egyik cigarettát a másik után szívta, de

már nem volt ereje, éppen csak összenyálazta az újságpapírba csavart finánclábakat. Közvetlenül a pénzbeváltás után halt meg… Tehát leltár.

Itt ma nem vásárolok semmit. Pedig füstölt oldalast is lehetne kapni. Kár. A kirakatban fehér köpenyes csitrilány nyújtózkodik a konzervhegy felé. Megkocogtatom az üveget, és megkérdem, eladó-e? Eleinte nem érti, aztán észreveszi, mire mutatok, összekapja köpenye szárnyait és hátat fordít. Nem baj, így is jó…

Van huszonöt banim?… Van. Milyen jó, hogy ismét sárgák a villamosok. Voltak azok már pirosak és kékek is, most megint olyanok, mint amilyen a villamos kell legyen. Mint gyermekkoromban…

Tehát gondolkodom. Gondolkodom, tehát vagyok… Vagyok, tehát gondolkodom! Eh, az a fontos, hogy gondolkodni szabad. Szabad gondolkodni.

Legalábbis addig, amíg ki nem gondoljuk a gondolkodást ellenőrző központi irányítású gépet… Akkor a céhlegények nem kovácsolnak többé monogramos szeget, és nem verik emlékül a fába. De ha megparancsolják nekik, akkor egy óriási szeggel mennek neki a szembejövőknek az utcán, és senki sem fog félrelépni és senki sem fogja összekulcsolni a kezét.

Nem kell finánclábat szívni, és emlékezni sem kell.

A stoplámpának is csak egyetlen színe lesz, és a világon csupa, de csupa veszélyesen normális ember lesz.

Megérkeztünk…

Még sikerült bejutnom az élelmiszerboltba a zárni készülő elárusító karja alatt…

Kérek húsz deka paprikás szalonnát, fél vajat és egy kettő húszas veknit…

Hazafelé menet megálltam a vasfánál. Félcolos csillogó szeget vertem újonnan átfestett páncéljába.

Csak úgy, az öklömmel!

Ikrák

Délben már reszketett a levegő a víz felett, csecsemőszellő dajkálta a nádast. A nádbóbiták kacéran bújtak az enyhe légmozgás markába.

Növények tövénél csubbogó halaktól forrt a sekély víz, és forrt a halakban a hideg vér.

Párzás ideje volt.

A zöld pettyes, karcsú hím már legalább századszor úszta körül a nőstényt. Keringője közben egyszer-egyszer fehér hasát is megvillantotta, bravúros fordulatokat tett.

A nőstény mozdulatlanul egyensúlyozott, mintha nem is látná hideg, csupa pupilla szemével a szerelmi táncot. A hím mindinkább beszűkítette a kört, és mindegyik fordulat végén farkuszonyával párjához ért. Végigsimogatta, cirógatta oldalát, farkától a mellső uszonyáig. Lassan a part felé terelte a nőstényt. Az minden érintésre megrebbent, mintha el akarna menekülni. De csak úgy tétován. Lustán. És csak azért, hogy a szerelmi tánc tovább tartson.

Menekülésről már szó sem lehetett. Ezt érezte mind a kettő. A kör bezárult, a táncot be kell fejezni. Sekély vízbe, a Nap közelébe értek.

A megérintett nádszálakról hímpor hullott a vízre.

Már nem köröztek. Mereven, fenségesen álltak egymással szemben. A nőstény a farkát vízinövények közé fúrta. Ikrásodott a sekély víz alja.

Több ezer nyákos halreménységet rakott le. Nem tehetett másként. A hím őrizte a nőstényt, mint gazda a béresét, kitartóan és fenyegetően, ha az netalán el akarna menekülni. A hím sem tehetett másként… Ragadozó szájuk egymással szinte összeért, halszemükkel farkasszemet néztek. Körülöt-

tük pajkos halacskák cikáztak, szemtelenül és fölöslegesen. Valahol vadruca hápogott, pipéit terelte. Talán a Nap is megállt az égen, de akkor semmi, de semmi nem volt fontos, mert a jelen akkor vált jövővé.

Mire az utolsó ikra is klorofill-bölcsőt kapott, a nőstény szemében már a mély vizek fáradtsága sötétlett. Petyhüdt testtel csúszott el a még mindig mozdulatlan hím mellett. Az pedig hagyta, hogy menjen. Megtette kötelességét, most már mehet. A nőstény vissza sem tekintett. Minek? Helyét a hím foglalta el. Farkát befúrta a vízinövények közé, és már tejesedett a víz alja, amikor a nagy fekete hal megjelent.

Hosszú féregbajuszával vaksin tapogatta a gyökereket, és csak később vette észre a másikat, amikor annak hegyes foga síkos bőrébe mart.

A fekete hal is hím volt. Tejtől duzzadó és sokkal nagyobb. Mégis elmenekült. Lomhán cipelte magával kakukk-férfiasságát, mert hiányzott belőle valami. Az, ami a másikban megvolt.

A győztes hal pazarlón ontotta a tejet, és büszke volt arra, hogy fajtája a színesekkel nem keveredik.

Győzött és teremtett. Mégis, mire a tejfelhő leszállt és az ondószálak az ikrákra csomósodtak, már ő is közömbös volt. Messze járt.

A következő napokon más halak jöttek. Kicsik, nagyok, hímek és nőstények, de mindannyian elkerülték a magára hagyott ikratelepet, mint emberek az idegen szentélyt.

Aztán egy öklömnyi teknős kúszott az ikrás gyökerek közé. Előbb kényelmesen elhelyezkedett, majd kígyófejének nyújtogatásával falta, habzsolta a mocorgó élő jövőt. Talán az utolsó megtermékenyített ikrát is bekebelezte volna százéves gyomrába, ha elébe nem lép a gázlómadár. Arasznyi csőrével a teknőcre csapott.

De elkésett, mert az még idejében behúzta nyakát és hártyás lábait csontos, kemény páncélja alá.

Hiába volt erős és kemény csőrű a madár, a teknőcöt évszázadok pajzsa, a törvény védte. A madár meghempergette, sok iszapot kavart fel, de kárt nem tehetett benne. A teknős továbbra is élő teknős maradt, ki tudja még meddig…

Az iszap leülepedett és a béka páncélját is terepszínűre álcázta. Biztonsága újabb réteggel vastagodott.

A teknős lomhán, de magabiztosan újabb zsákmány után nézett. A madár pedig tovább gázolt. Nem tehetett másképp. Lábbőrének csenevész pikkelyei közé tucatnyi ikra tapadt. Magával vitte ezeket messzi vidékek langyos vizeibe.

Nem akarattal, de ha egyszer rátapadtak! Ott aztán hal lett belőlük. Azon a vidéken teljesen ismeretlen fajta. Kifogták és akváriumban mutogatták őket. És az emberek csodálták a természetest.

Amit meghagytak a békák, csigák, rovarok, amit nem sodort a mélybe a hullám és nem temetett be nagyon az iszap, abból is hal lett. Nem sok, de egy rajnyi mégis meglátta a napvilágot. Alig voltak akkorák, mint egy kitört ceruzahegy. A parti gyermekek csilingelő kacagással jutalmazták kicsinységüket. Akkor még egy csoportban úsztak. Úgy mozogtak, mintha egyetlen közös idegrendszer vezényelné őket. Mindig egyszerre, mindig egy irányba, mindig együtt.

Nem tehettek másképp. A tükörsima felszínen araszoló vízipóktól is megrémültek, és a felhők árnyékát is kerülték.

Aztán ismét jöttek a más halak. Kisebbek, nagyobbak, hímek és nőstények, de most már nem kerülték el a rajt, mint idegen szentélyt. Most már egy valláshoz tartoztak, a saját vérük, a tulajdon életük volt, pusztíthatták őket. Nem tehettek másképp…

Őszre a levegő üvegesen áttetsző lett. Pettyesedett a hegyoldal, a fáradt vizeken vattás pelyhek úsztak. A vadrucák nagy csoportokban taposták vizet. Időnként ijedt, kövér hápogással röpültek, néhány métert víz ellenében. Együtt.

De a halak már egyedül jártak. Ha kettő találkozott, felmérték egymást, és a kisebbik megpróbált elmenekülni. Nem tehettek másképp.

A partról gyermek halászott. Nádúszókája alig biccent egy gondolatnyit, de ő kirántotta. A zsinórnak nem volt súlya. Csodálkozott is, amikor a horgon, a vasnál alig valamivel nagyobb halacska ficánkolt. Nevetségesen félrebillent, olyan pici volt. A gyermek óvatosan kiakasztotta a horgot, nehogy a kopoltyúját megsértse, háromszor megbökdöste és nagy ívben visszadobta… – Apád, anyád idejöjjön… Te pedig menj és nőj még! És légy boldog.

Hát tehetett másképp?

Galambszerelem

Az apró, sárga pihés fiókák mozdultak, éppen csak gömbölyű feneküket rendezték át a szürkésfehér székletből taposott vályulatban. Minden madár rendes fészket épít magának, csak a galamb nem. Megelégszik néhány szál kóróval, ágacskával, amelyet a saját székletével tapaszt össze. Pedig a galamb tiszta és a legszerelmesebb állat. Így tudja mindenki. Egyfolytában turbékolnak, csókolóznak, és alig fejezik be a szerelmeskedést, máris újrakezdik. Szebb, családiasabb fészek illenék hozzájuk.

– A fiókákkal mi lesz?

– Elpusztulnak – vont vállat a villanyszerelő. Nem vihetjük el őket, az ember, ha egyszer hozzájuk ér, a galambpár többé rájuk sem néz.

– De a tojásokat elvihetjük?!

– A tojásokat sem! Új fészekben nem hajlandók kikölteni. De nem is érdemes. Szapora állat a galamb, egy-kettőre ismét tojik.

Kendővel lekötött kosárba dugtuk a megfogott galambokat. Összesen tízet, öt párat. Ennyit vettem meg a nagy galambász hírében álló villanyszerelőtől. Ma sem tudom, miért.

Hirtelen támadt szeszélyes ötlet volt. Egyik percről a másikra rájöttem arra, hogy én sohasem tartottam galambot, pedig nagyon szeretem őket. Van úgy az ember, hogy hirtelen megkívánja az édességet, a dohányt, egy nőt, vagy azt, hogy a Karib-tengerben óriásrákokra vadásszon, vagy tudom is én, hogy mit.

Megkívánja, és úgy érzi, nagyon sokat veszít az életéből, ha óhaja nem teljesül. Még akkor is, ha azelőtt nem szerette az édességet, nem is dohányos, és a bizonyos: nő sem olyan jaj de jó nő!

Így jártam én is a galambokkal. Nagyon szerencsétlennek éreztem volna magam, ha kívánságom nem teljesül. De teljesült, és én nekiláttam a padlásnak. Először is elkerítettem egy szobányi részt, kilapátoltam több mázsányi hamuszerű évszázados port, ami arasznyi vastagságban fedte a padlás tapasztott padlatát. Olyan poros lettem, mint cséplésnél a pelyvás fiúk, és olyan szürkét köptem, mint a bányászok.

Aztán apró ládikókat szereztem és finom forgáccsal béleltem ki, sőt egy régi párnából a tollat is a fészkekbe raktam. No majd ebből puha fészket rakhatnak maguknak, nem úgy, mint a villanyszerelőnél. Előre örvendtem és izgultam, mint egy gyermek. Majd vizet és búzát vittem a galamblakosztályba, és szabadon engedtem őket. Tartottam tőle, nem fog tetszeni nekik az új hely.

Aggodalmam feleslegesnek bizonyult, mert mintha mi sem történt volna, rögtön turbékoltak, szárnyaikat csattogtatták és mindegyik megkereste a maga párját. Fajra és színre egymástól különböző öt család volt. Legjobban a szürke mellényes hatalmas strasszer pár tetszett. Jóval nagyobbak voltak a többinél, el is neveztem őket vezérpárnak. És mintha meg is ér-

tették volna, bagolymódra, megfontoltan gubbasztottak a forgácson. Két apró, fekete tollú, valamilyen félvad fajta turbékolva keringett. A hím büszke tiszti léptekkel üldözte a nőstényt. Az időnként felrebbent, de csodálatos módon mindig az őt üldöző hím útjába táncolt vissza.

Végre megállt. A hím utolérte, fél szárnyát kissé a földre eresztve egyet lépett, egyet búgott és kitartóan keringett a nőstény körül, mintha meg akarná babonázni. Aztán csókolóztak. Hol az egyik, hol a másik nyújtogatta a nyakát, de pillanatra sem engedték el egymás csőrét. Bájosak voltak.

A cigánygalambok tojták az első tojást. Már jó ideje kotlott a nőstény, mire az első strasszertojás is megszületett. De csak egy. A fejedelmi pár nem tojt többet. A strasszerek csak nagy ritkán, unottan köröztek egy kicsit, a hím nem táncolta körül asszonyát, igaz, az sem menekült előle, csak lomhán lépkedett párás lábaival. Sohasem csókolóztak.

Öregek – könyveltem el magamban.

Aztán több napig nem jártam a padláson. Szinte meg is feledkeztem a galambokról. Most már az enyémek voltak! Mégis, mikor eszembe jutottak, izgultam egy cseppet, vajon nem fogyott-e el a vizük, nem találtak-e valamilyen rést, amin kirepülhettek. Megvolt mind a tíz, és vizük is volt elég. Örvendtem az új fészkeknek és a tojásoknak. Mellesleg minden tojás a földön hevert, a ládácskákat nem vették igénybe. Főleg a két reszkető, sárga szőrös fiókának örültem a vad pár fészkében. A galambjaim turbékoltak, búgtak, minden sarokban járták a szerelmi táncot.

Boldogok voltunk. Egyszer csak nagyon dühös lettem. Ha első felindulásomban a kezembe kerül, letépem a fejét és a padlás guanójába hajítom azt a szemtelen fekete hímet. Kackiásan, magabiztos, hegyesre pödört léptekkel turbékolta körül a nála háromszor testesebb strasszer nőstényt. Az a lagymatag ribanc pedig, ha szőke lustasággal is, de válaszolt az

udvarlásra. Nem tiltakozott, nem menekült el, sőt, a végén térdre ereszkedve, szárnycsontjaira támaszkodva bevárta, hogy a kis cigány ráhágjon.

Szememmel a strasszer hímet kerestem. Ott gubbasztott a törekes ládában, és nem érdekelte az egész cécó. Pedig szerettem volna egy kis galambviadalt látni, mert a galambok úgy szeretik egymást, hogy néha verekszenek is. Seprűmmel kimozdítottam filozofikus nyugalmából, és a házasságtörők felé teremtem. Hiába, semmi. Visszatotyogott a ládájába. Inkább ennek kellene kitekerni a nyakát – gondoltam. Az már meg sem lepett, hogy a fekete nőstény egy tarka korcs hímmel kacérkodott, míg annak neje bőségesen lakmározott a búzahegyen…

Elszomorodtam. A következő napokon három elhagyott fészek várt a padláson. Ha a szürkülő, kihűlt tojások nem jelezték volna, senki sem hinné, hogy ott galambfészek volt. Csak galambpiszok.

Az elhagyott fiókák elpusztultak, testük összeszáradt, és a ketrecben új szerelmek búgtak. A hímek izgatottan keringtek új nőstényeik körül, a nőstények pedig éppen olyan kiszámított mozdulatokkal csókolóztak, mint régi párjaikkal.

De most már nem láttam bájosnak őket: Igaz, nem is haragudtam rájuk. Már nem érdekeltek. Még az elszáradt fiókákat, a zápult tojásokat és az elhagyott fészkeket sem sajnáltam. Csak valami nagy-nagy ürességet éreztem mindenütt, magamban is.

Kilöttyintettem a búzát és kinyitottam padlásablakot. Hadd menjenek, amerre akarnak…

Egész augusztusban szabadságon voltam. Amikor ismét felmentem a padlásra, legnagyobb meglepetésemre egy galamb sétált az elkerített részben. A fekete hímecske. Nősténye, a hidegvérű strasszer új fészken kotlott. Mellette tojáshéjak, alatta két ujjbegynyi, még nedves didergés.

Az itató kiszáradt, a búza elfogyott. Minden galamb kirepült, ezek itt maradtak. Vajon miért? Megkérdeztem a villanyszerelőt, ő sem tudta.

Éjféli monológ négy hangra

> Tegnap este a téglagyár előtt baleset történt. Egy ismeretlen kerékpáros a milicista járőr motorkerékpárja elé hajtott és összeütköztek. Mindkét sebesültet kórházba szállították.
>
> (Újsághír)

1. hang: az orvos
2. hang: a milicistatiszt
3. hang: a motoros járőr
4. hang: az áldozat

1. Borzalmas este. Még a Brown-féle mozgás is megállt, hogy erőt gyűjtsön a viharra. Csak jönne már! Még a gatyám is vizes, úgy megizzadtam. Állatian utálatos dolog, ha az ember így izzad. Valami jó hideg hely kellene... Hol a dobsinai jégbarlang? Rég voltál, szabadság... S éppen ilyen kánikulában kellett ezt a szerencsétlent is behozzák. Ott a frizsiderben a két üveg Pepsi s a két üveg sör. De itt lehet ezt hagyni? A dolgomra se merek kimenni, mert közben...

2. Szörnyű egy este! S mindennek mindig akkor kell összejönnie, amikor szolgálatos vagyok. Egy hete nem volt semmiféle baleset, s akkor pont most... Azzal a marha részeg autóssal kezdődött a zrí! Hát nem elvitte az állat a sorompót mindenestől. Hajrá, utána teljes gőzzel. S akkor jön ez a sze-

rencsétlen, szépen bekávézik, s egyenesen a legjobb járőröm motorja alá sétál, s azt is kinyírja. Én pedig töltöm itt a drága időmet potyára, közben a daciás muki már árkon-bokron túl jár. Kíváncsi vagyok, hány karambolt csinál még útközben. Gyönyörű jelentés lesz ebből holnapra. „S te, fiacskám, közben hol voltál?" – kérdi majd a parancsnok. „Tetszik tudni, a kórházban" – s hiába magyarázom, hogy többfelé nem tudok szakadni…

3. Keserves egy este. Az ember egészen szabályosan hajt. Abszolút szabályosan, csak éppen száztízzel… Hát mit lehet tenni, ha a másik a kanyart is körülbelül ennyivel vette? Ott pislogott előttem, jelezte, hogy előzni akar. Téboly, hogy mit jelent a megszokás… Olyan részeg, hogy csak úgy elviszi a sorompót, de azért jelez! Nem ő. A reflexei. Hülye! Úgyis utolérlek! Még egy kis gázt… Repülni kellene, amíg nem késő. Ha eléje vágok, talán mégis megáll… Csak közben ki ne nyírjon valakit! Még egy kicsi… S akkor a jelzőlámpa helyett egyszerre az orrom előtt egy nagy feketeség. Éppen úgy, mint amikor a kocsiban hirtelen felcsapódik előttem a motorház teteje… Most tényleg repülni kell, különben mindennek vége! Előre és jobbra, az árok puhább… S még van képük engem vizsgálgatni, hogy nem vagyok-e részeg! „A szabály az szabály!"

4. Szerencsétlen egy este! Nem vagyok babonás, de még a halászengedély után sem fordultam vissza, hogy biztosan szerencsém legyen. Egy nagy halat akartam fogni… Megígértem a fiamnak, s most tessék. Pedig olyan jól indult minden… Ülök a tó partján. A szúnyogok muzsikálnak. Nem tudom, miért mondják az emberek, hogy csak a tücsök muzsikál. Csak persze fül kell hozzá. Olyan ez is, mint a szimfonikus zene. Anni imádja. Én sehogy sem tudom megérteni. Egy kicsit szemtelen ugyan ez a zenekar, de sebaj, ezért találták fel a cigarettát. Majd befüstölök nekik… Hát persze, a pálinka sem rossz… Na, isten-isten! Anni sem rossz leány, pedig mindenki

annak tartja… Csak egy kicsit bolond. És zenemérgezést kapok tőle. De nem azért hagyom ott… A fiam, hiába! Megfogom neki a nagy halat, s azzal megyek haza. Vettem három cirkuszjegyet. Legyen az asszonynak is karácsonya! Ki kell békítsem valahogy… A srác biztosan élvezni fogja… Be jól melegít ez az itóka. Nem húznak az átkozottak! Még csak nem is birizgálják… Pedig mézet is raktam a puliszkába.

A baj akkor kezdődhetett el, amikor rájöttem, hogy késő van. Hal sehol, legalább a cirkuszból ne késsünk el. Gyorsan kiiszom a maradék pálinkát, az üveget már nem cipelem haza, de azért kár volna kiönteni… Fel a bicajra! Egy kicsit rázós még, de már látszik a jó, sima aszfalt. Ott csak úgy repülök, s azért sem kések el! Itt egy kis emelkedő, itt meggyúrjuk… Ugye, milyen jól megy? De menjen is, nem vagyok még öreg legény… Ez az! S most szép nagy ívben fel az aszfaltra!… Akkor jött az az átkozott motoros…

1. – *Hát kérem, ez agyalapi törés. A vér lecsorog a tüdőre, és saját magában vérzik el. Minden köhögésre sugárban dől belőle. Maga is látja, nem lesz ebből gálickő. Aspirátort, nővér!…* Legalább cigarettám volna… Úgy kiszáradtam, köpni sem tudok. Mi lenne, ha itt hagynám, s elmennék meginni a sört?… Úgyis meghal… Egészen biztosan meghal… Hogy is menthetném meg?…. Legalább ne volna ilyen meleg… *Ilonka! Az új perfúziót!*

2. – *Középtermetű, barna hajú férfi, harminc-harmincöt éves. Különleges ismertető jele nincs…* kivéve azt, hogy részeges disznó. Hogy csapna bele az istennyila minden rohadékba, aki ivás után volánhoz ül…. Még ha biciklikormányhoz is! Legalább a legjobb emberemet ne vonta volna ki a forgalomból! Most hol az a milic, aki azt a muksót utoléri? Ez kaszkadőr volt a filmgyárban. Egy kicsit művésznek képzeli magát a jámbor. De ami az övé, az az *övé… Kérem, doktor úr,* fejezze be *a kollega vizsgálatát is, mennem kellene…*

3. – *Hetvenhat kilós vagyok. Pontosan hetvenhat…* Vallatnak, fél lábra állítanak, az ujjamat csukott szemmel az orrom hegyére kell tennem. Kész cirkusz! Hát nem volt elegem mára?… Az arcom kékre dagadt, a fejemen egy óriási turbán, azt sem tudom, mi van alatta. S ha arra gondolok, hogy szabályosan hajtottam!… Vért is vesznek, nem veszítettem eleget… *Szorítom, hogyne szorítanám!…* Az egyetlen dolog különben is, amihez kedvem lenne. Összeszorítani az öklömet, *és… Jó, nem mozgok. Persze, hogy könnyű keze van.*

4. Azóta én vagyok az áldozat. A fejem kettéhasadt, s én nem tudok, nem tudhatok semmit. Még azt sem, hogy élek. A vér lecsorog a torkomon. Fulladozom. Jó vastag a cső, amin szívják. Csak úgy szortyog. Utána egy kicsit könnyebb. A karomat is állandóan szurkálják. Hol beadnak valamit, hol kivesznek. Most éppen kivesznek. Ami a szájamon folyik, az miért nem jó nekik?

2. – Az *áldozattól is le kell majd venni az alkoholémiához szükséges vért. Kérem, siessenek!*

…Te jó ég, hogy tökölődnek! S közben a pasas, az megy, mi az, hogy megy, rohan… S a főnök!

…A feleségemnek sem telefonáltam. Vár engem haza a cirkuszjegyekkel. Cirkusz kell neki! Persze, hogy igazságtalan vagyok. Ül otthon naphosszat, és vár rám. Sohase tudja, mikor jövök, s ha jöttem, mikor cseng a telefon, hogy ismét menjek. Aki nincs benne nyakig, az nem tudja elképzelni sem, hogy van itt ingyencirkusz éppen elég, valódi életveszély, védőháló nélkül. De ez neki nem érvényes, mert közben nem hallja a dobpergést, s utána a cukktronbont… Már megint őt szidom szegényt. Szóval, telefonálni kellene… Hanem… de akkor nem kapom el a pasast… Kérem, igyekezzenek egy kicsit.

3. Könnyű, fehér keze van, nem akármilyen. Bár a lelke volna ilyen finom, akkor nem hozna ide vizsgálatra, e mellé a halódó mellé. Akkor megértené, milyen nehéz ezt végigcsi-

nálni. Idehoz, hogy nézzem, hogy lássam… Mert igen, végső soron én gázoltam el. De mi a fenéért szaladt elém? Kötelező előnyadása volt. Hova rakta a szemét? Persze, ez semmit sem változtat a tényen, hogy ÉN tapostam el. Az orvos azt állítja, meg fog halni… Az meglehet, mert ugyancsak ömlik belőle a vér. A filmgyárban legalább tudta az ember, hogy a delikvens piros festéket okád. De ez valódi!… S a veszély is az! Bepólyált fejjel állítok haza, anyám rosszul lesz. Szegény Édes! Félti a fiát: Ennyije maradt, és kész. Minden reggel keresztet vet magára, amikor kihajtok a kapun… Hűvös van itt. *– Mondtam már, hogy egy kortyot sem ittam. Csak tejet, édes anyatejet, érti?!*… Vihar lesz. Tőlem lehet… Tőlem minden lehet… Hogy milyen meleg lett… S milyen sötét…

1. *– Ne tátsa a száját, Ilonka! Nem látja, hogy elájult? Fektesse le gyorsan! Nem tanulják meg soha, hogy az ájult embert nem szabad felültetni! Na látja! Azonnal jobban lesz… Még* csak ez hiányzott! Egy szentimentális rendőr. Nem kellett volna idehozni az áldozat mellé, legalább ne lássa. Az ember azt hinné, hogy ezek edzettek… bár, ebben a melegben… Lehet, hogy csak ez az oka. Mindegy… El kellene menni a Pepsi után, de ezt itt nem lehet magára hagyni egy pillanatra sem. Túl korán vagy túl későn születtem, csak ez a baj. Na, meg hogy éppen ma vagyok szolgálatos… Húsz évvel ezelőtt már rég halott lenne…

S akkor nem volna semmi hézag. Száz év múlva talán meg lehetne menteni. Bár nem tudom elképzelni, hogyan… Persze, ha el tudnám képzelni, akkor rögtön meg is próbálnám. De így csak kínozom. Vagy ő kínoz engem?… Nekem nehezebb, mert gondolkozom… Szóval, kínozzuk egymást még egy darabig. Vajon kicsoda? Várják-e haza? Talán van gyermeke?! *Új perfúziót! Tegyen bele Kalciumot, C-vitamint, Venostatot, két fiola Epszilon-amino-kapronsavat. János menjen fel, s hozzák le a légzőkészüléket. A Dragert!* Mintha bizony vol-

na még egy másik is. Meg vagyunk mi lőve. Ha véletlenül befut valami még az éjjel, akkor játszhatom az úristen szerepét… Döntsem én el, hogy kit hagyok meg a készüléken és kit ítélek halálra. Kurva egy szakma… Csak legalább esne már, mert tusolásra semmi kilátás… Annak a Jánosnak is lehetne annyi esze, hogy a Pepsit is lehozza… *Az aspirátort kérem!…*

2. – *Jaj, doktor úr! Legalább ezen segítsen! Azt mondta,* a *másik úgyis menthetetlen. Hagyja azt, törődjön ezzel! Értse meg,* ez *a legjobb szakemberem….Tényleg* jobban lett. Honnan tudta, hogy azonnal jobban lesz, hiszen rá sem nézett? Egyfolytában azt a félholtat bizgeti! Mégis csak telefonálok az asszonynak. Még azt hiheti, hogy valami bajom esett. Menjenek el nélkülem a cirkuszba. *Készen* van az *a jegyzőkönyv? Kérem, írják már alá. Maga is, nővérke. Reggel óta úton vagyok!… És* fáradt, nagyon fáradt…

1. – *Viszontlátásra, kapitány úr! Lehetőleg nem itt, és nem ilyen alkalomból!…* Végre, hogy elment! A szent bürokrácián kívül semmi sem fontos… Vegyünk le vért az áldozattól!

4. Értem már. A milic tudni akarja, hogy ittam-e? S ha igen, hát mennyit! Meg akarja állapítani, ki a hibás. Hát, inni éppen ittam… De mit ér vele, ha kideríti? Hiszen azt sem tudja, ki vagyok? Mégis azt akarja, legyek én a hibás. Ezt az orvost nemigen érdekli, ki a hibás. Pedig ez sem tudja, hogy ki vagyok. De a cigarettámat azért elszívja. Mi az, doktor úr? Most nem büdös a National?…

1. – Végre lélegzik a gép. Csak venné át a ritmust. Neki lenne könnyebb. Most elszívhatok egy cigarettát. Így ni… a fal hidegebb… Legalább ennyi! A jógázók szerint öt perc alatt is kipihenheti magát az ember, csak teljesen el kell ernyeszsze az izmait. A lábammal kezdem… Ez megy! Tovább… A kezem is elernyed. Kellemes hűvösség járja át. A törzsem is… A szememmel van a baj. Hiába csukom be, mindig vibrál. Máskor sohasem vibrál, csak ilyenkor, amikor a hullapózt gya-

korolom… Ilyenkor gondolkozni sem kellene… De ki tudja ezt megcsinálni? Csak EZ itt! Ez már semmit sem tud. A jógik szerint ez az abszolút pihenés. Abszolút hullapóz! A fene enné meg!… *Csak nincs valami baj? Jó, akkor még elnyúlok egy kicsit.*

1. 4. Csak az bánt, hogy nem tudják, ki vagyok. Fogalmuk sincs. Pedig nekem is van egy nevem. János vagy György, vagy Avram vagy valami. Egyfolytában úgy emlegetnek, hogy az áldozat. Pedig ez nem név. Ha az igazi nevemet tudnák, akkor értesítenék a feleségemet, ha van feleségem. Biztosan van, és azt hiszi, megint Anninál maradtam. Pedig megfogadtam neki, hogy többé soha sem maradok Anninál. Nem is maradtam volna… De most utoljára még egyszer őt is szeretném látni. Persze az ember ezt nem tudhatja előre. Amíg úgy néz ki, hogy élünk, addig mindenről egészen másképpen gondolkozunk. Márpedig az orvos biztosan állítja, hogy meghalok. A szembogaram tágul, s a szemeimet minduntalan a sérült oldalra fordítom. Az orvos ezt rossz jelnek tartja.

– *Figyeljék meg, kérem! Igen jellegzetes tünet. A beteg nézi a saját sérülését. Természetesen a prognózis szempontjából ez…*

Nem értem, akkor miért forgolódnak mégis itt körülöttem. Ez az ember azt hiszi, van isten, és csodát fog tenni. Azt akarja, csak azt akarhatja, hogy kihúzza az időt az élettől – a csodatevésig. Az már nem az ő dolga. De ami az ő dolga, azt teszi. Ez a készülék persze elég istenátka. Olyan hülyén dübörög… Bfu-dupp! Bfu-dupp! Csak már hagyná abba! Vagy legalább ne mindig olyankor akarná belém nyomni a levegőt, amikor az kikívánkozik belőlem. Amikor pedig belélegeznék, akkor ellopja, visszaszívja az életet. Mégis hagyom, hadd csinálják a dolgukat. Mi mást tehetnék? Csak azt ne képzelje valaki, hogy én a géphez alkalmazkodom. Váltson ritmust a masina! Elvégre, ő a gép!… Én az ÁLDOZAT vagyok. Mintha létezne

valami pogány huszadik századi istenség, aki éppen engem követel áldozatnak! Vagy mintha én akartam volna feláldozni magam? De kinek? És főleg MIÉRT? Miért érdemes önmagunkat feláldozni?... Elég ebből a cirkuszból! Hagyjanak nyugodtan felfordulni, vagy ha nem, hát én megyek! Most, rögtön. Haza, vagy valahova... Nem ide indultam!

Nem igaz, hogy nem érzek semmit. Nem igaz, hogy nem tudok semmit. Tudom, hogy van fiam, tudom, hogy várja a halat, várnak engem. Érzem, hogy nyom a cső, szúr a tű! Elég! Kitépem! De... jaj, nincs erőm! Lefognak, lekötnek. Ez a modern kuruzsló rám szabadította az embereit, s most azt tesznek velem, amit akarnak. Ez a fajta kiszolgáltatottság minden másnál fájdalmasabb... Mosolyog! S milyen elégedetten mondja: – *Jobban van! Nem lehetetlen, elhúzhatja még egy-két napig.*

De ha én nem akarom ezt a percre, napra kiszámított, előrejelzett gépéletet?! Akkor mi van? Mi van akkor, ha én már semmit sem akarok?! Semmi mást, csak azt, hogy magamhoz térítsenek. Csak öt percre. Csak annyi időre, amíg bemutatkozom. Meg akarom mondani, hogy ki vagyok, ki voltam... De ahhoz nem értenek. Impotens banda! Akkor legalább hagynának békén! Ha ezt nem lehet, akkor én már semmit sem akarok. Semmit sem tudok. Igazuk van. Az orvost is becsaptam az előbb. Az a pár mozdulat reflex volt csupán.

– A *beteg állapota változatlan. Lefekszem egy órára, mert holnap is nap van. Ha valami történik, azonnal értesítsen...*

De ha még tudnék valamit, akkor biztosan AKARNÉK is. Először is ÉLNI, aztán... ha nem lehet, hát... valami egyebet... valamit... addig is, amíg meghalok. Mindegy, hogy mit. Lehet valami egészen mást, mint amit itt a képzelet rám rakott. De valamit egészen biztosan akarnék... ha egyebet nem, hát aludni... hogy ne tudjak még ennyit sem!

Ne tudjak semmit!

Meghalni könnyű

– Gyorsan, gyorsan! A hármas ágy…

– Mi történt, meghalt?

– Nem tudom, de nem lélegzik. Cianotikus.

Már megint. Ma már harmadszor. A beteg mellkasán nem mozdul a takaró. A mesterséges légzőkészülék néma, mint egy üres szekrény. Mint egy fölösleges bútordarab. A légzsák petyhüdten lóg, és a gép kontrollégője, amely máskor parázsló örökmécses, most fekete, alvadt vér.

– Hát persze… ismét áramszünet.

Az orvos a szájába veszi a cső végét, és a saját tüdejéből préseli bele a levegőt. Ritmusosan, ahogyan a gép csinálja.

– Legalább telefonálhattak volna… bár a kórházaknak… úgyis csak ülnek… a villanytelepen… és ez a nővér is… későre hívott… a szíve még működik…

Pár perc múlva nagyot sóhajt a gép, felizzik a vörös égő. Intelligens drótocskákban feszül az erő. Ismét lélegzik a műtüdő a beteg helyett.

Az orvos szédülten egyenesedik ki, színes köröket lát, és arra gondol, hogy mégis csak ügyesek azok ott a villanytelepen, hamar kijavították a hibát. Hű, micsoda rohanás lehetett ott… ott is! Letörli a beteg arcáról a hideg verejtéket és cinkosan a pihegő nővérre kacsint. Ügyes leány! Idejében észrevette a bajt. Aztán a saját homlokát is megtörli. Azon melegek a cseppek…

A beteg csodálkozva néz körül, mint álmából felijesztett csecsemő. Hű, de jót aludtam – gondolja –, és szeretne egy nagyot nyújtózkodni. Egy pillanatra elfelejti, hogy minden izma béna. Álmodtam is valamit. Azt, hogy a gép megállt, csöve a nyakamra tekeredett és… Ugyan, badarság, hiszen a ké-

szülék működik. Valami egészen mást, nagyszerűt álmodtam, de mit? Nem emlékszem. Minden esetre nagyon jót aludtam. Úgy látszik, ez a javulás jele. Meg fogok gyógyulni! Azt hiszem, ha még egy ilyen jó éjszakám lesz…

Az orvos pedig ezt gondolja: Most sem halt meg… Nem tud végre meghalni ez a szegény fiú. Minden izma béna, már ötödik hónapja gép lélegzik helyette. Teljesen reménytelen eset. Mesterséges légzés, mesterséges táplálás, mesterséges élet. Hát élet ez? Meddig bírja még? Semmi értelme az egésznek. Jobb is lett volna, ha most későn érkezem. Vagy talán ha én kikapcsolnám a készüléket… Öt percen belül vége lenne. A kis kapcsoló éppen olyan, mint egy éjjeli lámpáé. Balra kattintom, és kész. Az történne, ami az előbb, amikor nem volt áram… A családja is megnyugodna. Nem is csoda, öt hónap után… Neki is jobb lenne, nekünk is. Hát akkor?

A beteg kinyitotta a szemét. Már csak az nem volt béna. Nagy barna szemei voltak. Kinyitotta, lehunyta, rövid ideig az orvosra, majd kitartóan lefelé nézett. Aztán elölről kezdte a szemmorzét. Valamit közölni akart, de vajon mit?

Mind gyakrabban pislogott, s közben arra gondolt, hogy ez az orvos nem tud semmit. A profnak minden viziten azt mondja: „A beteg állapota változatlan!” Pedig ez nem igaz. Tegnap is úgy éreztem, hogy bizsereg a bal hüvelykujjam, és szinte meg tudtam mozdítani. Akkor miért változatlan az állapotom? Világos, hogy javulok. Ha csak egy kicsit segítene, meg tudnám mozdítani az ujjamat, sőt a lábamat is.

Érzem magamban az erőt. Csak valaki meg kellene adja az első lökést. Csak a legelső lökést, aztán mozognék én magamtól a végtelenségig… örökké. De ez nem érti, semmit sem ért. Hogy magyarázzam meg neked, édes doktorkám, hogy csak egy kicsit kellene megpöccintsd itt…. nem is itt, hanem ott… vagy még inkább… Hát mért nem tudod magadtól? Neked kellene tudni!

Ember! Ne keresd a cigarettát a zsebedben. Ne menj ki! Maradj velem, és lökd meg ott, ahol kell…

A készülék sziszegett, fújtatott, emberien végezte gépies kötelességét.

Az orvos a folyosón füstölt és egy régebbi betegére emlékezett. Megesett leány volt, a vizsgálóágyon vetélte el öt-hat hónapos magzatát. A világra jött csupa fej volt és körömtelen végtagcsápok. Az ilyesmi a törvény előtt még nem is élet. Éppen a vederbe akarta csúsztatni, amikor –úristen! – felsírt a félkilós nyákélet. Az egyetemen úgy tanítják, vízbe kell fojtani az ilyet, hisz lehetetlen életben tartani, és akkor már jobb, ha az anya sem emlékszik a sírására. Ez is orvosi kötelesség! Tudta a leckét, de mivel a vederben nem volt víz, ujjaival szorította el az alig-élet nyakát. Nem mert odanézni.

Ami ezután történt, amíg él, nem felejti el. Az ujjaira két békalábnyi hártyás kezecske fonódott és megpróbálta szétfeszíteni, lefejteni őket. Akkor az egész mindenség befért a tenyere alá. Ott vonaglott, tátogott és kapkodta a szokatlan levegőt, mint horogra akadt kis hal. Elengedte, nem tehetett másképp. A törvénytelen élet még órákig nyöszörgött egy penicillinesdobozban a szekrény alatt, az anya az ágyban, az orvos a szomszéd szobában.

– Hát nem! Nem kapcsolom ki a készüléket. Nem vagyok isten. Miért? Attól válok emberibbé, hogy hagyom tovább szenvedni? Ez szadizmus. Az én szakmai-orvosi szadizmusom. Ha már biztosan gyógyíthatatlan betegség… Persze, de hátha… Semmi hátha! Ezt jól tudta az orvos, de azt is vallotta, hogy az embernek joga van az élethez, de joga van a halálhoz is. Mégis meghagyta a gépet az embernek.

A nővér gyermektápszert fecskendett be a betegnek. Nem érezhette az ízeket, hisz csövön át kapta, de a jóllakottság öröme és az egyenletesen szusszanó gép biztonsága elbágyasztotta. Az asszonyára gondolt…Tegnap ismét meglátogatott.

Sírdogált szegény. Biztosan neki sem könnyű. Milyen szép asszony. Azt mondta, most sokáig nem jöhet, felgyűlt a munka. Nyilván, minden délelőtt dolgozik, ha már így van. De attól még felszállhatna a déli vonatra, éjfélre hazaérne. Akár mindennap bejöhetne, úgy mint eddig. Egészséges, megtehetné.

De neki dolga van… mit törődik ő velem. Biztosan kapott magának egy másik férfit. Azóta van dolga… Én akár meg is dögölhetek tőle… Pedig ő a hibás, amiért megbetegedtem. Mondtam, hozzon fahéjas almabefőttet, hát hozott? Dehogy hozott! No, csak gyógyuljak meg, majd én megmutatom neki, a hitvány ribancának! Azt a büdös kant pedig… annak betöröm a fejét. Kocsilőccsel, hogy reccsenjen. Csak már legyek egészséges…

Persze, nem gyógyulok meg egyből. Eleinte még gyenge leszek. Sebaj, az idén még nem dolgozom, inkább eljárogatok halászni. Csukászni a régi halastóba. Élő hallal fixre megyek. Vagy inkább nyelővel fenékre, azt a harcsa is felszedheti. Kisétálunk szépen az asszonnyal és üldögélünk a parton. Én figyelem az úszókat, ő horgol. Olyan szép ujjai vannak… és micsoda hallevest főz – csodálatos asszony! Doktor, doktor! Bizsereg a hüvelykujjam! Éppen úgy, mint a múltkor. Talán mozgatom is, csak nem tudok odanézni. Nézze már meg, legyen szíves…

Gyógyulok, tér vissza az erő belém! Nézd! Ó, te fehér köpenyes analfabéta, nem tudsz semmit, csak azt fújni, hogy a beteg állapota változatlan… Miért nem nézel ide?

A beteg sűrűn pislogott, tekintete az orvosét kereste. A beteg örvendett és gyűlölt egyszerre. Csak azt nem tudta, hogy a bizsergés a további romlás jele. Az orvos észrevette, hogy akar valamit, de nem értette. Beadott egy altató injekciót…

Ma is beszélt a beteg feleségével. Haza akarják vinni. Hiába magyarázta, hogy gép nélkül perceken belül halott, az asszony csak mondta a magáét.

– Szegény emberek vagyunk, túl sokba kerülne a halottszállítás, s ha úgysincs segítség, minek tovább kínozni… már az egész család betege az esetnek…

– Ha leállítom a gépet, meghal. Azt akarja, öljem meg?

– Ó nem, dehogy… de csináljon valamit! – Mit? Meggyógyítani nem lehet, megölni nem akarom. Hát akkor?

Az asszony haragosan távozott, és valami olyasmit morgott, hogy hát akkor fordulj fel… Az orvos mosolygott, és arra gondolt: vajon kinek kellene felfordulni, neki vagy a betegnek? Bár neki mondta, mégis a férjének szánta.

Alig várja, hogy végre elpusztuljon az a szegény. Micsoda elvetemült nőszemély.

Pedig nem az. Ez az asszony szereti a férjét még most is. Most is, amikor a szeretett férj, a dédelgetett beteg, a huszonhat éves emberroncs már csak egyetlen hasznos dolgot cselekedhet a szerető feleség, a gondos család, az életerős rokonság érdekében: haljon meg minél hamarább. Hogy aztán zenekarral kikísérhessék a temetőbe, a képét évekig gyászszalaggal keretezzék, és sírhassanak, valahányszor eszükbe jut. Mert szerették és most is szeretik. Igen. Nagyon szeretik.

De legyen már vége a szenvedésnek. Ó, nem. Nem a beteg megváltásáról van szó. Az kereszténi blabla. A család szenvedésének legyen vége! A betegség és a velejáró szenvedés kizárólag a beteg dolga, egyedül reá tartozik. Hiába, egyedül születünk és egyedül halunk meg. A család csak a következményeket szenvedi el, bár igaz, az sem könnyű.

Lám, a beteg még él, de családja már nem bírja az idegfeszítő várakozást. Nem bírja türelemmel. Erre az élő halottra már rá sem bírnak nézni. Nekik olyan halott kell, aki él az emlékezetükben!

De legyen már vége, temessék el, gyászolják meg és felejtsék el, mert az életnek mennie kell tovább. De a haldokló meg akarja állítani az életet!

A gép ritmikusan pufog és az örökmécses minden belégzésnél hunyorít egyet. Az elalvó beteg szempillái párhuzamos rácsai mögül még rácsodálkozik a mosolygó orvosra. Gondolatai is álomszerűek.

A párhuzamos vonalak a végtelenbe nyúlnak, azokon kell végig mennem. Nem igaz. Csak az egyiken, nekem csak egy vonalam van. Azon kell haladnom... Megvan! Ez az enyém! No, most szépen, óvatosan, mint a járdaszegélyen gyermekkoromban. Elég széles, de vigyáznom kell, nehogy lecsússzon a lábam, mert akkor szörnyű zuhanás következik. Én vigyázok. Nem nézek se jobbra, se balra, csak előre... Nocsak, az orvos éppen a vonalamra állt és vigyorog rám... Hé, állj félre az utamból, ez az én vonalam. Csak az enyém, és csak én járhatom végig. Ne zavarj! Különben is, hogy lehet nevetni, amikor az ember ilyen komoly útra készül...

A nővér feketét hozott vastag, törött fülű kórházi csészében. A kávétól keserű lett az orvos szájíze, keserű, de mégis üdítő, mint a felfedezett igazság. Jól emlékszik még arra a napra, amikor megmondta a családnak, hogy nincs mentség. Kétségbeestek, de nem nagyon hitték. Később fővárosi professzorok receptjeit, kivágott újságcikkeket, sőt a freidorfi kenőember tanácsait is lejegyezték, és egybekötve hozták egy bőröndnyi külföldi gyógyszerrel. Mindenben hittek, és mégis állandóan sírtak. Akkor gyászoltak igazán. Aztán belefáradtak, belefásultak, és megadással várták az elkerülhetetlen véget. Eleinte kissé kíváncsian, majd egyre türelmetlenebbül, végül ordító nyugtalansággal.

Most tartanak itt, de azt is tudom, mi következik ezután. Ha majd végre-végre vége lesz, mindannyian fellélegzünk. A halottat megsiratjuk, mert ez jár neki, és nekünk is jó. Egy kicsit sajnálhatjuk magunkat. Tudatunk mélyén, ha szégyenkezve is, de ujjongunk: milyen jó, hogy ő fekszik ott és nem én! Rögtön meg is dorgáljuk magunkat, és rettegve lessük gyá-

szoló szomszédunkat, vajon nem találta ki rejtett gondolatunkat? Ne féljetek, emberek! Az is retteg, mert ugyanarra gondol! Mikor a részvétet kívánók jönnek, mégis kicsúszik a szánkon: „Nyugodjék békében, de sokat szenvedtem!”.

– Szóval állítsam le a gépet? Egy apró kattintás balra, és jöhetnek az ujjongó túlélők, a nyugodtan gyászolók, az önmagukat siratók.

Ne csodálkozzatok hát, ha nevetek, mert tudom, mi van bennetek. Belátok a fekete krepdesin és az arcotokat borító műanyag bánatszemfedő alá…

Nem csodálkoznék és ti se csodálkozzatok, ha ugyanakkor sírnék is, mert azt is tudom, mi van énbennem… Ugyanaz.

Eljött Hippokratész

A tavasz első napján terjedt el a hír, és estére már az egész város tudta. Bár mindenki hallotta, senki sem hitte.

A fiatalok nevetve legyintettek, nem érdekelte őket. Számukra a halál valamilyen bizonytalan fogalom. Tudják, hogy van, de azt hiszik, rájuk nem vonatkozik.

A megfontolt derékhad buta viccnek, tudománytalan koholmánynak tartotta a hírt, amely csak arra jó, hogy zavarja az embert komoly munkájában.

Az örökké panaszkodó, beteges öregek bizalmatlanul csóválták a fejüket, hisz már annyiszor csalódtak az életben. Ők már megbarátkoztak a halál gondolatával. Egy picit mégis reménykedtek, hátha, hátha… A Gyárvárosban azt beszélték, Amerikából hozták, szörnyen drága, meg hogy csak negyvenéves korig adják. Aki öregebb, mehet az ócskavasba, úgysem jó már semmire nemsokára…

A dolog úgy kezdődött, hogy felrobbant a műanyaggyár egyik részlege. Többen szörnyethaltak, négy munkás pedig

olyan súlyos égést szenvedett, hogy megmentésüket még csak remélni sem lehetett. A haldoklók már az utolsó légvételeket harapták ki a gyárudvar füstjéből, amikor egy fiatalember furakodott a nyüzsgő fehér köpenyesek közé. Gyorsan kevés rózsaszínű folyadékot fecskendezett a már szederjes emberbe. Ami ezután történt, döbbenetes volt.

Sohasem látott csoda! A haldokló felpattant, csodálkozva körülnézett, és mit sem törődve azzal, hogy a hús cafatokban fityeg le róla, felkapott egy vedret és rohant tüzet oltani…

De már talpon volt a második is, akinek fél karját letépte a robbanás és teljesen kivérzett. Erélyesen a babonásan reszkető tömegre mordult:

– Mit bámulnak? Nem látják, hogy ég a gyárunk? Inkább segítenének! A harmadik egy fiatal lány volt. Ruháját is leperzselte a láng. Szégyenlősen magára tekert egy gyékényfonatot, a haja még füstölt. Úgy állt, mint egy élő fáklya, és zavarában mosolygott.

A negyedik nem mozdult. Még egy injekciót kapott, akkor sem. Sajnos, itt elkéstünk. Ez már halott! Az utolsó halott!

Az ámulatból legelőbb a mentőorvosok tértek magukhoz.

– Ember, mit csinált? Maga varázsló, vagy maga az isten? Mondja, mit adott nekik? Hogy hívják magát?

Az ismeretlen addigra már bent ült a kocsijában, és csak ennyit szólt vissza:

– Hogy hívnak? Hm… Mondjuk Hippokratész.

A kis cserebogár kocsi ügyesen kikerülte a hatalmas mentőautókat, és már rohant is az úton…valamerre.

A tömeg csak most kezdett felocsúdni. Halkan beszélgettek, mint nagy vihar idején. Néhányan a leány haját oltották, zsebkendőt adtak neki. Mások az autó után rohantak. Aztán mind hangosabban magyarázták a csodát, mintha a másik nem látta volna ugyanolyan jól.

Csak az orvosok szívták némán a cigarettájukat, és nem mertek egymásra nézni. Nem értették, mi történt. A túlélőket mindenesetre a kórházba szállították.

A Városi Tanács kiadta a körözvényt, és nyomozó szervei az egész várost átkutatták, a pincéktől a padlásokig.

A rádió és a hangosbeszélő a magát Hippokratésznak nevező egyén személyleírását harsogta.

A templomokban csodáról prédikáltak, az orvos professzorok kikapcsolták a telefonkészülékeket, a gyárvárosiak pedig már azt is tudták, hogy tizenkét marslakó repülő csészealjjal érkezett a helyszínre, és a saját vérüket ömlesztették át.

Mindenütt nagy volt a zűrzavar.

Hippokratész csak másnap reggel került elő. Egyik éjszakás nővér ismerte fel a rákos betegek osztályán, amikor éppen az utolsó halálra ítéltnek adta be az injekciót. Rögtön telefonált.

– Maga hol volt eddig? – förmedt rá a helyszínre érkező rendőr.

– Hol lehet egy orvos? A kórházban. Az éjjel végigjártam az összes kórházat, és beoltottam minden beteget.

– És mi éppen a kórházakban nem kerestük!

Az orvos mosolyogva ment a rendőrkocsi felé a két büszke egyenruhás között, akik a biztonság érdekében mindkét csuklóját szorosan fogták.

Aznap senki sem halt meg a kórházakban, és a következő napokon sem. Sok vélemény született és még több találgatás. Senki sem tudott biztosat, Hippokratész eltűnt…

Végre megjelent a hivatalos közlemény:

„A Városi Tanács a lakosság tudomására hozza, hogy városunk szülötte, dr. Hippokratész, hosszas tudományos kísérletezés eredményeképpen – amit a Tanács érdeklődése kísér figyelemmel és messzemenő anyagi támogatásban részesít – felfedezte az ÖRÖK ÉLETET ADÓ GYÓGYSZERT!

Nincs többé halál!

A hippokratészi anyag képes az emberi testet alkotó sejtek pusztulását megakadályozni. Aki egyszer megszületett, többé nem hal meg. Csodálatos időket élünk, és életünk a végtelenségig tart.

Éljen az örök Élet!

Le a halállal!

Éljen Hippokratész és a Városi Tanács!"

Őrjöngött a város. Az utcákon emberek ezrei kurjongattak, sírtak és kacagtak, ordítoztak. Mindenki egyszerre beszélt. A műanyaggyáriakat és a rákosokat – akik már megkapták a csodaszert – a vállukra emelték. Főleg a fiatalok örvendtek. Itt-ott akadt még egy pesszimista, aki hümmögött, hogy „na, majd meglátjuk!", de a nagy többség fenntartás nélkül hitt.

Hirtelen elhalt a zaj, a rákosokat a kövezetre dobták, és a tömeg némán vicsorgó fogakkal futni kezdett.

Az emberek megrohamozták a kórházakat. Egymást tiporva-taposva többen összeverekedtek, mert mindenki elsőnek akart a kapun bejutni, hogy magának az örökkévalóságot biztosítsa. Több gyermeket agyontiportak, még mielőtt sorra kerültek volna.

Egy terhes nőből kipréselték a magzatot. Mindketten elpusztultak, mert akik még nem kaptak Hippokratész-tablettát, nem voltak hajlandók lemondani az elsőbbségről. Kiabáltak ugyan, hogy hagyják előre menni az asszonyt, de senki sem állt félre az útjából. „Kérem szépen, mi sem tudhatjuk, hogy melyik percben jön el értünk a halál!" – mentegetőztek. „Hátha utolsó perceinket éljük, és már oda sem jutunk az asztalhoz!"… „Nem! Szó sem lehet róla! Kapjon az asszony is, de csak utánam…"

A megnyomorított anya kivérzett az emberek lábai alatt, a kényszerszülött megfulladt.

A szerencsések, akik már lenyelték az örök élet kulcsát, izzadva, elégedetten, de halálos nyugalommal méltatlankodtak:

„De kérem, emberek! Ne legyenek állatok! Várjanak türelemmel, van elég tabletta és olyan gyorsan menne, ha nem tolakodnának!"

– Micsoda emberek! Mint a vadak! Ha szépen, fegyelmezetten, kettősével sorba állnának. Hiszen nem kérik a nevet, lakcímet, csak a kezembe nyomtak egy tablettát, ilyen picit, ni... egy pohár víz, és kész is.

– Maga fogja be a pofáját! Már a hasában a gyógyszer, de szeretném látni, mit csinálna az én helyemben?... És tovább gyilkolták egymást.

– Szörnyű népség! Én jót akarok nekik, ők pedig... De mi közöm hozzájuk – vont vállat a jóakaró –, öljék meg egymást.

– Különben a Városi Tanács jobban is megszervezhette volna – magyarázta egy másik a már szintén örökéletűnek. – Ezt nem így kell csinálni, kérem! Idejében össze kellett volna írni a lakosságot, elkészíteni a pontos nyilvántartást, legépelni a névsorokat és szétküldeni, hogy mindenki csakis a saját lakhelyének megfelelő egészségügyi körzetben, a munkahelyén, az iskolában, előre megszabott órában kaphassa meg a neki járó fejadagot. De így... ezekkel a népekkel, ilyen szervezéssel – tiszta fejetlenség!

Így beszélgettek az elégedetlen elégedettek, a legkönnyebben boldoguló erősek, akik éppen ezért bírálhatnak.

Estig több mint háromszázezer adagot osztottak ki, pedig a városnak csak kétszázezer lakosa volt. Éjféltájt még hosszú sorok türelmetlenkedtek az egészségügyi intézet előtt. Szerencsére az emberek nem tudták, hogy fogytán az oltóanyag.

Az éjszaka folyamán a Városi Tanács újabb határozatot hozott. Lezárták a várost. Az állomást, a repteret csupa olyan rendőrökkel árasztották el, akik még nem kapták meg a csodaszert. Ezeket viszont olyanok őrizték, akik már kaptak.

Ezentúl csak városi személyazonossági igazolványra osztották az örök életet. Aki nem volt állandó városi lakos, azt kitoloncolták a bentlakók nagy megelégedésére.

Másnap estig mindenki megkapta a neki járó adagot, és elfogyott az utolsó pasztilla is. Rebesgették ugyan, hogy jó pénzért itt-ott lehet még kapni, de ez már senkit sem érdekelt. Hippokratész doktor még mindig nem került elő. Senki sem kereste.

Este a város ünnepelt. A Tanács ingyen vacsorát adott mindenkinek. A vendéglők, étkezdék, büfék terített asztallal várták a lakosságot. Az utcákon lacikonyhák, a tejescisternákból sör folyt. A villamosokat is kocsmává alakították át. Az utolsó kocsiban röviditalokat, a középsőben sült kolbászt, az elsőben fajborokat osztottak. Mindent ingyen. A hangszórók tánczenét recsegtek, a diákok fáklyás menete a főtéren szimbolikusan összetört egy koporsót, amelyre aztán rádobálták az égő fáklyákat. Ismeretlenek csókolóztak össze, gratuláltak egymásnak. Hiába, nagyszerű dolog tudni, hogy sose halunk meg!

Egy sárgaságos apró ember üvegből itta a konyakot, és részegen magyarázta:

– Az orvosom eltiltotta az alkoholt. Cirózisom van. Azt mondta, meghalok, ha iszom. Tiszta igaz… De én okosabb voltam, mint a doktor, és bevettem a gombot. Most már nem halok meg. Tiszta igaz! Dögöljön meg ő, ha akar… Cirózisban. Tiszta igaz!… Én nem! Én nem! Én lenyeltem a gombot!

– Ugyan, ő sem hal meg, ő is bevette a gombot. Hát nem?

– Tiszta igaz! Én se, ő se, senki se, sohase… Akkor igyunk! Éljen Hippokratész! Éljen az öröklét! – kiáltotta valaki.

Egy hosszú hajú farmeres hanyagul megszólalt:

– Micsoda fölösleges hülyeség állandóan éltetni azt a mukit. Nyilván élni fog anélkül is! Már csak nem a kalocsnijába töltötte a saját kotyvalékát?! Minek éltetni, inkább a fenekét

csókolnátok meg, amiért ti is kaptatok belőle. Egy másik nagyon felborzolódott, amint elkapta a szót.

– Mit, te? Azt mondtad, hogy csókoljam meg a fenekét? Agyoncsaplak, te nyavalyás!

Összeverekedtek. Előbb csak ütötték egymást az embergyűrű közepén, aztán összekapaszkodva hemperegtek a macskaköveken. Majd egy nagy ordítás, és a hippi a földön maradt. Melléből tőr nyele állt ki. Hanyagul felállt, leporolta ruháját és kirántotta az éles pengét. Nyomában a szívsebből ritmikus sugárban ömlött a vér. A nők elszörnyülködve mentőért, rendőrért kiáltottak.

– Ne szirénázzunk, old boyok! Nem lesz itt hézag. Elvégre én is bevettem a Hippi doki rózsaszínű maszlagját. Már csak elég lesz az örökléthez? Közben zsebkendőjével betömte a szívsebét, és rágyújtott. A tettes ezt már nem láthatta, mert elmenekült. A vértől megvadult közönség utána. Az berohant az operába, fel az emeletre, ki a tetőre, de nagy sietségében megcsúszott, és ordítva az égő koporsóra zuhant.

Minden csontja összetört. Amikor kikaparták a tűzből, úgy nézett ki, mint a vízből kiemelt medúza. Egyetlen, tartás nélküli puhány hústömeg volt, mindenütt égett vagy vérzett, mégis fennhangon biztatta magát:

„Sebaj, úgysem halok meg!"

Valóban, egyikük sem halt meg. Másnap és harmadnap a dorbézolás tovább folyt. Ezalatt a Városi Tanács a távlati terveket vitatta meg. Többek között elhatározta, hogy az összes temetőt múzeummá alakítja át. Minden sírt renoválnak, újrafestik a fejfákat. Amelyeken már olvashatatlan a felírás, arannyal vésik bele: EMBER.

Közben az emberek élete teljesen megváltozott. Ha kezdetben még voltak hitetlen tamások, most már mindenki fittyet hányt a halálnak. A gyárakban csak a munkások fele dolgozott. Aztán már csak a negyede. A hónap végén alig néhá-

nyan lézengtek a munkapadok között. Azok is inkább csak barkácsoltak maguknak.

– Méghogy nem kapunk fizetést? Na bumm! És akkor mi lesz? Talán éhen halunk?

A gyermekek sem jártak iskolába, nem jött a posta, megszűntek az újságok. Az apa megdorgálta érettségire álló fiát, aki már egy hónapja lógott.

– Ugyan, papuskám! Minek hajszoljam magam? Az élet végtelen, tehát mindegy mikor vizsgázom, most vagy száz év múlva. Ráérek még, futja az örökkévalóságból. Különben te is bemondtad a csendest. Éppen egy hónapja nem jársz az üzembe.

– Én eleget dolgoztam már, de te fiatal vagy. Mit fogsz csinálni, ha én nem tartalak tovább? Ha én egyszer behunyom a szemem. Mihez kezdesz? Éhen fogsz dögleni, fiatalúr!

– Nyugi, nyugi! Hanyagoljuk a nekrológot. Az a letűnt korok irodalma. Te nem hunyod le a szemed soha, és én nem fogok éhen dögleni! Világos?

A templomokban eleinte egyik hálamise a másikat érte. Később már alig lézengett egy-két öregasszony a hűvös köveken. Maguk a papok is belátták, nem lehet mennyországról és pokolról beszélni, ha már a földöntúli élet soha el nem jön. Rugalmas taktikával alkalmazkodtak az új viszonyokhoz, és a különböző vallások hasonló papjai más-más szertartásban, de végeredményben ugyanazt prédikálták. „Az örök élet a mennyekből a földre költözött. Az örök világosság itt fényeskedik nekünk. Örvendezzünk, emberek!”

És az emberek örvendeztek, de egyre kevesebb lett az élelem, leállt a központi vízellátás, a közlekedés és az áramszolgáltatás. Mit számított mindez? Csupa semmiség az öröklét hez viszonyítva!

Az emberek lakásaikban vagy a járdaszélen ültek, és semmit se csináltak. Esetleg unottan beszélgettek arról, amit csi-

náltak valamikor, vagy csinálni lehetne most, de nincs semmi értelme.

A parkokban, a főtéri padokon és általában mindenütt, fiatalok és öregek szeretkeztek. Nyíltan, gátlástalanul. Az elmúlt hat hónap alatt senki sem halt meg, senki sem született és egyetlen nő sem maradt terhes. Talán ezt is az oltóanyag okozta? Vagy más oka volt? Ki tudja. Biztos az, hogy a világon mindig egyensúlynak kell lennie.

A vének irigykedve nézték az erőseket, és nagyon haragudtak Hippokratészre.

– Azt a tablettát nem így kellett volna megcsinálni. Igaz, hogy nem halunk meg és nem öregszünk tovább, de örökre vének maradunk. Talán jobb is lett volna, ha be se vesszük. És ha már ilyenre keverte, csinálta volna meg legalább harminc évvel ezelőtt!

Mindenki úgy ahogy, de berendezkedett az örökkévalóságra. A napi apró-cseprő bajok, vesződések eltűntek. Senki sem rohant munkába. Az asszonyok leszoktak a takarításról, főzésről, gyermeknevelésről. Fölöslegessé vált a veszekedés, a gyűlölködés, a filozófia, a szeretet. A tánc, az ének, a mulatás és az örökös ölelkezés lassanként unalmassá vált.

Az emberek egyre lassabban mozogtak, és csak nagy ritkán szóltak egymáshoz. Már nem volt mit megbeszélniük. A szörnyűségek eleinte még szólásra bírták őket, később azt is megszokták. Beszélték, hogy az autó elütött egy embert. Olyan laposra taposta a fejét, mint egy lepényhal, melynek két oldalán egy-egy szem nyomódott a fülkagylójába. Az áldozat felkelt, a sofőr bocsánatot kért, majd az utolsó szál gyufájával felgyújtotta a kocsit. Ez volt az utolsó működő gépjármű a városban.

Egy fiatalasszony megőrült. Férje, aki lökhajtásos gépen volt berepülőpilóta, még az első napokban lezuhant. Testének csak kevés maradványát találták meg. Egy csuklóból levágott

kezet, szétroncsolt szemgolyót, pár szál hajat. Eltemették, ahogy az szokás volt, de másnapra a kéz kiásta magát a sírhant tetejére, és marokra szorítva tartotta a szemét és véres hajszálait. Nem volt mit tenni, befőttesüvegbe helyezték és a nő hazavitte.

Mikor először került új férfi az özvegy ágyába, a pilóta keze megkocogtatta az üveget. És azután többször. Formalint öntöttek rá, tűzbe rakták, de nem lehetett elpusztítani. Az orvosok ezt természetesnek tartották, mert az élő anyag örök és elpusztíthatatlan.

Az asszony attól kezdve se nem evett, se nem ivott, mozdulatlanul egyfolytában az üveget bámulta.

De nem ez volt az egyedüli eset. Egy vasutas levágott fejét az aktatáskájában hordta, a másik kettévágott férfi külön sétáltatta az alsó testét, míg a köldökön felüli része napozott a padon. Olyan is volt, akit a villám hosszában hasított ketté. Ez nadrágszíjakkal tartotta össze magát. A villám a házat is felgyújtotta, és leégett az egész utca. Senki sem oltotta a tüzet. Minek? Újabb szörnyek kerültek az utcára.

Egy ideig az élő emberdarabokat összeszedték és kórházba szállították. Ott amúgy sem volt. senki. Az orvosok ágyba vagy egy-egy fiókba rakták a roncsot, de többé feléje se néztek. Fölösleges lett volna.

Aztán minden ott maradt, ahol volt. Az emberek a legcsekélyebb mozgást is beszüntették. Végül már nem is lélegeztek. Csak ültek vagy feküdtek a házakban, az utcákon, különkülön vagy csoportosan… Teljesen mindegy volt.

Az eső reájuk hullott, a fagy jégcsappá dermesztette őket, a nap leolvasztotta róluk a páncélt. Hajukba a szél televényt fújt, és ebben kizöldültek a fűszálak. Senki nem mozdult. Háromszázezer élő sóbálvány, torzó és töredék élte az örök életet. Igen, az annyira áhított öröklétet, az élő anyag örökkévalóságának szigorú törvényei szerint.

Sok év telt el. Ismét tavasz lett, öregember járta a romba dőlt várost. Emberszobortól emberroncsig csoszogott, a mohos-pókhálós arcokba bámult, a fekvő alakokat kikaparta a reájuk rakódott üledékből. Fáradtan, nehezen mozgott, de mozgott! Úgy mint annak idején minden ember. Végre megtalálta azt, akit keresett.

A katedrális lépcsőjén feküdt egy félkarú férfi. Az öreg lázas sietséggel fecskendőt szedett elő, és gyorsan egy kevés szürke, zavaros folyadékot fecskendezett a férfi meglévő karjába. Mélyet sóhajtott, mint aki nagy terhet tesz le hosszas cipelés után. A félkarú azonnal talpra ugrott és csonkán hadonászott.

Hol voltál, Hippokratész? Hol voltál, te isten, aki megmentettél az égő gyárnál, te sátán, aki örök életet adtál? Azonnal vedd vissza! Én nem akarok öröklétet, de élni akarok! ÉLNI! Állatként, mint az ember. Nem akarok újra Szodomát!

Nyugodj meg, ember, már megkaptad azt, ami neked jár. A szürke Herkules-szérumot. És meg fogsz halni, ha eljő az idő. Idenézz!

A vén Hippokratész megoldotta a hátizsákját, amely színültig tele volt apró szürke tablettákkal.

Emberek! FELTÁMADÁS! – harsonázta a város.

Napkeltéig minden szem elfogyott.